דברי משיח

ה׳תשמ״ג

התוועדות ש״פ חיי שרה, מבה״ח כסלו

•

מכבוד קדושת

אדמו״ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט״א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

בלתי מוגה

הוספות: (א) השלמה לשיחת ש״פ חיי שרה תשמ״ז; (ב) ר״ד ב״יחידות״ לגבירים תשרי תנש״א; (ג) יומן חודש מרחשון תשנ״ב – בפרסום ראשון

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח״

770 איסטערן פאַרקווייַ ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושבע לבריאה

הי׳ תהא זו שנת פדות

קכ״ד שנה לכ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ב"ה.

פתח דבר

לקראת ש"פ חיי שרה – הננו מוציאים לאור "הנחה" מהתוועדות ש"פ חיי שרה, כ"ז מרחשון, מבה"ח כסלו תשמ"ג (כקביעות שנה זו) – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשמ"ג" חלק ראשון.

בתור הוספה, באים בסוף הקונטרס: (א) השלמה לשיחת ש"פ חיי שרה תשמ"ז[1]; (ב) פנינים מר"ד מה"יחידות" לגבירים חברי ה"קרן לפיתוח – מחנה ישראל" ביום רביעי, ז' תשרי תנש"א[2]; (ג) מכתבי א' התמימים מחודש מרחשון תשנ"ב[3] – בפרסום ראשון.

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות[4] – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תש"י-תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנן ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובזה בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידיו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשל"ח-תשמ"ז), שיואיל לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלימה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומי"ד ממ"ש ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,
כ"ה מרחשון ה'תשפ"ז (הי' תהא זו שנת פדות),
קכ"ד שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

---

1) חלק זה של ההתוועדות הופיע באופן מקוצר (בהתבסס על החזרות וא' היומנים) בקובץ שהופיע לקראת ש"פ חיי שרה תשפ"א, וכאן מובא בשלימות ע"פ רשימה פרטית שהגיעה לידינו – תדפיס מתוך דברי משיח תשמ"ז ח"ב שמכינים לדפוס בימים אלו. לשלימות הענין וכדי להקל על הלומד – נדפס בזה כל שיחה ג' (ההוספות הן בסי"ח-יט).

2) ע"פ סרט הקלטה (שלא הי' תח"י בעת הדפסת דברי משיח תנש"א ח"א).

3) נכתבו ע"י הת' שלום דובער לבקיבקר ("קבוצה" תשנ"ב). תודתנו נתונה למערכת "היכל המלך" על מסירת היומן לפרסום, וזכות הרבים תלוי' בהם ומהם יראו וכן יעשו.

4) השיחה הנוכחית נערכה ע"י שילוב ב' הנחות: של "ועד הנחות התמימים" ו"ועד הנחות בלה"ק", בתוספת פרטים אחדים ע"פ הקלטות ה"חזרה" (של ר' י.כ. ור' ז.י.כ.). המאמר נדפס בסה"מ בראשית ח"א ע' שעב ואילך.

Published and Copyrighted by
MACHON LEHAFOTZAS TORASO SHEL MOSHIACH
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 560-3770 • Email: torasmoshiach@gmail.com • www.torasmoshiach.com

נדפס בסיוע ולזכות הת' **משה נחמן הלוי** שי' **קרולפסקי**
שיזכה להפיץ את בשורת הגאולה והגואל מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה בטוב הנראה והנגלה לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

בס״ד. ש״פ חיי שרה, כ״ז מרחשון, מבה״ח כסלו ה׳תשמ״ג

הנחה בלתי מוגה

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה[1], ומביא בזה כ״ק אדמו״ר (מהורש״ב) נ״ע בד״ה ויהיו חיי שרה תרמ״ג[2] (לפני מאה שנה), המיוסד על ד״ה ויהיו חיי שרה (תרל״א) לאביו כ״ק אדמו״ר מהר״ש[3] (שהשנה היא שנת המאה להסתלקותו), הדיוק הידוע[4], דצריך להבין מה ששינה ואמר במאה ובעשרים הלשון שנה (לשון יחיד) ובשבע אמר שנים (לשון רבים). [וכמובא דיוק זה גם בד״ה זה בדרושי כ״ק אדמו״ר הצ״צ[5], ולפני זה בדרושי כ״ק אדמו״ר האמצעי בתורת חיים[6], וגם בדרוש שהוא כנראה לרבינו הזקן[7]]. ומבאר בזה בהמאמר[8] ע״פ מאמר הזהר[9] דהמספר מאה הוא כללא דכולא, אתר דכליל כולא[10], ספירת הכתר, ועשרים הם חכמה ובינה, ושבע הם המדות. וזהו מה שבמאה ובעשרים נאמר שנה לשון יחיד, משא״כ בשבע נאמר שנים לשון רבים, כי במוחין ישנו ענין ההתכללות, ובפרט שגם המספר דעשרים מורה אשר כל אחד מב׳ המוחין (חכמה ובינה) כולל את כל העשר ספירות, ולכן נאמר לשון יחיד. וכל שכן וקל וחומר בספירת הכתר שהיא אתר דכליל כולא, ובפרט שגם המספר הוא מאה, יו״ד פעמים יו״ד, תכלית ההתכללות, ולכן נאמר שנה לשון יחיד. משא״כ במדות, שהמדות הן בהתחלקות, נאמר שנים לשון רבים, וזהו ענין ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, שהפעולה דשני חיי שרה היתה להמשיך מבחי׳ מאה שנה, בחי׳ הכתר, לעשרים שנה, חכמה ובינה, ומשם לז׳ המדות.

וביאור הענין הוא, כמבואר בסיום המאמר דשנת תרל״א[11] [דהמאמר דשנת תרמ״ג לא נגמר בגוף כתב יד קדשו של כ״ק אדמו״ר נ״ע, ומזה נראה

---

1) ריש פרשתנו (חיי שרה כג, א).

2) סה״מ תרמ״ג ע׳ טו.

3) שם בהוספות ע׳ שיז ואילך (בהוצאת קה״ת, תשפ״ב).

4) זהר פרשתנו (ח״א) קכג, א.

5) אוה״ת פרשתנו קו, ב. ביאוה״ז להצ״צ פרשתנו (ח״א) ע׳ ע.

6) פרשתנו קכא, א.

7) מאמרי אדה״ז על פרשיות התורה והמועדים ח״א ע׳ קלא. תקס״ו ע׳ מח. וראה גם לקו״ת ברכה צג, א. מאמרי אדה״ז תקס״ח ח״א ע׳ תקכו. פלח הרמון פרשתנו סה, א. ובכ״מ.

8) ראה ריש ע׳ טו, ובהוספות ע׳ שטו. וראה במקומות שנסמנו בהערות הקודמות (מאמרי אדה״ז על פרשיות התורה והמועדים שם ע׳ קלד ואילך. תקס״ו ע׳ נ ואילך. תו״ח שם קכו, ב ואילך. אוה״ת שם קי, ב ואילך. ביאוה״ז שם ע׳ עח ואילך. ובשאר מקומות הנ״ל).

9) שם.

10) ראה זח״ג רסט, א.

11) סה״מ תרמ״ג שם ע׳ שיט ואילך.

שהסיום בשנת תרמ"ג הי' סיום המאמר דשנת תרל"א, שהמאמר דתרמ"ג הוא מיוסד והגהות עליו, כנ"ל], דהנה[12] טעם הדבר מה שהתורה מתחלת בב' ולא באל"ף הוא משום שאות אל"ף מורה על בחי' הכתר[13], שבו נאמר[14] אם חטאת מה תפעל בו גו' אם צדקת מה תתן לו גו' שמזה אפשר להיות יניקה ח"ו, ולכן התורה מתחלת באות ב' שהוא ר"ת ברכה[15], אמנם עשרת הדברות מתחילים באות אל"ף, בחי' הכתר, האל"ף דאנכי, וגם תיבת אנכי מורה על ספירת הכתר[16], אנכי מי שאנכי כו'[17], כי לאחר שכבר ישנה הב' דברכה אזי גם מבחי' האל"ף אין יניקה ח"ו, כי האל"ף, כתר, נמשך בב', חכמה ובינה[18]. וזהו ענין ויהיו חיי שרה כו', דענין חיי שרה הי' שהמשיכה מבחי' הכתר למקום הראוי דוקא, לבחי' חכמה ובינה, ועל ידי שבע שנים, שבע מדות.

והנה בהמשך המאמרים הנ"ל[19] מביא את מארז"ל[20] חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום. ומבואר שם[21], דענין מספר מאה במארז"ל זה מרמז ג"כ לספירת הכתר, שמשם צ"ל המשכת הברכה, וגם בכל יום, והמשכת הברכה היא למטה מטה, וכשם[22] שנת"ל דע"י המשכת הכתר בחכמה ובינה, עי"ז ההמשכה היא במקום הראוי דוקא ואין מזה יניקה ח"ו, כן הוא גם בענין מאה ברכות, שבחי' הכתר נמשכת על ידם למקום הראוי דוקא. ויש לומר[23] שזהו מה שבמאה ברכות אלו נכללות גם הברכות שגם חותמים בברוך, שענינם הוא כמו שנת"ל[24] כענין החותם שלא יבוא זר כו', שהחתימה מבטיחה להיות ההמשכה במקום הראוי דוקא.

12) בהבא להלן – ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"ב ע' תרסה. ביאוה"ז להצ"צ ח"ב ע' תשכא ואילך. אוה"ת אמור ע' תתנז ואילך. המשך חייב אדם לברך תרל"ח ס"ע ס. ועוד.

13) תקו"ז ת"ע (קכ, א) ובהנסמן בנצו"ז שם (אות טו). ועוד.

14) איוב לה, ו־ז.

15) זח"א רה, ב.

16) זח"ג רנו, ב. ועוד. לקו"ת אמור לה, ד. מקומות שנסמנו בספר הערכים – חב"ד מערכת אותיות (א־אטב"ח) אות א' ס"א סק"ב (ס"ע עח־ט).

17) ראה זהר ח"א קסז, ב. ח"ג יא, א. ל"ת להאריז"ל תולדות כז, יט. לקו"ת (לאדה"ז) פינחס פ, ב. שם פ' ראה יח, ד. לא, ד. נצבים מה, ב. תניא מהדו"ק ספמ"ט (ע' תו). וראה ראב"ע תולדות כז, ט.

18) ראה זח"א לא, ב. תקו"ז ת"ע (קכ, ב). תס"ט (קטז, א). ועוד.

19) סה"מ תרמ"ג ע' טו ואילך. שיז ואילך. וראה גם אוה"ת שבהערה 5 – קיא, ב ואילך. ביאוה"ז שבהערה הנ"ל ע' עט ואילך. פלח הרמון שבהערה 7.

20) מנחות מג, ב.

21) ע' כג. שיב. שטו.

22) שם ע' שיד.

23) ראה גם ביאוה"ז שבהערה 12 – ריש ע' תשכב. אוה"ת בראשית מד, ב.

24) בד"ה ויאמר לו יהונתן דש"פ בראשית שנה זו (לעיל ע' 000). וראה בהנסמן שם הערה 26.

והנה בסיום המאמר דשנת תרל״א[25] כותב, שבזה יובן מה שאמרו ברבות[26], דר׳ עקיבא דרש מה זכתה אסתר למלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה, אלא תבוא אסתר בת בתה של שרה שחיתה מאה ועשרים ושבע שנים ותמלוך על מאה ועשרים ושבע מדינה, וכותב ע״ז בהמאמר שלכאורה אין לזה הבנה כלל, דמה ענין מלכות אסתר לשני חיי שרה. ומבאר בזה, דהנה מתחילה כתיב[27] המולך מהודו ועד כוש [היינו, דמלכות אסתר היתה (לפי פשטות הכתובים) על המדינות שבהם מלך אחשוורוש, מהודו ועד כוש]. ומפרש, שהודו הוא ע״ד מ״ש[28] הוד והדר לבשת, תכלית הגילוי שלמעלה ביותר[29], וכוש הוא לשון שחרות, שנעשה חושך והעלם והסתר, היפך האור לגמרי[29]. וענין המלוכה מהודו ועד כוש הוא ההמשכה מתכלית המעלה לתכלית המטה. אך כדי שיומשך מבחי׳ הוד והדר צריך שיהי׳ ענין מאה ועשרים ושבע, היינו, שבתחילה תתלבש ספירת הכתר (מאה) במוחין (עשרים) כדי שלא תהי׳ יניקה ח״ו, ויומשך למקום הראוי דוקא.

והענין בעבודת האדם הוא, דחייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, היינו שבכל מעמד ומצב שבכל יום, מתכלית העלי׳ עד לתכלית הירידה, ביכולתו של כל אדם לברך מאה ברכות, להמשיך מבחי׳ הכתר, וההמשכה תהי׳ עד למטה מטה. דזהו מה שאמרו רז״ל[30] אל תקרי מה אלא מאה, שבתוך בחי׳ מ״ה ממשיכים בחי׳ האל״ף[31], אלופו של עולם[32], ועד לבחי׳ הכתר, היינו, דנוסף לזה שבענין הברכה בכלל הנה ההמשכה היא מן העולם ועד העולם[33], כידוע הפירוש בזה[34], שההמשכה היא מראשית עלמא דאתכסיא ועד סוף עלמא דאתגליא, ע״ד לשון הכתוב מהודו ועד כוש, הנה עוד זאת שביכולתו להמשיך מבחי׳ הכתר, מאה, עד למטה מטה.

25) ע׳ שכא. וראה גם אוה״ת שבהערה 5 – קיד, א ואילך.

26) פרשתנו (ב״ר פנ״ח, ג).

27) אסתר א, א.

28) תהלים קד, א.

29) ראה סה״מ תרמ״ג ואוה״ת שם. וש״נ.

30) ראה רש״י ותוס׳ מנחות שם.

31) סה״מ תרמ״ג שם ע׳ שכ. אוה״ת וביאוה״ז שבהערה 19. המשך חייב אדם לברך תרל״ח בסופו (ע׳ עח). ד״ה ויאמר לו יהונתן שם.

32) ראה סמ״ק – הובא בב״י או״ח סס״א (ד״ה כתב בסמ״ק). שו״ע (ודאדה״ז) או״ח שם ס״ו. וראה לקו״ת תזריע כג, ג. סהמ״צ להצ״צ שרש מצות התפלה פי״ח (קכד, א־ב). ובכ״מ. וראה ברכות יג, ב.

33) תהלים קו, מח.

34) ראה זח״א קנח, ב. סה״מ תרמ״ג שם ע׳ כד. שיג. ד״ה ויאמר לו יהונתן שם. וראה אוה״ת בראשית (כרך ג) תקנא, א. המשך חייב אדם לברך תרל״ח ע׳ ג. ועוד – הובא ב„קובץ י״א ניסן – שנת הק״ו״ (קה״ת, תשס״ז) עה״פ (ע׳ 78 ואילך).

והנה בטעם הדבר מה שביכולתו של כאו״א מישראל להמשיך בחי׳ הברכה בכלל, וכידוע[35] החידוש שבברכה על תפילה, שהמברך עומד למעלה מן הברכה והוא הממשיכה (משא״כ בתפילה), מבואר במאמרים שם[36], שהוא משום שישראל עלו במחשבה[37], והיינו[38] במחשבה תחילה ששרשם ומקורם הוא בבחי׳ תחילת המחשבה שלמעלה מכל סדר ההשתלשלות. ולכן ביכולתם לברך ולהמשיך ממקור עלמא דאתגליא, ממלא כל עלמין, אל עלמא דאתגליא. וגם להמשיך מבחי׳ סובב כל עלמין, עלמא דאתכסיא, כמבואר שם בארוכה. ויש לומר, דעד״ז הוא גם בענין מאה ברכות, ההמשכה מבחי׳ הכתר, ועד להמשכה מעצמותו ומהותו שלמעלה מכל הדרגות כו׳, כי מכיון שישראל עלו במחשבה תחילה ביכולתם להמשיך גם מעצמותו ומהותו ית׳.

והנה כשם שאמר הקב״ה לאברהם כל הברכות נתונות בידך[39] וממנו נמשך ליצחק וממנו ליעקב, הנה ממנו נמשך גם לכל ישראל, מורשה קהלת יעקב[40], שביכולתו של כאו״א מישראל לברך כו׳, דישראל אורייתא וקוב״ה כולא חד[41], ופועלים את כל הברכות, עד לברכה העיקרית והמפורסמת, הגאולה האמיתית והשלימה ע״י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

35) מאמרי אדה״ז תקס״ב ח״ב ע׳ תפז. תצב. אוה״ת ויקרא ע׳ רנו ואילך. סה״מ תרכ״ז ע׳ רעג. המשך תער״ב ח״ב ע׳ תשסז. וראה גם ד״ה ויאמר לו יהונתן שם. ובכ״מ.

36) סה״מ תרמ״ג ע׳ טז. ס״ע שיז.

37) ב״ר פ״א, ד. זח״א כד, א. ועוד.

38) אמרי בינה שער הק״ש פ״מ־מ״א. ועוד.

39) ב״ר פל״ט, יא. פירש״י עה״פ לך לך יב, ב.

40) ברכה לג, ד.

41) ראה זח״ג עג, א. הנסמן בסה״מ ה׳ש״ת ע׳ 66 בהערה.

בס״ד. התוועדות ש״פ חיי שרה, כ״ז מרחשון, מבה״ח כסלו ה׳תשמ״ג*

הנחה בלתי מוגה

— **שיחה א׳** —

א. זוהי שבת מברכים חודש כסלו.

ודובר כמה פעמים, שנוסף להצד השוה שישנו בין שבת מברכים החודש זו לכל שאר שבתות מברכים, יש גם ענין פרטי ומיוחד בשבת מברכים זו המבדילה מכל שאר שבתות מברכים – שזוהי שבת מברכים חודש כסלו. ונוסף להצד השוה של שבת מברכים חודש כסלו בשנה זו עם שבת מברכים חודש כסלו בשאר כל השנים – ישנו ענין פרטי ומיוחד בשבת מברכים חודש כסלו בשנה זו המבדילה משבת מברכים חודש כסלו בשאר כל השנים.

כשם שזהו בתורה – שמהתורה נמשכים כל הענינים: תורה ״כללות ופרטות נאמרה״[1], ובכל פרט ישנם שני ענינים – לכל פרט יש צד השוה עם כל שאר הפרטים, כי כל פרט הוא חלק מאותו כלל; וכן כל פרט הוא פרט בפני עצמו –

כן הוא גם בכל הענינים, שנמשכים כולם מהתורה, דהיינו כל סדר ההשתלשלות. ועאכו״כ שכן הוא בכל הענינים הקשורים עם תורה ומצוות, כולל גם הענין בנדון דידן דשבת מברכים חודש כסלו, שברכת החודש היא ענין שבתורה, ושבת מברכים החודש הוא מנהג ישראל שתורה היא[2] – יש בזה את שני הענינים – ששניהם ענינים עיקריים: הצד השוה של שבת מברכים החודש זו עם כל שבת מברכים, והענין הפרטי והמיוחד של שבת מברכים זו – שבת מברכים חודש כסלו. ובזה גופא ישנו הענין הפרטי והמיוחד דשבת מברכים חודש כסלו בשנה זו לגבי שבת מברכים חודש כסלו בשאר כל השנים.

הצד השוה של שבת מברכים חודש כסלו בכל השנים הוא, שהיא חלה תמיד ב(סוף) חודש חשון, וקשורה עם חודש כסלו (שלכן מברכים בשבת זו את חודש כסלו), כמובן בפשטות.

---

*) תוכן מסי״ד־טז הוגה ע״י כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א (בשילוב שיחות ש״פ נח תשמ״א ושנה זו) ונדפס בלקו״ש חכ״ה ע׳ 28 ואילך. תוכן מסי״ח־כ הוגה ע״י כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א ונדפס בלקו״ש (חל״ה) חיי שרה תנש״א ס״ז. תוכן מסכ״ב־לא הוגה ע״י כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א (בשילוב שיחת ש״פ וירא שנה זו) ונדפס בלקו״ש חכ״ה ע׳ 106 ואילך. תוכן מסכ״ח; ס״מ הוגה ע״י כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א (בשילוב שיחת ש״פ וארא שנה זו), ונדפס בלקו״ש חכ״ג ע׳ 190 ואילך, ומהדורא נוספת בלקו״ש ח״מ כרך א ע׳ 301 ואילך. תוכן מסמ״ד־מח הוגה ע״י כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א (בשילוב שיחות ש״פ נח תשמ״ב וש״פ וירא שנה זו) ונדפס בלקו״ש (חל״ה) וירא תשנ״ב.

1) חגיגה ו, ריש ע״ב. וטה לז, ב. זבחים קטו, סע״ב. תו״כ ופרש״י ר״פ בהר.

2) ראה תוד״ה נפסל – מנחות כ, ב. רמ״א יו״ד סשע״ו ס״ד. שו״ע אדה״ז או״ח סו״ס קפ. סתצ״ד סט״ז. ועוד.

ובזה גופא יכולים להיות כמה אופנים – והענין הפרטי והמיוחד של שבת מברכים חודש כסלו בשנה זו הוא, שזהו שבת פרשת חיי שרה (שכן שבת מברכים חודש כסלו יכול לחול גם בשבת אחרת); וזהו כ"ז חשון.

ב. וצריכים להפיק הוראה בעבודת האדם לא רק מכללות הענין של שבת מברכים ושל שבת מברכים חודש כסלו, אלא גם מכל פרט.

אין לומר שצריכים ללמוד רק מהענין הכללי, משא"כ הפרטים הם מהיכי תיתי, כיון שזהו רק בדרך מקרה ח"ו, אלא יש ללמוד מכל פרט ופרט.

כידוע הפירוש בספרים[3] (ומבואר בספרי מוסר וחסידות[4]) בפסוק[5] "והלכתם עמי קריי", ש"קריי" הוא מלשון מקרה: כאשר מחשיבים שענין מסויים שאירע הוא רק בדרך מקרה נקרה ח"ו, אז "והלכתי אף אני עמכם בקריי"[6], ההנהגה וההשגחה מלמעלה היא ג"כ באופן של "מקרה" ומהיכי תיתי ח"ו. ומובן החילוק מן הקצה אל הקצה אם ההשגחה מלמעלה היא באופן של "עיני ה' אל צדיקים"[7] או באופן אחר (של "קריי").

ולכן כל פרט ופרט הוא מדוייק ובכוונה[8] (היפך ממקרה), ולכן יש להפיק מזה הוראה בעבודת ה'.

וכתורת הבעש"ט[9] שמכל פרט ופרט שקורה ויהודי רואה אותו או שומע אודותיו, עליו להפיק הוראה בעבודתו לקונו. וזהו ענין עיקרי, כי "אני נבראתי לשמש את קוני"[10].

וההוראה מכל פרט ופרט צריכה להיות מובנת לכל אחד מישראל, גם לאיש פשוט, כי "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב"[11], תורה, מלשון הוראה[11], היא ירושה לכל אחד מישראל, גם לאיש פשוט, ובמילא יש לדבר ולבאר כל הוראה בתורה באופן שתהי' מובנת לכאו"א, גם לאיש פשוט.

זה אמנם לקוח מחלק ההלכה שבתורה, חלק הדרוש והרמז והסוד, ועד לרזין ורזין דרזין שבתורה, אבל מביאים זאת באופן שיהי' מובן בפשטות, גם לאיש פשוט.

ג. וההוראה בתורה שצריכה להיות מובנת גם בפשטות, גם לאיש פשוט, היא מכל פרט ופרט, כנ"ל – שכן כל פרט ופרט שקורה קשור ונמשך מהתורה.

---

3) רמב"ם הל' תעניות פ"א ה"ג. מו"נ ח"ג פל"ו. וראה שומר אמונים בסופו (נעתק ברשימה "השגחה פרטית" – אגרות־קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ח"א ע' קסט־ע).

4) ראה גם סה"מ פורים ע' קפח.

5) בחוקותי שם, כג.

6) שם, כד.

7) תהלים לד, טז. ראה שהש"ר פ"ח, יב.

8) ראה לקו"ת פ' ראה כד, א־ב. סה"מ תרצ"ד ע' קג (קונטרסים ח"ב רפב, ב) ואילך. סה"מ אידיש ע' 47. אגרות־קודש שם (ע' קסט) הערה ב. לקו"ש חי"ח ע' 198 ואילך.

9) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סקכ"ז (קא, ב) ואילך. ובכ"מ.

10) משנה ובברייתא סוף קידושין.

11) ברכה לג, ד.

12) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ס' השרשים שלו ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). וראה זח"ג נג, ב.

וזה כתוב בגמרא: "ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא"[13]. שהפירוש בזה אינו (כפי שאחרים לומדים) שמדובר רק אודות עניני תורה, שכל ענין בתורה שבע"פ כו' מרומז בתורה שבכתב, אלא גם אודות עניני העולם, שכל ענין וענין בעולם ישנו בתורה.

ובעצם, זה כתוב בגמרא: במסכת בבא קמא ישנה סוגיא שלימה[14] "מנא הא מילתא דאמרי אינשי", כלומר, היכן מצינו בתורה את מה ש"אמרי אינשי" בעולם.

שמסכת בבא קמא היא מסכת עיקרית שלומדים בישיבות, הן בדורות שלפני זה וגם בדורנו זה. ובמילא זהו מענה גם לאלו הטוענים שתורת הבעש"ט (כולל גם התורה הנ"ל, שכל פרט ופרט בעולם קשור עם התורה, ובמילא יש להפיק ממנו הוראה) שייכת רק לתלמידי הבעש"ט, אבל ענינו הוא ללמוד נגלה, ודי בכך – ומהו הצורך להוסיף עוד ענינים וכו'.

ישנה סוגיא שלימה במסכת בבא קמא, המלמדת יהודי, ש"מנא הא מילתא דאמרי אינשי": כאשר שומעים דבר ש"אמרי אינשי" בעולם – ש"אינשי" פירושו בפשטות (ע"פ נגלה) לא תנאים ואמוראים וחכמים וגדולי ישראל וכיו"ב דוקא, אלא סתם אנשים, ועד אפילו אינם-יהודים, "אינשי" הנמצאים בשוק – דבר ודאי הוא שיש לזה מקור בתורה, והשאלה היא רק "מנא הא מילתא דאמרי אינשי", היכן הוא המקור לכך בתורה.

ואין המדובר אודות כל דבר ש"אמרי אינשי", שהרי אודות דבר שלא שמע, לא שייך לשאול "מנא הא מילתא"; אלא הוא שמע אודותיו – ועליו לחפש על כך מקור בתורה.

במילים אחרות – זוהי תורת הבעש"ט שמכל דבר שיהודי שמע אודותיו, גם אודות דבר שבעולם, עליו לקשרו עם התורה ועם הוראה בעבודת ה'.

ד. כאשר מישהו שומע דבר ש"אמרי אינשי" בשוק, והוא בכלל אינו יודע מי אמרו, יהודי או גוי, ויתירה מזו: הוא שמע זאת מאינם-יהודים, הרי הוא יכול לחשוב: מה זה נוגע אליו, הוא בכלל אינו צריך להקשיב ולשים לב לזה.

בשלמא מה שעליו להתעסק עם "אינשי" בשוק מצד ההכרח עבור פרנסתו, דמכיון שצריך להיות "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה"[15], ועדיין לא הגיע למעמד ומצב ד"ועמדו זרים ורעו צאנכם"[16], הוא מתעסק בזה בלית ברירה; אבל כאשר הוא כבר מתיישב ללמוד תורה ולהתפלל לה', והוא שומע מילה ש"אינשי" בשוק אמרו – אין לו להקשיב לכך כלל. ואדרבה – זה בכלל מבלבל אותו!

13) ראה זח"ג רכא, א. תענית ט, א.

14) צב, א ואילך.

15) פ' ראה טו, יח. ספרי עה"פ. וראה לקו"ת תצא לז, סע"ב־ג. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תרמח. שם ע' תתנב ואילך. דרך חיים בהקדמה. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תקלג ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות תגלחת המצורע פ"ב (קו, א) ואילך. המשך מים רבים תרל"ו בתחלתו. קונטרס ומעין מי"ז (ע' 108). מכ"ה (ע' 126 ואילך). סה"מ תרנ"ז ע' נז. תרצ"ו ע' 115. ועוד.

16) ישעי' סא, ה.

מלמדת אותו סוגיא שלימה במסכת בבא קמא, מסכת בתורה, שכאשר הוא לומד תורה, מסכת בבא קמא, צריך להיות אופן הלימוד של "מנא הא מילתא דאמרי אינשי": הוא שומע דבר ש"אמרי אינשי" בשוק – עליו לקשר זאת מיד עם לימוד התורה שלו.

וזה כתוב עוד בסדר נזיקין, ושם גופא במסכת בבא קמא, לא בבבא שלאחרי', לא בסוף הבבות, כענין צדדי; לא שלאחר שלמדו את הבבות באים ואומרים לו עוד ענין, שיידע ש"מנא הא מילתא דאמרי אינשי" – אלא זה כתוב בבבא קמא, שזה מורה שזהו ענין עיקרי.

וכאמור, זוהי תורת הבעש"ט, שכל דבר שיהודי שומע זהו בדיוק וקשור עם תורה ועם הוראה בעבודת ה'.

ולא מדובר אודות ענין בתורה, אלא אודות ענין ש"אמרי אינשי" בשוק, קודם שמעלים ומבררים אותו בתורה; אח"כ זה נעשה אמנם חלק מהתורה, אבל לפני זה, בטרם העלו ובירורו אותו, מנין לוקחת זאת התורה והגמרא – זהו ממה ש"אמרי אינשי" בשוק,

וגם דבר כזה – יש לקשרו עם התורה ועם הוראה בעבודת ה'.

ולאחר שכבר קישרו את מה ש"אמרי אינשי" בשוק עם התורה ("מנא הא מילתא דאמרי אינשי") פעם אחת ופעם שני' ופעם שלישית, ש"בתלת זימני הוי חזקה"[17] – הרי הוא יכול לחשוב שכבר די בכך; הוא טוען: הוא כבר עשה זאת שלוש פעמים, וזה מורה שהוא אוחז מתורת הבעש"ט, שהעולם ואלקות הם דבר אחד, ובמילא יש לקשר כל דבר בעולם עם תורה והוראה בעבודה –

אומרים לו, שבסוגיא בבבא קמא מדובר אודות "מנא הא מילתא דאמרי אינשי" לא רק שלוש פעמים, אלא עוד כמה וכמה פעמים, תוך כדי ביאור מקור הדברים בתורה ("מנא הא מילתא דאמרי אינשי . . דכתיב כו'") על כל ענין וענין בפני עצמו – שזה מלמדו, שאינו מספיק לנהוג כן פעם אחת, פעמיים, שלוש פעמים, אלא גם לאחר שמראה שבאופן עקרוני מסכים הוא עם תורת הבעש"ט שכל דבר שבעולם קשור עם התורה ולכן יש בזה הוראה בעבודת ה', וכפי שהראה זאת בהנהגתו בפועל – ג"פ ("בתלתא זימני הוי חזקה") – עדיין דורשים ממנו להתנהג כן בכל פרט ופרט, כלומר, שכל ענין וענין שהוא שומע בעולם, עליו לקשר זאת עם התורה.

ה. כל זה מדובר אפילו בנוגע לעניני העולם;

ועאכו"כ שכן הוא בנוגע לעניני תורה ומצוות, כולל גם הענין דברכת החודש, והענין דשבת מברכים שהוא מנהג ישראל ו"תורה הוא" – שמכל פרט ופרט הקשור לזה צריכה להיות הוראה בעבודת ה'.

17) ב"מ קו, ריש ע"ב. וש"נ.

ההוראה מכללות הענין דשבת מברכים (הצד השוה של כל שבתות מברכים) היא – כתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר[18] שיעשו אז התוועדות וידברו ויקבלו החלטות בנוגע לחודש שאותו מברכים בשבת זו. וגם – אמירת תהילים בהשכמה לפני התפילה בשבת מברכים. אשר, כפי שאומרים ב"יהי רצון" שלאחרי תהילים, חמשת ספרי תהילים הם כנגד חמישה חומשי תורה, הכוללים בתוכם את כל התורה כולה, תורה שבכתב ותורה שבע"פ.

ובפרט שההתוועדות (בשבת מברכים) היא אף במקום קדוש, "מקום שמגדלין בו תפילה" ו"מקום שמגדלין בו תורה"[19], בית הכנסת ובית המדרש. וכפי שרואים שכעת ברוב בתי הכנסיות לומדים גם שיעורים בתורה, ובציבור – "אוהב ה' שערי ציון[20] . . אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה"[21].

שכאשר לומדים שיעורי תורה בציבור יש לזה עילוי מיוחד. כפי שגם אדמו"ר הזקן מבאר באגרת הקודש[22] בנוגע להעילוי של לימוד התורה בעשרה, כפי שחז"ל[23] לומדים זאת מ"תוך תוך"[24].

ושם מוסיף אדמו"ר הזקן חידוש גדול, שישנו גם עילוי בעסק המצוות בעשרה דוקא. ומחפשים על זה מקור, בנוסף להמקור שאדמו"ר הזקן אומר זאת כאן באגרת הקודש.

אפילו אם לא מוצאים על זה מקור במקום שני[25], אין זה גורע ח"ו בהענין. עושים זאת גם מכיון שאדמו"ר הזקן כותב כן; אבל אז זהו רק מתוך קבלת עול. הכוונה היא שזה יחדור גם בכל כחות האדם, ושתהי' על זה הסברה בשכל, שאז מקיימים זאת בתוספת תענוג ("געשמאַק").

ו. ההוראה מהענין הפרטי והמיוחד בשבת מברכים זו – שבת מברכים חודש כסלו:

שבת מברכים חודש כסלו מברכת את היום דראש חודש כסלו, הכולל בתוכו את כל ימי ועניני החודש, כמו שראש כפשוטו כולל בתוכו ומנהיג בחב"ד שבראש את כל אברי ועניני הגוף[26].

שהענין המיוחד בחודש כסלו המובן לכאו"א, גם לאיש פשוט שאינו יודע אודות תורת הבעש"ט, ואינו יודע שגילוי תורת החסידות הי' בחודש כסלו, הוא – חנוכה, שהי' בגלוי גם לפני תורת הבעש"ט, ועאכו"כ לפני גילוי החסידות בחודש כסלו, שבא כמה זמן אחרי הבעש"ט.

---

18) "היום יום" כו כסלו, ב דחנוכה. אגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' תכג.
19) מגילה כז, א.
20) תהלים פז, ב.
21) ברכות ח, א ובפרש"י.
22) סכ"ג (קלה, ב).
23) ברכות כא, ב.
24) אמור כב, לג; קרח טז, כא.
25) ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 4־423 הערה 11.
26) ראה לקו"ת תבוא מא, ג. נצבים מז, סע"א. ר"ה נח, סע"א. עט"ר שער ר"ה ספ"ב. ובכ"מ.

שאודות חנוכה יודע כל אחד מישראל, ויודע גם שזהו ענין נעלה.

ונמצא, שכאשר מגיע ראש חודש כסלו, הכולל בתוכו ומנהיג את כל ימי ועניני החודש – מתחילה עבודה חדשה הקשורה עם חנוכה.

וזוהי ההוראה משבת מברכים חודש כסלו – שעוד בעמדנו בשבת זו, לפני ראש חודש כסלו, יש להתכונן ולעשות הכנה לעבודה החדשה המתחילה בראש חודש כסלו.

הרי כל דבר כתוב גם בהלכה; מצינו גם את ענין ההכנה בהלכה:

כל דבר שבקדושה זקוק להכנה[27], ועד ל"הכנה דרבה"[28], כי יש לו חשיבות מיוחדת. כפי שזהו בנוגע לסעודת שבת, שדוקא לסעודת שבת צריכים הכנה, ועד"ז לסעודת יו"ט, משא"כ לסעודת חול, אע"פ שגם זו היא סעודה, ומברכים עלי' ברכה, ועד גם ברכת המזון, שהיא הברכה היחידה מן התורה[29], אבל מכיון שלסעודה זו אין חשיבות מיוחדת – לא עושים הכנה לזה.

וכדברי הגמרא[30] ש"אין שבת מכינה ליו"ט", כי "יו"ט נמי קרוי שבת ובעיא סעודתו הזמנה והזמנתה בחול, אבל סעודת חול לא חשיבא ולא שייכא בה הזמנה כו'"[31].

ועד"ז מובן גם בנוגע ל(ראש) חודש כסלו, שמכיון שמתחילה אז עבודה חדשה שבקדושה, שיש לה חשיבות מיוחדת, צריכים הכנה לזה בימים שלפני זה. כאשר מגיע היום של ראש חודש כסלו, אז כבר אי אפשר לעשות הכנה לזה, כי עומדים כבר בימי החודש עצמו – צריכים לעשות את ההכנה לזה בימים שלפני זה, החל משבת מברכים חודש כסלו, החלה בימים האחרונים של חודש חשון (לפני ראש חודש כסלו).

שענין ההכנה בשבת מברכים לראש חודש הוא צד השוה בכל שבתות מברכים ושל כל החדשים; וההכנה השייכת במיוחד ובפרט לחודש כסלו היא – בקשר לחנוכה, כנ"ל.

ז. וההכנה לחודש כסלו וחנוכה היא בחודש חשון, שגם בזה ישנה הוראה. ובהקדים:

חודש חשון, שבו מברכים את חודש כסלו, וחודש כסלו, אינם דומים כלל זה לזה, ואדרבה – הם בכלל הפכיים: בחודש כסלו יש את הענין דחנוכה, שהוא ענין מיוחד והכי נעלה, משא"כ חודש חשון אין בו שום ימים וענינים מיוחדים.

ועוד: חודש חשון הוא החודש היחיד מכל חדשי השנה שאין בו ענינים מיוחדים, בניגוד לכל שאר חדשי השנה שבכל אחד מהם ישנם ימים וענינים מיוחדים:

27) ראה אנציקלופדי' תלמודית ערך הזמנה (א) ס"ג (כרך ח ס"ע תרכח ואילך). וש"נ.

28) ראה ביצה ד, א. ובכ"מ.

29) רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ב. וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך ברכות בתחלתו (כרך ד ס"ע רצא־ב). וש"נ.

30) שם ב, ב.

31) פרש"י שם ד"ה ואין.

חודש תשרי יש בו כמה וכמה ימים מיוחדים, ועד שהחודש הוא "מרובה במועדות"[32]. ובחודש כסלו יש את חנוכה (כנ"ל).

בחודש טבת יש את עשרה בטבת. דהן אמת שזהו יום תענית, אבל לעתיד לבוא הרי יהפכו[33] ימים אלה "לששון ולשמחה ולמועדים טובים"[34], וחכם הוא "הרואה את הנולד"[35], וכל אחד מישראל הוא מ"עם חכם ונבון"[36] – כל אחד מישראל רואה מיד בעשרה בטבת שיום זה יהי' לששון ולשמחה ולמועד טוב. וכאשר מגיע עשרה בטבת, יודע כל אחד מישראל שזהו עת רצון[37], והכוונה היא להפוך את היום לששון ושמחה ומועד טוב.

בחודש שבט יש את חמישה עשר בשבט, ראש השנה לאילנות[38], הקשור עם כמה מנהגים[39] וכו'.

חודש אדר – כל החודש קשור עם הענין ד"עד דלא ידע"[40].

בחודש ניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל[41].

בחודש אייר יש – נוסף לפסח שני – ענין מיוחד שאינו באף אחד משאר חדשי השנה[42]: כל יום מחודש אייר קשור עם מצוה – מצות ספירת העומר (משא"כ בחודש ניסן הוא רק בסוף החודש, ובחודש אייר הוא רק בתחילת החודש). שזהו עוד יותר מאשר בחודש תשרי וחודש ניסן: חודש תשרי הוא רק מרובה במועדות, אבל לא כל הימים הם ימי מועד. ועד"ז בחודש ניסן; משא"כ בחודש אייר כל יום בחודש קשור עם מצוה.

חודש סיון הוא "ירחא תליתאי" שבו ניתנה "אוריאן תליתאי לעם תליתאי"[43].

בחודש תמוז יש את שבעה עשר בתמוז. ונוסף לזה שבחודש זה ישנו היום שבו ניתנו הלוחות, שאין עושים על זה שמחה ויו"ט מכיון שאח"כ נשתברו הלוחות[44], הרי החכם רואה את הנולד – הוא רואה כיצד יתגלה ששבעה עשר בתמוז הוא ששון ושמחה ומועד טוב (כנ"ל בנוגע לעשרה בטבת).

---

32) ראה ב"י לטור או"ח סתצ"ב (ד"ה ומ"ש). שו"ע אדה"ז או"ח שם ס"ב. הוספה לשו"ע אדה"ז (להר"נ מדובראַוונע) או"ח סקל"א ס"ח.

33) ע"פ ירמי' לא, יב.

34) זכרי' ח, יט. רמב"ם סוף הל' תעניות.

35) תמיד לב, א.

36) ואתחנן ד, ו.

37) ראה אגה"ת ספ"ב.

38) משנה ריש ר"ה.

39) ראה "היום יום" טו שבט. מג"א או"ח סקל"א סקט"ז. השלמה לשו"ע אדה"ז (להר"נ מדובראַוונע) שם ס"ח. ובכ"מ.

40) מגילה ז, ב. שו"ע או"ח סתרצ"ה ס"ב.

41) ר"ה יא, רע"א. שמו"ר פט"ו, יא. וראה אוה"ת בא ע' רנט. שם ע' רסד ואילך. סה"מ ה'ש"ת ע' 19.

42) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 263 ואילך. ובכ"מ.

43) שבת פח, א.

44) תענית כו, סע"א־ב (במשנה). כח, ב.

בחודש אב, נוסף ליום תשעה באב, שיהי' יו"ט גדול ביותר לעתיד לבוא, יש אז את חמישה עשר באב, ש"לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים"[45].

ובחודש אלול נמצא המלך בשדה במשך כל החודש[46].

ועוד ענינים בכל זה.

ועפ"ז נמצא שבכל א' מחדשי השנה ישנו עילוי מיוחד (כנ"ל בקיצור, ובודאי שיש להאריך בזה עוד יותר), משא"כ חודש חשון הוא החודש היחיד היוצא מן הכלל שבו אין ימים וענינים מיוחדים.

וזקוקים לילקוט שמעוני[47] שאז תהי' חנוכת בית המקדש השלישי. אבל בגילוי אין זה מתבטא בשום יום מיוחד בחודש שיראו שהיום הוא יום מיוחד.

בדיוק להיפך מחודש אייר, שבכל יום שבו ישנה מצוה. וחודש חשון וחודש אייר הם זה כנגד זה: שניהם הם החודש השני, אלא שחודש חשון הוא החודש השני מחדשי החורף, וחודש אייר הוא החודש השני מחדשי הקיץ (וכמדובר כמה פעמים ששת חדשי החורף מתאימים לששת חדשי הקיץ שכנגדם, כלומר: חודש תשרי וחודש ניסן, חודש חשון וחודש אייר, וכיו"ב בשאר החדשים).

ובפרט כפי שמודגש ב"יינה של תורה"[48] בפרש"י דפ' נח, שבו אומר כמה פעמים לפי שתי הדעות של ר' אליעזר ור' יהושע[49] בקשר למבול, אם התורה מדברת אודות חדשי החורף או חדשי הקיץ. ובמיוחד אומר זאת רש"י[50] בשייכות לחודש חשון וחודש אייר.

ח. ההוראה מזה:

כאשר אומרים שצריכים להתכונן בחודש חשון לחודש כסלו, זה מדגיש חידוש גדול ביותר:

העבודה של חודש כסלו קשורה עם חנוכה (כנ"ל). שחנוכה קשור עם חנוכת המקדש וחנוכת המזבח (ועל שם זה נקרא "חנוכה")[51], ענין נעלה ביותר. ועד שנאמר על נרות חנוכה ש"אינן בטלין לעולם"[52], הם נצחיים, בלי גבול. שזהו נעלה עוד יותר מהנרות במשכן, במקדש ראשון ובמקדש שני.

45) שם כו, ב. ל, ב. ב"ב קכא, א. פתיחתא דאיכ"ר לג.

46) לקו"ת פ' ראה לב, ב.

47) מלכים רמז קפד. וראה שיחת ש"פ נח (לעיל ע' 000 ואילך).

48) ראה "היום יום" כט שבט.

49) ר"ה י, סע"ב ואילך. וש"נ.

50) נח ז, יא. ח, ה. יג. וראה שם ז, יב.

51) ראה מרדכי ואור זרוע (ח"ב סשכ"א), הובא בדרכי משה לטואו"ח (ורמ"א) סעת"ר ס"ק א. חדא"ג מהרש"א לשבת כא, ב (ע"פ פס"ר פ"ו, ה. יל"ש מלכים רמז קפד. מגילת תענית פ"ט). שבלי הלקט סימן קעד. וראה תו"א וישב כט, ד. שערי אורה שער החנוכה טו, ב ואילך. ריש המשך זאת חנוכת המזבח תר"ם. סה"מ תרנ"ט ע' קנב. תש"ד ע' 82.

52) רמב"ן בהעלותך ח, ב (ע"פ תנחומא בהעלותך ה. במדב"ר פט"ו, ו).

ואעפ"כ נאמר שאת ההכנות לחודש כסלו יש לעשות בחודש שלפני זה, בחודש חשון, חודש שהוא בדיוק להיפך מחודש כסלו, מכיון שבחשון אין ענינים מיוחדים.

הרי יהודי יכול ליפול ביאוש, הוא עושה את החשבון: כיצד הוא יכול להתכונן לחודש כזה כמו כסלו בחודש חשון, כאשר אין ימים וענינים מיוחדים?!

אומרים לו, אדרבה – מזה גופא היא ההוראה הנפלאה כמה יהודי יכול לפעול: מכיון שאומרים לו שעליו להתכונן בחודש חשון לחודש כסלו, זוהי ראי' שיש לו כחות לזה, כיון ש"איני מבקש . . אלא לפי כחן"[53]. והיות שבחודש חשון אין ימים וענינים מיוחדים ואעפ"כ אומרים לו שעליו להתכונן אז לחודש כסלו, זהו חידוש עצום ("אַ געווּאַלדיקער חידוש") המדגיש את הכחות העצומים שיש בו, שהוא מצד עצמו יכול להתכונן בחודש זה לחודש הנעלה חודש כסלו, ולחנוכה שנרות חנוכה אינן בטלין לעולם!

היות שחודש כסלו הוא חודש נעלה ביותר, הרי ההכנות אליו צריכות להיות ע"י אדם מעולה, והרי הוא יודע היכן הוא אוחז, ויודע גם שהוא עומד בחודש חשון שבו אין ענינים מיוחדים – א"כ כיצד הוא יכול להתכונן אז לחודש כסלו ולחנוכה?!

בשלמא בחודש אלול, מובן כיצד אפשר להתכונן לחודש תשרי, כי כל החודש נמצא המלך בשדה, ועד"ז בחודש אדר, מובן כיצד אפשר להתכונן לחודש ניסן, "מיסמך גאולה לגאולה"[54], כי בחודש אדר ישנו הענין ד"עד דלא ידע", ואז "קיימו מה שקיבלו כבר", "מכאן מודעא רבה לאורייתא"[43];

משא"כ בחודש חשון, זה שיהודי יכול להתכונן אז לחודש כסלו וחנוכה, מורה כמה השקיעו ביהודי, שבעמדו בחודש שאין בו ימים זכאין, כלומר שהזמן אינו מסייע לו אז, יכול הוא מצד עצמו לפעול ע"י עבודתו את ההכנות המתאימות לחודש כסלו וחנוכה.

ועד שהוא אף פועל ענין הכי נעלה – ההכנות לנרות שאינן בטלין לעולם.

כלומר, שהמעלה מעלה ביותר (חנוכה בחודש כסלו) קשור עם מטה מטה ביותר (המצב בחודש חשון שבו אין ימים וענינים מיוחדים).

שזוהי הוראה על גדלותו של יהודי וכמה הוא יכול לפעול, שעליו לבדו סמכו והפקידו בידו לעשות את ההכנות בחודש חשון לחודש כסלו, ללא סיוע מהזמן.

וזוהי הוראה פשוטה המובנת בפשטות לכאו"א, גם לאיש פשוט. אלו המבינים רזי תורה, מובן שאצלם ההוראה מובנת באופן נעלה יותר, אבל גם אצלם העיקר הוא כיצד זה נמשך במעשה בפועל, כי "המעשה הוא העיקר"[55].

---

53) תנחומא נשא יא. במדב"ר פי"ב, ג.
54) מגילה ו, סע"ב.
55) אבות פ"א מי"ז.

ט. וזוהי ההוראה שמפיקים משבת מברכים החודש כסלו, שהוא תמיד בחודש חשון – גודל הכח שיש ביהודי להתחיל לעשות את ההכנות לחודש כסלו וחנוכה בחודש חשון וכו'.

וזה בא יחד עם ברכת החודש בשבת מברכים, עם כל הששה לשונות (ובאופן ד"ונאמר אמן"), המברכים וממשיכים כח על העבודה בכל חודש כסלו, עד לחנוכה.

ועי"ז באים אח"כ לחנוכה עם כל העילויים שבזה, חנוכת בית המקדש וחנוכת המזבח, ועד ש"הנרות הללו אינן בטלין לעולם".

ועד שבאים לזמן שבו תהי' חנוכת בית המקדש השלישי, שאז יהי' גם העילוי דנרות חנוכה ש"אינן בטלין לעולם", וגם עילוי ב"נרות ציון"[56] – בנרות שבבית המקדש, כי היות שנרות חנוכה קשורים גם עם נרות המקדש, לכן ע"י הנצחיות דנרות חנוכה פועלים את ענין הנצחיות בנרות המקדש.

והרי הענין דחנוכת המקדש בחנוכה הי' ע"י החשמונאים שהיו כהנים גדולים המדליקים את המנורה[57].

וזה קשור עם עבודת כאו"א מישראל, כי בכל אחד מישראל יש את הכהן שבו, ועד לכהן גדול שבו, כדאיתא בבעל הטורים (כמדובר כמה פעמים) על הפסוק[58] "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", שכהנים כאן ("ממלכת כהנים") פירושו כהנים גדולים[59], שפירושו שלא זו בלבד שלכל אחד מישראל יש בקרבו את הכהן גדול שבו, אלא זוהי כל מציאותו ("ואתם תהיו לי ממלכת כהנים"). עליו רק להוציא זאת מן הכח אל הפועל בגילוי.

ואז הוא פועל חנוכת המקדש והדלקת הנרות.

י. ויהי רצון, שחנוכת בית המקדש השלישי תהי' במהרה בימינו ממש, עוד בחודש חשון, כדאיתא בילקוט שמעוני שבחודש זה תהי' חנוכת בית המקדש השלישי, שבחודש חשון נשארו עוד שלושה ימים, ובפרט אם מצרפים גם יום שלושים בחודש חשון – הרי יכולה להיות עוד בחודש זה חנוכת בית המקדש השלישי.

ואלו החושבים שזוהי ליצנות – "יערה עליהם רוח ממרום"[60], ושידעו שאין זו ליצנות ח"ו.

וכפי שהם עצמם אמרו לפני כמה שעות בתפילת העמידה "ותחזינה עינינו בשובך לציון". שכאשר עומדים בתפילת העמידה עומדים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה – בודאי שאז לא שייכת ליצנות ח"ו, ואפילו לא בדיחותא, ואפילו לא מהיכי תיתי!

---

56) ראה יל"ש ר"פ בהעלותך (רמז תשיט).

57) בהנחה אחרת: כללות הענין דחנוכה קשור עם "מתתיהו בן יוחנן כהן גדול" (כפי שאומרים בנוסח ד"ועל הניסים"). ובחזרת ר' י.כ.: זה הי' ע"י החשמונאים – ע"י כהנים, שגם בכ"א מישראל ישנו הענין דכהן גדול כו' (כדלקמן בפנים).

58) יתרו יט, ו.

59) ראה גם אגדת בראשית פע"ט [פ].

60) ע"פ ל' הכתוב – ישעי' לב, טו.

ויהי רצון (כמדובר כמה פעמים), שמהדיבור בזה יומשך הדבר במעשה בפועל למטה מעשרה טפחים – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

– שיחה ב' –

יא. הענין הפרטי והמיוחד של שבת מברכים חודש כסלו בשנה זו הוא, שהוא בכ"ז בחשון, ושבת פרשת חיי שרה.

את הענין המיוחד של כ"ז חשון אין צורך לחפש, כמדובר כמה פעמים שכיום יש כבר ספרים (כגון "דבר יום ביומו") החוסכים את הטירחא לחפש מה אירע בכל יום. הם מלקטים יחד את כל הענינים שאירעו בכל יום כפי שכתוב בתורה שבכתב ובתורה שבע"פ וכו', ובמילא בעזרתם קל יותר לדעת את הענין המיוחד של כל יום ויום.

בנוגע לכ"ז חשון כתוב בפירוש בתורה שבכתב, בפ' נח, מה אירע אז: "ובחודש השני בשבעה ועשרים יום לחודש יבשה הארץ" לאחר המבול. כפי שמביא רש"י את שתי הדעות של ר' אליעזר ור' יהושע, אם המדובר הוא אודות חדשי החורף או חדשי הקיץ, והדעה הראשונה שמביא היא דעת ר' אליעזר שהמדובר הוא אודות חדשי החורף, והדעה הראשונה שרש"י מביא היא קרובה יותר לפשוטו של מקרא (כמדובר כמה פעמים[61]) – ונמצא ש"בחודש[62] השני בשבעה ועשרים יום לחודש יבשה הארץ" מדבר אודות כ"ז חשון.

"בראשון באחד לחודש" הי' "חרבו המים מעל הארץ"[63] (שלכן היונה ששלח נח לפני זה – "ולא יספה שוב אליו עוד"[64]), ורש"י[63] מפרש "חרבו – נעשה כמין טיט שקרמו פני' של מעלה"; אבל "יבשה הארץ", "נעשה גריד כהלכתה"[62], שהי' יכול להיות ישוב העולם, הי' בכ"ז חשון.

"התורה היא נצחית"[65]; כל ענין בתורה, גם סיפורי התורה, הם נצחיים, כמ"ש הרוגצ'וב[66], ועד (כפי שכותב[67]) שאפילו דבר הכתוב בתורה שנתבטל אח"כ (כמו שבועת משה ליתרו[68]) הוא ג"כ דבר נצחי. ולכן יש בזה הוראה נצחית לכאו"א.

61) ראה "כללי רש"י" (קה"ת, תנש"א) ע' 87 ואילך. וש"נ.
62) נח ח, יד.
63) שם, יג.
64) שם, יב.
65) תניא רפי"ז.
66) מכתבי תורה מכתב צט. הובא בכללי התוהמ"צ ערך תורה.
67) צפע"נ מהדו"ת ע' 134. ועד"ז שם סה, א. וכן גם בצפע"נ תרומות בהשמטות ע' 120. – הובאו במפענח צפונות פ"ה סי"ב. וש"נ.
68) שמות ב, כא. נדרים סה, רע"א. שמו"ר פ"א, לג. פ"ה, ד. פרש"י עה"פ.

וצריך להבין מהי ההוראה הנצחית מהסיפור שבכ"ז בחשון "יבשה הארץ" – לכאורה מאי דהוה הוה, מה זה נוגע בכ"ז חשון בכל שנה ושנה? וזה צריך להיות מובן בפשטות גם לאיש פשוט.

יב. הביאור בזה:

לפעמים ישנו כפי שיהודי נמצא במצב של ה"מבול" בפשטות. ובפרט כאשר מסבירים לו (אם זהו יהודי כזה שיכול להבין) את מה שאדמו"ר הזקן מבאר בתורה אור[69], ועוד יותר בארוכה בהמשך מים רבים לאדמו"ר מהר"ש[70] (שהשנה היא מאה שנה להסתלקותו), ש"מים רבים"[71] (מי המבול) הם הטרדות ודאגות הפרנסה והמחשבות שבעניני עולם הזה כו'. שכשם שמחשבה אין לה הפסק[72], כך הטרדות והדאגות והמחשבות הם באופן שאין להם הפסק, "מים רבים".

באמת צריך אכן להיות ה"(וברכך ה' אלקיך) בכל אשר תעשה", התעסקות בעניני פרנסה, אבל זה צריך להיות באופן של "בלא לב ולב"[73].

אבל אצלו יש "מים רבים" – הוא טרוד ומודאג אודות פרנסה, "מאין יבוא עזרי"[74], מאין יקבל את פרנסתו.

מה הפירוש מאין יקבל את פרנסתו?! הרי הוא כבר אחרי בר מצוה, ואחרי "בן עשרים לרדוף"[75], וכמה שנים לאחרי זה, והוא חי וקיים, הוא חי, והוא אינו חי על ניסים, ומוכרח להיות שקיבל את פרנסתו – א"כ מה הוא דואג עכשיו?!

ואפילו כשמראים לו שיש לו מנין לקבל את פרנסתו ואין לו מה לדאוג – הוא דואג כיצד להשיג עוד יותר פרנסה! ועד שאצלו זהו "מים רבים" – מחשבתו חושבת תמיד באופן של לא ישקוט כיצד להשיג יותר ויותר, והוא עושה בזה כל מיני תחבולות!

ועד שאפילו בשעת לימוד התורה ובשעת התפילה הוא חושב על כך.

ואח"כ ישנם אלו המלבישים זאת לגמרי באיצטלא של משי ("אַ זיידענער זופיצע"), ויש אצלם את האשלי' ("אַיינרעדעניש") שהם מונחים כל כך בפרנסה בכדי שיוכלו לתת יותר צדקה, ועי"ז לעשות דירה לו ית' בתחתונים!

רצונך לעשות דירה לו ית' בתחתונים? הרי אתה לומד עכשיו תורה, הרי אתה מתפלל עכשיו להקב"ה, ועי"ז אתה עושה דירה בתחתונים – א"כ מה אתה חושב בשעת מעשה אודות פרנסה?!

---

69) ר"פ נח.
70) תרל"ר – בתחלתו. פ"ד (ע' ז).
71) שה"ש ח, ז.
72) ראה תו"א יתרו עב, ב. לקו"ת צו יז, סע"א. בהר מא, סע"א. ובכ"מ.
73) ע"פ ל' הכתוב – דברי הימים־א יב, לג. וראה ויק"ר פכ"ה, ב. הובא בפרש"י עה"פ.
74) תהלים קכא, א.
75) אבות פ"ה מכ"ב.

הוא טוען, שהכוונה היא לעשות דירה לו ית׳ בתחתונים בעניני מסחר ופרנסה!

אומרים לו, שיש בזה סדר: תחילה צריכה להיות הליכה לבית הכנסת, ואח״כ מבית הכנסת לבית המדרש[76], ואח״כ ״הנהג בהם מנהג דרך ארץ״[77], ודוקא אז יש לעסוק במסחר ובזה לעשות דירה לו ית׳ בתחתונים. אבל לפני כן יש להתפלל וללמוד, ובשעת מעשה לא לחשוב אודות מסחר ופרנסה.

אולם תכונת נפשו היא שהוא איש חפזון, הוא ממהר, ועד בלי שום הגבלות, וכבר באמצע התפילה ובאמצע לימוד התורה הוא חושב אודות עניני מסחר. באמצע התפילה הוא חושב אודות עצים! היפך הסיפור הידוע (אודות אחד מהחסידים הראשונים שהי׳ יושב ומהרהר בעניני חסידות באמצע המסחר)[78].

ועד שמיד כשמתעורר משנתו, עוד בטרם אומר ״מודה אני״, הוא חושב אודות עניני המסחר!

ועד שעושה לא רק אחרת מרצונו של יצרו הטוב, אלא גם לא כרצון יצרו הרע: מצד יצרו הרע הוא יכול להמתין עד לאחר אמירת ״מודה אני״ ואז לחשוב אודות עניני אלו, אבל הוא כבר חושב על זה מיד כשהוא מתעורר משנתו, עוד לפני ״מודה אני״, שאת זה אפילו יצרו הרע אינו רוצה!

מדברים אודות ההוראה של אדמו״ר מהר״ש[79] שצריך להיות ״מלכתחילה אַריבער״ בקדושה, ואצלו הוא בדיוק להיפך – ״מלכתחילה אַריבער״ בלעו״ז! הוא סוחב את יצרו הרע למטה יותר מכפי שהיצר הרע רוצה!

תיכף כשהוא מתעורר משנתו הוא אינו יכול להתאפק ומיד חושב אודות עניני המסחר שלו.

כי ״מודה אני״ הוא היפך תכונתו, ולכן כאשר הוא מתעורר משנתו אינו יכול לומר מיד ״מודה אני״, אלא מכיון שהוא זה-עתה התעורר משנתו, וזה-עתה חזרה נשמתו, וחזרה גם מחשבתו וכח השכל שלו (בגלוי), וחזרה מחשבתו אודות רמאות (״שווינדלעריי״) – הוא חושב מיד כיצד ירמה ויעשה תחבולות (״ווי ער וועט שווינדלען און דרייען״) היום כדי להשלים את מה שלא עשה אתמול (לפי דעתו); נופלת בדעתו המצאה חדשה כיצד לעשות יותר כסף וכו׳, ורק אח״כ הוא יכול לומר ״מודה אני״ ולהודות להקב״ה על כך שנתן לו את הכחות!

רח״ל – הוא סוחב ומכניס (״ער שלעפט אַריין״) את יצרו הרע לשאול תחתית[80]!

---

76) ברכות בסופה.

77) שם לה, ב.

78) ראה גם שיחת ש״פ נח (לעיל ע׳ 000). וש״נ.

79) הובא באגרות־קודש אדמו״ר מהוריי״צ ח״א ע׳ תריז. לקו״ש ח״א ע׳ 124. חכ״ז ע׳ 166. ועוד.

80) בהנחה אחרת: מה אתה סוחב ומכניס (״וואָס שלעפסטו אַריין״) את יצרך הרע לשאול תחתית?!

וכאמור, יצרו הרע יכול להמתין עם המחשבה אודות ענינים אלו עוד רגעים אחדים עד לאחר שיאמר "מודה אני", ש"מודה אני" הוא בסך-הכל תיבות ספורות, ולוקח רגע כמימרא (או רגעים אחדים, כי זהו תיבות אחדות) לאמרו, ובפרט שהוא אינו אוחז אז בכוונות; אך הוא אינו יכול להתאפק ומוכרח מיד כשמתעורר משנתו, עוד לפני "מודה אני", לחשוב אודות מסחר.

ואין להאריך בדבר המצער והמבהיל.

ועכ"פ – יש אצלו "מים רבים", הוא מונח במבול, הוא טרוד בדאגות ומחשבות הפרנסה ועולם הזה.

יג. הרי הוא עלול ליפול ליאוש: הרי הוא מונח במבול, "מים רבים", כבר משך זמן, עד כפי שהי' בפשטות – שהמבול הי' שנה שלימה, ולא רק שנת לבנה, אלא עוד י"א יום, שנת החמה[81] – הוא עלול ליפול ליאוש, שהוא מונח כבר כל כך הרבה זמן בטרדות ודאגות הפרנסה, ואינו יכול לצאת מזה.

או לאידך גיסא: הוא יכול לחשוב – היות שכבר "עבר ושנה בה", הרי "הותרה לו"!

אַיי, זוהי רק קא סלקא דעתך בגמרא[82] (ש"הותרה לו"), אבל מסקנת הגמרא היא שרק "נעשית לו כהיתר" (בכ' הדמיון) – הוא טוען שאינו למדן גדול כל כך שעליו לדעת גם את מסקנת הגמרא. די לו בקא סלקא דעתך בגמרא! שגם קא סלקא דעתך בתורה ניתנה למשה בסיני, ודבר שבטפשות לא הי' כתוב בתורה אפילו בתור קא סלקא דעתך רח"ל כביכול, והיות שישנה קא סלקא דעתך בתורה ש"עבר ושנה הותרה לו" – די לו בכך!

על זה באה ההוראה מכ"ז חשון, שבו "יבשה הארץ" – שצריך להסתיים המבול, ה"מים רבים" של דאגות וטרדות ומחשבות הפרנסה ועולם הזה – "דַאלָאָי, דַאלָאָי גלות, דַאלָאָי מבול"!

ואפילו אם כבר חלפה שנה שלימה, שנת הלבנה ושנת החמה (שזהו ה"עבר ושנה" הכי גדול שיכול להיות) – הנה אח"כ "יבשה הארץ", מסתיים המבול.

יד. הוראה נוספת מכ"ז חשון – מהענין שאז הי' גם (מכיון ש"יבשה הארץ") ציווי הקב"ה לנח לאחר שנח ובני ביתו וכל החיות כו' היו בתיבה במשך שנה שלימה – "צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך ונשי בניך איתך, כל החי' אשר איתך מכל בשר בעוף ובבהמה ובכל הרמש הרומש על הארץ הייצא איתך ושרצו בארץ ופרו ורבו על הארץ"[83]:

81) פרש"י עה"פ שבהערה 62.

82) יומא פו, ב.

83) נח ח, טז־יז.

תתכן מציאות שמישהו נמצא ב"תיבת נח" – הוא לומד חסידות, וההשכלה של חסידות, ומונח בזה, והוא חושב שהוא מבין בזה, ומביא ראיות שהוא מבין וכו', ויתכן שכן הוא באמת – והוא יכול לטעון:

מה תובעים ממנו שיהי' "יפוצו מעיינותיך חוצה"[84] – הוא מונח במעיינות עצמם, והוא מעולם לא הלך ל"חוצה" – א"כ למה לו ללכת ל"חוצה", למה לו לצאת מתיבת נח?!

אצלו זהו ימות המשיח ("משיח'ס צייטן"), ואולי באמת כן הוא, בדוגמת כפי שהי' בתיבת נח, כמבואר בחסידות[85] (ובמאמרי אדמו"ר מהר"ש[86]) שבתיבה הי' בדוגמת המצב של "וגר זאב עם כבש גו'"[87] דלעתיד לבוא (כפי שנתבאר גם בהתוועדות שלפני זה[88] – א"כ למה עליו לצאת מהתיבה?!

למה הוא זקוק ל"ילמד תורה מפיו של משיח"[89] לעתיד לבוא – הרי הוא לומד עכשיו את המאמרים של נשיא דורנו?!

למה עליו לצאת מהתיבה, הוא יכול להישאר שם ושם יהי' לו הכל טוב, בדוגמת כפי שיהי' לעתיד לבוא, כפי שהי' אצל נח בתיבה, שלא הי' זקוק שם לזורע חורש וקוצר ולכל הל"ט מלאכות, והמלאכות הקשורות עם "סידורא דפת"[90], והי' עליו רק לספק מאכל לכל החיות בעתם ובזמנם.

ובפרט שלאחר היציאה מן התיבה תהי' ירידה בעולם, ולכן תהי' מותרת אז אכילת בשר[91], כמדובר פעם בארוכה[92].

ומה שתובעים ממנו שיעסוק גם עם חלקו שבעולם – הרי בתיבה היו כל החיות והבהמות ועוף השמים, ועד גם נחשים ועקרבים, וגם כל הצומח[93], ואצל כולם הי' בדוגמת המצב דלעתיד לבוא, "וגר זאב עם כבש" – הרי הוא כבר יצא י"ח גם עם חלקו שבעולם, וא"כ לשם מה עליו לצאת מהתיבה?! מה יש לו לצאת לעולם – כאשר הוא עומד למעלה מן העולם, בדרגת "אלה תולדות פרץ"[94] (שיהי' לעתיד לבוא) שלמעלה מ"אלה תולדות השמים והארץ בהבראם"[95], "עולם על מילואו נברא"[96].

טו. על זה ישנה ההוראה מכ"ז חשון – שצריך להיות "צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך . . כל החי' אשר איתך מכל בשר בעוף ובבהמה ובכל הרמש . . הייצא איתך גו'".

---

84) ראה אגה"ק הידועה דהבעש"ט – נדפסה בכש"ט (הוצאת קה"ת) בתחילתו.

85) מאמרי אדה"ז אתהלך – לאזניא ע' נז. אוה"ת נח (כרך ג) תרכח, א. תרסט, א ואילך.

86) המשך מים רבים תרל"ו פפ"ב (ע' פה). וככה תרל"ז (קה"ת, תשע"ג) פצ"ה (ע' קיב) ואילך.

87) ישעי' יא, ו.

88) שיחת ש"פ נח (לעיל ע' 000 ואילך).

89) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב.

90) שבת עד, ב.

91) נח ט, ג.

92) שיחת ש"פ בראשית תשמ"ב (בדברי משיח ח"א. לקו"ש בראשית שנה זו – ח"כ ע' 7 ואילך).

93) ראה תנחומא (בָּאבער) נח כ. ב"ר פל"א, יד (וראה יפה תואר לב"ר שם).

94) רות ד, יח. ראה ב"ר פי"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג.

95) בראשית ב, ד. ב"ר שם.

96) ראה ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג.

אפשר לחשוב שבתיבה יש את משיח, וזהו ימות המשיח, ויתכן שכן הוא באמת – אבל הכוונה היא שייצאו מהתיבה אל העולם ויעשו שם ישובו של עולם ותיקונו של עולם.

והרי אפשר לחשוב שמספיק שהוא עצמו ייצא מהתיבה אל העולם בכדי לפעול בעולם, או עכ"פ שייצא יחד עם "אשתך ובניך ונשי בניך איתך" בכדי שהם יסייעו לו לפעול בעולם – אבל לשם מה צריך להיות גם "הייצא איתך" "כל החי' אשר איתך מכל בשר בעוף ובבהמה ובכל הרמש הרומש על הארץ", כולל גם נחשים ועקרבים, שכאשר הנחשים והעקרבים יוצאים לעולם רואים מה נעשה מהם – נחשים ועקרבים כפשוטם – א"כ למה לו להוציא גם אותם מן התיבה?!

ואעפ"כ אומרים לו, שגם הם צריכים לצאת מן התיבה אל העולם, כי זוהי הכוונה, ודוקא אז הרי זה "עולם חדש ראה"[97] – עולם חדש, נעלה יותר לא רק לגבי העולם קודם המבול, אלא גם נעלה יותר מהמצב כפי שהי' בתיבה!

טז. דוקא ע"י היציאה לעולם ועשיית ישוב העולם ותיקון העולם שם, פועלים "אלה תולדות פרץ", המשכת בלי גבול בעולם.

כפי שהי' אצל נח בפשטות, שכאשר הי' בתיבה היתה הגבלה בענין התשמיש[98], "פרו ורבו", ודוקא כאשר יצא מהתיבה קיבל את הציווי מחדש ד"פרו ורבו ומלאו את הארץ"[99] (אע"פ שגם לפני זה הי' אותו ציווי לאדם הראשון[100]). ש"פרו ורבו" הוא כח הבלי גבול שישנו למטה[101].

והענין דהמשכת הבלי גבול לא הי' רק אצל נח עצמו, אלא הוא גם המשיך זאת בעולם, עי"ז שהקריב את הקרבנות, ו"וירח ה' את ריח הניחוח", והי' "ויאמר ה' . . לא אוסיף וגו'"[102] "עוד כל ימי הארץ זרע וקציר . . לא ישבותו"[103], ש"לא ישבותו" הוא ענין הנצחיות, בלי גבול, כמבואר בחסידות[104] שבזמן גופא נפעל הענין של למעלה מן הזמן, נצחיות, "לא שניתי"[105].

משא"כ בתיבה הי' שם אמנם "גר זאב עם כבש" בדוגמא דלעתיד לבוא, אבל זה הי' במדידה והגבלה: התיבה היתה מדודה ומוגבלת באורך ורוחב וקומה מסויימים, לא פחות ולא יותר; ושם היתה ההגבלה בענין התשמיש, כנ"ל.

---

97) ב"ר פ"ל, ח.
98) סנהדרין קח, ב. פרש"י נח ו, יח.
99) נח ט, א.
100) בראשית א, כח.
101) לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך. סה"מ תרנ"ב ע' קל. תרנ"ז ע' קעו ואילך. עטר"ת ע' תיד. תרפ"ו ס"ע רכו ואילך. ועוד.
102) נח ח, כא.
103) שם, כב.
104) ראה רד"ה החודש תרס"ו (המשך תרס"ו ע' קנו); תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' רכה).
105) מלאכי ג, ו.

דוקא אח"כ כשיצאו מהתיבה אל העולם נפעל ענין הבלי גבול, "אלה תולדות פרץ", "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"[106].

יז. וזוהי ההוראה מכ"ז חשון בנוגע לאלו האוחזים בקצה הכי עליון, בנוסף להוראה מכ"ז חשון עבור אלו האוחזים בקצה הכי תחתון, הטרודים בדאגות הפרנסה (כנ"ל סי"ב ואילך).

ושתי הוראות אלו שייכות לכל בני ישראל, כיון שיש ריבוי יהודים, ו"אין דעותיהן שוות"[107], ובודאי יש ביניהם כאלו השייכים לקצה הכי עליון והשייכים לקצה הכי תחתון.

שבעצם, שתי ההוראות הן עבור כאו"א מישראל:

לא ימלט שעכ"פ רגע אחד ביום יאחז כל אחד מישראל בקצה הכי עליון, שהוא נמצא ב"תיבת נח" ואצלו זהו ימות המשיח.

וכידוע מה שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר[108], שכשם שאסור לדבר לשון הרע על הזולת, כך אסור לדבר לשון הרע על עצמו, וצריך גם לדעת את מעלות עצמו.

ועל זה היא ההוראה, שצריך להיות "צא מן התיבה" ולהוציא את כל הענינים מהתיבה וכו'.

ולאידך גיסא, גם הקצה הכי תחתון ישנו אצל כאו"א, לפי ערכו ולפי דרגתו – ועל זה היא ההוראה ש"יבשה הארץ", והמבול ("מים רבים") צריך להסתיים.

יח. הענין הפרטי והמיוחד השני בשבת זו הוא, שבת פרשת חיי שרה. שגם מזה צריכה להיות הוראה בעבודה:

שמה של הפרשה הוא "חיי שרה". ש"חיי שרה" מורכבים אמנם מריבוי שנים, "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה"[109], אבל שם הפרשה הוא כפי שכל השנים נכללות בכלל אחד – "חיי שרה".

ולכאורה זה אינו מובן:

הרי כל שנותי' של שרה הן שנים נפרדות שבהן אירעו ענינים שונים – א"כ כיצד כוללים את כולן בתיבה אחת – "חיי שרה"?

הי' זמן בחיי' שבו היתה אצל פרעה, זמן שבו היתה אצל אבימלך, זמן קודם לכן שבאה לארץ ישראל, עוד בהיותה באור כשדים, הזמן לאחר ש"לך לך מארצך גו'",

106) ויצא כח, יד.

107) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א. ועוד.

108) ראה גם אגרות־קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ח"ג ע' תעא. ח"ו ס"ע עו־עז. שם ע' ק. ע' קכג. ס"ע קמ. ח"ז ס"ע קצד. חי"א ע' תיד. חי"ב ע' רפז. חט"ו ריש ע' ל. שם ס"ע קנב. חי"ח ע' שמז. ח"כ ע' יג. וראה סה"מ ה'ש"ת ע' צח. "היום יום" כז אדר א. ועוד.

109) ריש פרשתנו (חיי שרה כג, א).

הזמן של "הנפש אשר עשו בחרן"[110], כפי שמפרש רש"י ש"אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת הנשים", אח"כ הזמן שבו היתה בארץ ישראל, אח"כ הזמן שבו קיבלה את בשורת העקידה, וזמן שבו דיברה עם המלאכים וכו' וכו' – א"כ כיצד כוללים את כל הזמנים הנפרדים והשונים האלו בשם אחד – "חיי שרה"?

ובפרט כפי שמפרש רש"י "שני חיי שרה – כולן שוין לטובה": כיצד אפשר לומר שכל הזמנים השונים והמאורעות השונים בחיי שרה "כולן שוין לטובה"?

יט. וההסברה בזה היא, כמובן גם לאיש פשוט:

כל אחד מבין בפשטות שבמה התבטאו חיי שרה, במה היא חי', ממה הי' לה חיות, הנאה ותענוג – זה לא הי' בענינים גשמיים, באכילת ארוחת הבוקר או ארוחת הצהריים וכיו"ב, ופשיטא לא בכך שהיא נמצאה בבית פרעה, שהנהיג מלכות אדירה, ושיבח אותה ביופי שלה וכו', ועד שלקח אותה אליו – זה לא תפס אצלה מקום, ואדרבה – זה הי' אצלה צער גדול וסבל שאין כמוהו – איזה עסק יש לבת ישראל עם גוי, ועאכו"כ כאשר מדובר אודות שרה אמנו?!

ועד"ז בנוגע לשאר ענינים גשמיים, כולם אינם ענינים שבהם התבטאו חיי שרה, חיי' ותענוגה.

במה היא חי' והתלהטה ("זיך געקאָכט") – בכך שהי' אצלה "נר דלוק מערב שבת לערב שבת", "ברכה מצוי' בעיסה" ו"ענן קשור על האוהל"[111] (מצד צניעותה).

שאת זה מבין כל אחד, אפילו איש פשוט, אפילו מי שלא למד רש"י, אפילו גוי להבדיל – שחיי שרה, במה היא חי' ובמה היא התלהטה, לא הי' זה בענינים גשמיים שבהם התעסקה, אלו היו ענינים חיצוניים בחיי', אלא היא חי' והתלהטה בענינים רוחניים ודברי קדושה.

כאשר ישאלו בת ישראל, אפילו כזו שהיא תינוקת שנשבתה בין העכו"ם[112]: במה התבטאו החיים והחיות והלהט של סבתה שנקראה שרה? תבין כל אחת מעצמה ששרה לא היתה מונחת בשמלה היפה שלבשה וכיצד תיראה אצל השכנים, או שחלק המנעלים תחת העקב יהי' "אינטש" כך וכך גבוה יותר משאר המנעל, ויהי' מצבע זה או מצבע ההוא וכו' – אלא היא חי' בענין אחר לגמרי: בענינים רוחניים ודברי קדושה.

היא היתה מונחת בכך שהיא תלבש פאה נכרית ("שייטל"), או תכסה את השערות באופן אחר (ענין הצניעות), ובכך שיהי' "נר דלוק מערב שבת לערב שבת", וב"ברכה מצוי' בעיסה", כשרות האכילה ושתי'.

110) לך לך יב, ה.

111) פרש"י פרשתנו כד, סז (מב"ר פ"ס, טז).

112) ע"פ ל' חז"ל – שבת סח, א־ב. וראה רמב"ם הל' ממרים פ"ג ה"ג.

שעפ"ז מובן כיצד אפשר לקרוא לכל השנים ולכל המאורעות השונים בשם אחד "חיי שרה" – כי בכל שנותי' של שרה ובכל המצבים שבהם עמדה, היו אצלה אותן "חיי שרה", היא חי' תמיד באותם ענינים, בענינים רוחניים. הן כשהיתה אצל פרעה, הן אצל אבימלך, והן בכל שאר המצבים שבהם היתה במשך חיי' (כמפורט בחלקם לעיל) – כל חילוקי המצבים האלו לא היו עיקר בחיי', הם רק ענינים חיצוניים; עיקר החיות והחיים שלה הי' תמיד בדבר אחד – עניני קדושה.

"שני חיי שרה" הן אמנם שנים נפרדות ושונות, שבהן היתה במצבים שונים; אבל "חיי שרה" הוא דבר אחד – כל "חיי שרה" קשורים עם החיות שלה והלהט שלה בעניני קדושה.

ולכן אפשר גם לומר ש"חיי שרה" – "כולן שוין לטובה", כי כל שנותי' היו שוות בכך שהיא חי' והתלהטה בעניני קדושה.

וע"ד המבואר בתו"א פרשתנו[113] מהזהר[114] בנוגע לאברהם אבינו, שהי' "בא בימים"[115] – "באינון יומין עילאין" – כל הימים שלו היו בשלימות, מלאים בתורה ומצוות.

ועד"ז אצל שרה נקראים כל ימי' "חיי שרה", "כולן שוין לטובה", כי כל ימי' ושנותי' היו עבור דבר אחד – היא חי' והתלהטה בעניני קדושה.

ואעפ"כ אין אומרים "חי שרה" (לשון יחיד), אלא "חיי שרה" (לשון רבים), כי בזה גופא שהיא חי' והיתה מונחת בעניני קדושה יש ג' קוין: "נר דלוק מערב שבת לערב שבת", "ברכה מצוי' בעיסה", ו"ענן קשור על האוהל" (צניעות), ג' קוים וג' עמודים. שעל ג' קוין ועמודים אלו עומד העולם[116] של (אדם אחד –) שרה.

כ. ובנוגע לזמן שבו היתה שרה אצל פרעה, שעל זמן זה הרי אי אפשר לומר שזהו "ויהיו חיי שרה", ששם היו חיותה ולהטה –

אפשר לתקן גם זמן זה, עי"ז שישנה אהבת ישראל ואחדות ישראל:

כאשר מסייעים ליהודי שני הנמצא במצב שבו הוא ביחד עם "פרעה" או "אבימלך", ונותנים לו צדקה, שעי"ז פועלים "החיית נפש העני", החיו אותו ("מ'האָט עם מחי' געווען און באַלעבט") והעמידוהו בקרן אורה – אז עושה הקב"ה "מדה כנגד מדה"[117] ומחי' אותו[118]. ובמילא נעשה "חיי שרה" גם כאשר היא נמצאת יחד עם פרעה או אבימלך, ונעשה "בא בימים" – עם כל ימיו.

---

113) טז, א.
114) ח"א רכד, א.
115) פרשתנו כד, א.
116) ראה אבות פ"א מ"ב.
117) שבת קה, ב. נדרים לב, א. סנהדרין צ, ע"א. וראה סוטה ח, ע"ב (במשנה).
118) תנחומא משפטים טו.

ואין זה ענין של גזירת הכתוב, אלא זה מובן בשכל: מכיון שמאמינים בבורא עולם, יודעים ש"השופט כל הארץ" בודאי "יעשה משפט"[119], ובמילא כאשר אדם מחי' נפש העני, עושה כן הקב"ה עמו.

כא. וזוהי ההוראה שמפיקים מ"חיי שרה", במה יהודי צריך להיות מונח ועם מה עליו לחיות.

וכאשר יהודי פועל בזה באופן של יגיעה, דבר ודאי הוא ש"יגעתי ומצאתי"[120], באופן של מציאה – יותר מכפי שציפה (לפי ערך היגיעה)[121].

ועד שבאים מפ' חיי שרה לפ' ואלה תולדות יצחק, הקשור עם הגאולה האמיתית והשלימה, כי אז יאמרו ליצחק "כי אתה אבינו"[122], שבזכותו באה הגאולה.

ובפשטות – שע"י הפעולה בכל הענינים האמורים לעיל מקרבים עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ומתוך שמחה וטוב לבב, עד "ושמחת עולם על ראשם"[123], "אז ימלא שחוק פינו"[124] (הקשור עם יצחק[125]),

במהרה בימינו ממש ובעגלא דידן.

– שיחה ג' –

כב. כאן המקום להשלים את מה שהתחילו לדבר בהתוועדות שלפני זה[126] בענין משיחת מלך, בקשר ליום כ' חשון, יום ההולדת של אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שבשנה זו מלאו מאה שנה להתחלת הנשיאות שלו[127], כי ההסתלקות של אדמו"ר מהר"ש היתה בשנת תרמ"ג, "וזרח השמש ובא השמש"[128], שמיד[129] מתחילה הנשיאות של בנו ממלא מקומו אדמו"ר נ"ע.

ובזה שאלו את השאלה, דלכאורה, לפי מ"ש נשיא דורנו ב"ראשי פרקים" מתולדות ימי חייו[130], "התחל מערבית ליל ר"ה תרנ"ד קבע מקום תפלתו בביהכנ"ס במקום שהתפלל כ"ק אביו אדמו"ר מהר"ש (– עד אז התפלל במקומו המיוחד לו בביהכנ"ס עוד בחיי אביו)" – צריך לצאת שהתחלת נשיאותו היתה (לא משנת תרמ"ג, אלא) תרנ"ד?

---

119) וירא יח, כה.
120) מגילה ו, ריש ע"ב.
121) ראה לקו"ש ח"א ס"ע 216. ח"ד ע' 1165. ח"ז ריש ע' 279. חי"ג ע' 117. ובכ"מ.
122) ישעי' סג, טז. שבת פט, ב. וראה תו"א ויצא יז, ג. כא, ג.
123) ישעי' לה, י. שם נא, יא.
124) תהלים קכו, ב. ברכות לא, א.
125) ראה תו"א תולדות יז, ג. אוה"ת לתהלים (יהל אור) עה"פ (ריש ע' תצג). ועוד.
126) שיחת ש"פ וירא (לעיל ע' 000 ואילך).
127) ראה "ראשי פרקים מתולדות ימי חיי אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע" – "היום יום" בתחילתו. "פתח דבר" לסה"מ תרמ"ג־ד הערה 1.
128) קהלת א, ה.
129) ראה יומא לח, ב. וש"נ.
130) במבוא לקונטרס חנוך לנער.

וקישרו זאת עם השקלא וטריא בהלכה אודות המשיחה של מלך בן מלך,

– שהרי נשיאותו של אדמו"ר נ"ע קשורה עם הענין ד"יפוצו מעיינותיך חוצה", שעי"ז "קאתי מר מלכא משיחא"[84], על שם ענין המשיחה, ועד"ז נשיאותו של ממלא מקומו נשיא דורנו –

שלזה יש גם שייכות מיוחדת לשבת זו (בנוסף לזה שזה בא בהמשך ל(מדובר ב)שבת שלפני זה), שכן בהפטרת היום[131] מדובר אודות משיחת שלמה המלך.

כג. דובר שמלך בן מלך אינו טעון משיחה[132], אבל אין הכוונה ("ס'איז ניט דער פשט") שאין אצלו ענין המשיחה, אלא שמשיחת אביו היא פעולה נמשכת עליו. כפי שהרוגצ'ובי מאריך בזה[133] (כמדובר כבר פעם באריכות[134], ונזכר גם בקיצור בהתוועדות הקודמת[135]), עם החילוק בין הרמב"ם ורש"י[136].

אבל כיצד הוא כאשר ישנו אחיו הגדול וכו' ואינו ברור מיהו המלך – אז, זקוק המלך בן מלך למשיחה, כפי שמביא הרמב"ם[132] על כך את הדוגמאות, החל מ"לפיכך משחו שלמה מפני אדוני'".

ונתבאר בזה, שלשיטת הרמב"ם, המשיחה של המלך בן מלך אינה כדי לפעול אצלו ענין המלוכה, אלא זהו רק כדי להסיר ענין צדדי, "כדי לסלק המחלוקת".

זהו רק לשיטת הרמב"ם[132]; שיטת רש"י[137] היא, שהמשיחה של מלך בן מלך שיש עליו מחלוקת היא כדי לעשותו מלך[138].

כד. הדוגמא הראשונה שהרמב"ם מביא, כנ"ל, היא ממשיחת שלמה מפני אדוני' – שעל זה מדובר בהפטרת היום.

ומהסיפור שבהפטרה יש לכאורה ראי' לדעת הרמב"ם:

בהפטרה[131] מדובר בארוכה אודות המחלוקת של אדוני' להיות מלך, וכיצד נתן הנביא אמר ששלמה יהי' המלך אחרי דוד, ועל פעולתה של בת שבע (בעצתו ובסיועו של נתן הנביא), ודוד המלך נשבע ש"שלמה בנך ימלוך אחרי"[139], ועי"ז הבטיחו שאדוני' לא יהי' מלך, אלא דוקא שלמה. אח"כ מסופר (במלכים) כיצד משחו בפועל את שלמה (עוד בחיי דוד), אבל סיפור זה (אודות משיחת שלמה) לא נכלל בהפטרה.

---

131) מלכים־א פרק א.

132) רמב"ם הל' מלכים פ"א הי"ב. הל' כלי המקדש פ"א הי"א.

133) צפע"נ (מלוקט) להל' כלי המקדש שם.

134) שיחת יו"ד שבט תשמ"א (שיחות קודש ח"ב ע' 3־182). וראה גם שיחת ש"פ וישלח תש"מ (בדברי משיח ח"ב).

135) שיחה שבהערה 126 (לעיל ע' 000).

136) נסמן בצפע"נ שם.

137) ד"ה בזמן – כריתות ה, ב.

138) בכ"ז – ראה שו"ת דברי נחמי' חאה"ע סמ"ח. שו"ת אבנ"ז יו"ד סשי"ב. שו"ת צפע"נ שם.

139) מלכים־א שם, יג.

ולכאורה: הרי ההפטרה באה לספר כיצד הבטיחו ("מ'האָט באַוואָרנט") ששלמה המלך ישאר מלך ולא אדוני'. ואם נאמר שהוא הי' מוכרח לקבל משיחה כדי לפעול אצלו ענין המלוכה (אבל לפני משיחתו אינו מלך כלל) – הי' צריך להיות מסופר בהפטרה אודות העיקר – שאח"כ משחו את שלמה (שזה עשה אותו למלך), ובזה הי' צריך להיות עיקר האריכות?

ומזה שעיקר האריכות בהפטרה הוא בכלל אודות מחלוקת אדוני' ואמירת נתן הנביא ושבועת דוד, ואודות משיחת שלמה לא נזכר כלל, הרי זוהי ראי' כשיטת הרמב"ם, שגם למלך בן מלך שיש עליו מחלוקת יש את המלכות בירושה, והמשיחה היא רק "כדי לסלק המחלוקת".

ולכן אין צורך כלל לספר בהפטרה אודות משיחת שלמה – כי במקרה זה, עיקר הענין שפעל "לסלק המחלוקת", הי' עצם הדבר שנתן הנביא אמר ששלמה יהי' מלך והשבועה של דוד אביו על זה, שבזה כבר נתברר לכל ששלמה "ימלוך . . אחרי", והמשיחה שלאחרי זה היתה רק גמר הענין.

כה. בשיטת הרמב"ם גופא, נזכר ג"כ[140], שהוא אומר דין זה בשני מקומות, ובשינוי לשון ביניהם: בהלכות כלי המקדש והעובדים בו[141] כותב הרמב"ם "מושחין אותו כדי לסלק המחלוקת ולהודיע לכל שזהו מלך לבדו", משא"כ בהלכות מלכים ומלחמותיהם[141] כותב רק "מושחין אותו כדי לסלק המחלוקת" ומשמיט את הענין השני ("ולהודיע לכל שזהו מלך לבדו").

והוקשה על זה, שלכאורה איפכא מסתברא: הרי בהלכות כלי המקדש מדובר (בעיקר) אודות שמן המשחה, משא"כ בהלכות מלכים מדובר אודות דיני מלך, ובמילא הדגשה זו, "להודיע לכל שזהו מלך לבדו", היתה צריכה להיכתב (לא בהלכות כלי המקדש, אלא) בהלכות מלכים?

וכנזכר אז, שבדוחק הי' אפשר לתרץ ע"פ הכלל[142] שהרמב"ם סומך על מה שכתב במקום מוקדם יותר בספרו, ובמילא אינו צריך לחזור בהלכות מלכים על כל הפרטים –

אבל נוסף לכך שכאן מדובר רק אודות תיבות ספורות, הנה עוד ועיקר: הענין ד"להודיע לכל שזהו מלך לבדו" הוא ענין עיקרי במלוכה, עוד יותר מהענין ד"לסלק המחלוקת". "לסלק המחלוקת" הוא להסיר ענין שמחוצה לו, משא"כ הענין ד"להודיע לכל שזהו מלך לבדו" הוא ענין במלך עצמו (לא באחר) שהוא א' כזה שהוא "מלך לבדו". א"כ, כיצד יתכן שהרמב"ם ישמיט ענין זה בהלכות מלכים?

140) שיחה שבהערה 126 (לעיל ע' 000).
141) שבהערה 132.
142) יד מלאכי כללי הרמב"ם כלל ו.

כו. כמדובר כמה פעמים, שענינים פשוטים ביותר לא תופסים ("כאַפּט מען זיך ניט"). כתבו על זה פלפולים שלמים ונכנסו לדחוקים ודחוקי דחוקים, והביאו מראשונים ואחרונים, אבל על התירוץ הפשוט, שהוא סברא "בעה"ב י"ת", לא נפלו (מלשון "נפל על המציאה"[143]).

– כאשר שואלים שאלה, דבר ראשון מתחילים לחפש בראשונים ואחרונים, מה אומר הראשון בענין זה, ומה אומר השני וכו'; מדוע לא מתיישבים תחילה ללמוד לבד ולחשוב ולנסות להבין את הענין... –

והביאור בזה: החילוק בין הלכות כלי המקדש להלכות מלכים הוא: בהלכות כלי המקדש מדובר בעיקר אודות דיני שמן המשחה, ובמילא אודות דיני מלך (היינו שבתור פרט בענין דשמן המשחה מובאים הדינים של משיחת מלך). משא"כ בהלכות מלכים הוא להיפך: שם מדובר אודות דיני מלכים, ובמילא על דיני השמן, שאחד מדיני מלך הוא – משיחת המלך.

והחילוק בזה: בענין שמן המשחה, נוגע רק מלכי בית דוד, כי "אין מושחין ממנו (משמן המשחה) לדורות אלא כהנים גדולים . . ומלכי בית דוד בלבד"[144] (ולא מלכי ישראל הנמשחין בשמן אפרסמון[145]). כלומר, בהלכות כלי המקדש מדובר רק בקשר למשיחת מלכי בית דוד; משא"כ בהלכות מלכים, מדובר אודות כל המלכים – הן מלכי בית דוד והן מלכי ישראל, כפי שמאריך הרמב"ם שם גם בדיני מלכי ישראל.

ועפ"ז מובן החילוק הנ"ל בלשון הרמב"ם: הענין ד"זהו מלך לבדו" – שרק הוא המלך – שייך רק במלכי בית דוד. כי כאשר היו מלכי ישראל, היו אז גם מלכי בית דוד בירושלים. אולם אצל מלכי בית דוד תתכן המציאות ש"זהו לבדו".

ולכן: בהלכות כלי המקדש, ששם מדובר אודות משיחת מלכי בית דוד, אומר הרמב"ם שמשיחת המלך בן מלך פועלת שני דברים: "לסלק המחלוקת ולהודיע לכל שזהו מלך לבדו"; משא"כ בהלכות מלכים, ששם מדובר אודות מלכים בכלל – אינו יכול לומר גם את הפרט ד"להודיע שזהו מלך לבדו" (שאינו שייך במלכי ישראל), ולכן אומר רק את הענין ד"לסלק המחלוקת".

כז. לפי[146] ביאור זה תתורץ גם קושיא נוספת בסדר הרמב"ם: כאשר הרמב"ם אומר את הדינים של משיחת מלך בהל' כלי המקדש, הוא כותב תחילה[147]: "אין מושחין ממנו (משמן המשחה) אלא . . (ו)מלכי בית דוד בלבד". ואח"כ, כמה הלכות לאחרי זה[148], לאחר שאומר את הדין דמשיחת מלך בן מלך שהיתה שם מחלוקת, ומביא על זה את

143) ראה ב"מ י, א (במשנה).
144) רמב"ם הל' כלי המקדש שם ה"ז.
145) רמב"ם שם הי"א. הל' מלכים שם ה"י.
146) סעיף זה (באידיש) הי' למראה עיני כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, והוסיף בה כמה הגהות ותיקונים. בהוצאה זו בא בתרגום חפשי ללה"ק. המו"ל.
147) רמב"ם הל' כלי המקדש שם ה"ז.
148) הי"א.

הדוגמאות משלמה ויואש ויהואחז, כותב: "וזה שמשח אלישע ליהוא לא בשמן המשחה משחו אלא בשמן אפרסמון".

ולכאורה תמוה ביותר: ענין זה, ש"וזה שמשח אלישע ליהוא לא בשמן המשחה משחו אלא בשמן אפרסמון" (מכיון שאינו ממלכי בית דוד) – הי' צריך הרמב"ם להבהיר מיד בהלכה הנ"ל, שבה אומר ש"אין מושחין ממנו אלא . . מלכי בית דוד בלבד"? מדוע ממתין הרמב"ם עד כמה הלכות אחרי זה כדי לומר ענין זה?

וע"פ הנ"ל זה מובן בפשטות: בהל' כלי המקדש אין זה המקום לומר את הדינים כיצד יש למשוח את מלכי ישראל. כאן מדובר בעיקר אודות דיני שמן המשחה, ובמילא אודות דיני מלך (ושייך רק למלכי בית דוד) [ובהל' מלכים – ה"ה להיפך: דיני מלכים ובמילא דיני השמן].

אלא שלאחר שהרמב"ם אומר את הדין של משיחת מלך בן מלך "כדי לסלק המחלוקת ולהודיע לכל שזהו מלך לבדו", מבהיר "וזה שמשח אלישע כו'", שבזה הרמב"ם שולל את שני הדברים בבת אחת: שמשיחת יהוא – אף שהייתה ג"כ בסוג דבר עסיק – המדובר לפנ"ז בהלכה זו – המלכה במצב דמחלוקת*[149] – לא היו בה שני הדברים – זה לא הי' בשמן המשחה אלא בשמן אפרסמון; וזה לא פעל את הענין ד"להודיע לכל שזהו מלך לבדו" (אלא רק "לסלק המחלוקת").

כח. ענין נוסף במשיחת המלך שבו נדרש בירור, שגם עליו לא התעכבו, אף שהתעכבו על כל הפרטי פרטים:

הרמב"ם בהלכות מלכים[150] כותב שיהושע הי' מלך (שמינהו משה רבינו ובית דינו), וכמו כן שאול הי' מלך (שמינהו שמואל הרמתי ובית דינו).

וצריך להבין ולברר בנוגע למשיחתם:

בנוגע ליהושע לא כתוב בשום מקום שמשחו אותו**. ומתעוררת השאלה: הרי הוא הי' מלך, מדוע לא משחו אותו? ואם כן משחו אותו – מדוע לא כתוב על כך בשום מקום בתורה? כתובים בתורה כמה ענינים שמשה עשה במינוי יהושע למלך, סמיכת

*) ביהוא לא הי' "לסלק מחלוקת" ע"ד בשלמה וכו', כי: 1) לא הי' בן מלך. 2) הוא בעל המחלוקת.

**) בנוגע לשמואל הנביא שיש דעות שהי' מלך[151] ואעפ"כ לא מצינו שנמשך – אליבי' דהרמב"ם עסקינן ומלשונו ברור ששמואל לא הי' מלך.

ובנוגע למשה רבינו – יש להסביר בקל – לפי השיטה שהי' מלך[152] – נעשה מלך קודם הציווי דשמן המשחה ודיני מלך שבתושב"כ בכלל.

149) מלכים־ב ט, א ואילך. הוריות יא, ב.
150) פ"א ה"ג.
151) ראה לקו"ש חט"ז ע' 304 הערה 48. וש"נ.
152) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו הי"א. פיה"מ שבועות פ"ב מ"ב. ר"ח ורש"י שם טו, רע"א. רמב"ן וראב"ע (ועוד) ברכה לג, ה. וראה זבחים קב, א.

ידיו עליו[153], ו"העמיד לו משה מתורגמן ליהושע שיהא דורש בחייו, כדי שלא יאמרו ישראל בחיי רבך לא הי' לך להרים ראש"[154] וכו' – א"כ מדוע לא כתוב בתורה אודות ענין עיקרי כזה במינוי המלך כמו ענין המשיחה?!

ובפרט שהמושח הי' משה רבינו [כי תחילת מלכות יהושע היתה באותו יום שבו הסתיימה נשיאות משה, כדברי הגמרא[155] ש"שבת של דיו זוגי היתה", ומשה מינה באותו היום את יהושע למלך] – הרי הי' למשיחה עוד תוקף מיוחד עם נתינת כח מיוחדת.

ופשיטא שאם משה רבינו הי' מושח את יהושע לעיני כל ישראל – הי' זה מבטל מכל וכל את האפשרות "שלא יאמרו ישראל בחיי רבך לא הי' לך להרים ראש", מכיון שמשה רבינו בעצמו משח את יהושע למלך!

בנוגע למשיחת שאול כתוב בפירוש בפסוק (בשמואל[156]) "ויקח שמואל את פך השמן ויצוק על ראשו וישקהו ויאמר הלוא כי משחך ה' גו'", ועד שנקרא בשם "משיח ה'"[157]. אבל צריך בירור אם פך השמן הי' שמן המשחה (כפי שמשחו אח"כ את מלכי בית דוד) או שמן אפרסמון.

ומצינו בזה מחלוקת בין הרד"ק והרמב"ם[158]:

הרד"ק בפירושו על הפסוק בשמואל [שהרד"ק מובא בכמה מקומות בחסידות בשמו, אע"פ שבחסידות מצמצמים את מי מביאים בשמם. אין מביאים את הרד"ק כל כך כמו המצודות, אבל גם הוא מובא בכמה מקומות] כותב: "את פך השמן – לא הי' זה השמן המשחה כי לא היו משוחים ממנו אלא מלכי בית דוד, אבל שמן אפרסמון הי'".

אבל הרמב"ם בהלכות מלכים[159] כותב "כשמעמידין המלך מושחין אותו בשמן המשחה, שנאמר ויקח שמואל את פך השמן ויצוק על ראשו וישקהו", הפסוק הכתוב אצל שאול. נוקט איפוא הרמב"ם שמשיחת שאול היתה בשמן המשחה (שלכן אפשר להביא מזה ראי' ש"כשמעמידין המלך מושחין אותו בשמן המשחה"). ודברי הרמב"ם אח"כ שאצל המשוחים בשמן המשחה (מלכי בית דוד) יש מלכות לדורות – מדובר אודות המלכים שאחרי דוד (אבל לא אודות מלכות שאול).

ולפי דעת הרמב"ם במשיחת שאול (שהיתה בשמן המשחה, אף שלא הי' ממלכי בית דוד), מתחזקת עוד יותר השאלה אצל יהושע מדוע לא משחו אותו בשמן המשחה: כשם שמשחו את שאול בשמן המשחה, אע"פ שלא הי' ממלכי בית דוד, היו צריכים גם למשוח את יהושע בשמן המשחה אע"פ שלא הי' ממלכי בית דוד?

153) פינחס כז, כג. ברכה לד, ט.
154) ספרי ופרש"י האזינו לב, מד.
155) סוטה יג, ב (הובא בפרש"י שם).
156) א י, א.
157) שם כד, ז. ועוד.
158) בכ"ז – ראה גם מאירי ושער יוסף (להחיד"א) הוריות יא, ב.
159) פ"א ה"ז.

כט. מהענין שמשחו את שלמה (מפני אדוני') כפי שמביא הרמב"ם – יש בירור בענין נוסף בקשר למשיחת מלך, וחידוש גדול מאוד בזה:

בספר מלכים מסופר (בהמשך לפסוקי הפטרת היום)[160] שמשיחת שלמה היתה בחיי דוד המלך.

ומתעוררת שאלה "מרעישה" ("אַ שטורעמדיקע שאלה"): זהו כלל ש"אין מלכות נוגעת בחברתה"[161], ועד כדי כך הוא הדבר, עד שכאשר דוד המלך ביקש מהקב"ה שבמקום להסתלק בשבת יסתלק באחד בשבת, השיב לו הקב"ה "כבר הגיע מלכות שלמה בנך ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא"[161] – א"כ כיצד היתה יכולה להיות משיחת שלמה עוד בימי דוד המלך?!

ומזה יש חידוש נפלא – שמשיחת המלך יכולה להיות באופן שיחול לאחר זמן. כפי שהי' אצל שלמה המלך, שמשיחתו בימי דוד היתה עם התנאי ש"שלמה בנך ימלוך אחרי", כלומר שמשיחתו היתה באופן שיחול לאחר זמן, לאחר מיתת דוד.

ל. עפ"ז יובן סיפור תמוה שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר, וכבר נדפס[162], וכרגיל עוברים על השיחות במהירות כמו מים ("לויפט מען דורך די שיחות ווי אַ וואַסער") ואח"כ מעמידים זאת על המדף ומשאירים זאת מונח, אע"פ שיכול להיות בזה דבר שצריכים להבין:

אדמו"ר מהר"ש סיפר פעם, שכאשר בנו האמצעי, אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, הי' בן שלוש שנים, אמר הצ"צ לאדמו"ר מהר"ש: "פך השמן הרוחני שמורנו הבעש"ט נתן להוד כ"ק תלמידו מורנו הרב המגיד ממעזריטש למשוח את הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק רבינו הזקן, למשוח אותו לנשיאות לדורותיו, הנה בכח זה נמשח כ"ק חותני הרה"ק ואני הנה בכח זה משחתי אותך ובכח זה הנני מושחו".

שכאמור, מעבירים את השיחה במהירות ולא מתעכבים על קושיא "מרעישה" על זה: הרי "אין מלכות נוגעת בחברתה" – א"כ כיצד היתה יכולה להיות משיחת אדמו"ר מהר"ש עוד בחייו של הצ"צ, כאשר הצ"צ הי' הנשיא?! ונוסף לזה – אף משיחתו של אדמו"ר נ"ע, שנשיאותו תתחיל רק לאחר נשיאות אביו, אדמו"ר מהר"ש, שעדיין לא התחילה (כי הצ"צ הי' עדיין הנשיא)?!

וע"פ הנ"ל, שמשיחה יכולה להיות באופן שתחול לאחרי זמן, זה מובן*.

---

*) ואין להכריח מסיפור זה שנשיאות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע הותחלה מיד לאחרי הסתלקות אביו כ"ק אדמו"ר מהר"ש (עוד לפני אמירת המאמר ד"ה כתר יתנו בחג הסוכות)[163] מצד זה שמיד

160) מלכים שם, לד.
161) שבת ל, סע"א.
162) סה"מ תש"י ע' 163.
163) ראה שיחה שבהערה 126 (לעיל ע' 000 ואילך).

לא. ויהי רצון, שע"י לימוד הלכות מלכים ונשיאים, והלכות שמן המשחה, בזמן שאין משיחה בגשמיות – נזכה בקרוב ממש למלוכה ונשיאות של משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה.

ויהי' ה"ונשלמה פרים שפתינו"[166]. וע"ד מארז"ל[167] "כל העוסק בתורת כו' כאילו הקריב כו'", ויתירה מזו כדאיתא[168] בנוגע ללימוד הלכות בית המקדש, שע"י לימוד מוצאיו ומובאיו "בנין ביתי" אינו "בטל" – כמו כן בנוגע ללימוד הלכות מלכים ונשיאים והלכות שמן המשחה.

אמנם הרי צריכים, כפי שאמר אדמו"ר מהר"ש[169], את מלכא משיחא בפועל ממש למטה מעשרה טפחים, בתור "מלך מבית דוד", בשר ודם (כפי שפוסק הרמב"ם[170]), שיוציא את בני ישראל מהגלות כפשוטו – שזה יהי' בפועל ממש, בגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו ממש.

לב. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ויהיו חיי שרה (נדפס לעיל).

– שיחה ד' –

לג. כרגיל ללמוד פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י, וענין בהערות אאמו"ר על הזהר בפרשת השבוע –

יש דבר תמוה בפרשתנו שרש"י הי' צריך לכאורה לבאר: בפרשת אליעזר מסופר[171] כיצד אליעזר ביקש ממשפחת רבקה "שלחוני לאדוני". "אחי' ואמה" אמרו: "תשב הנערה איתנו ימים או עשור"[172], כפי שמפרש רש"י שזהו הזמן שרבקה צריכה "לפרנס את עצמה בתכשיטים". אבל כשאליעזר ביקש "אל תאחרו אותי"[173], שלחו את רבקה מיד עם אליעזר.

מתעכב רש"י על מ"ש "אחי' ואמה", ושואל "ובתואל היכן הי'"? ומשיב, שבמשך אותו הלילה "בא מלאך והמיתו".

אחרי "וזרח השמש (היתה) ובא השמש" – שהרי בבן מלך קטן הדין הוא שמחכים עד שיגדל[165]. וכמובן גם מפשט מאחז"ל[129] עה"פ "וזרח השמש ובא השמש" – "אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא (היינו שנולד) צדיק כמותו", שהכוונה בזה הוא לא שתיכף מ"שנברא" (שנולד) התחיל נשיאותו, כ"א כשיגדל.

165) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ח.

166) הושע יד, ג. וראה בארוכה שיחת ש"פ האזינו (לעיל ע' 000 ואילך. ע' 000).

167) מנחות בסופה.

168) תנחומא צו יד.

169) ראה לקו"ש ח"ו ע' 80 הערה 70. חי"ח ס"ע 1-490. ובכ"מ. וראה סה"ש תורת שלום ע' 237. אגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תפה. ח"ב ס"ע שכב.

170) הל' מלכים פי"א ה"ד.

171) כד, נד.

172) שם, נה.

173) שם, נו.

ומתעוררת מיד השאלה: כיצד יתכן ש"אחי' ואמה" לא ביקשו שרבקה תמתין את ז' ימי האבילות, לאחר מיתת בתואל?

לכאורה הי' אפשר לתרץ, שמן התורה אין אבילות יותר מיום אחד[174] (וז' ימי האבילות הם רק מדרבנן), ומכיון שמקצת היום ככולו, נמצא, שעד ששלחו את רבקה (ביום ההוא) כבר עברה האבילות מן התורה. ומאבילות דרבנן – מי יודע אם אפשר להקשות בפשוטו של מקרא!

– אבל לפי רש"י אין זה תירוץ. כי רש"י כבר פירש קודם לכן בפ' נח, על הפסוק[175] "כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ גו'" – "אלו ז' ימי אבלו של מתושלח הצדיק, שחס הקב"ה על כבודו ועיכב את הפורענות" (למשך עוד שבעה ימים, "נוסף על ק"כ שנה").

והרי אם הענין דז' ימי אבילות הי' יכול לדחות את המבול, שבא לאחר שהי' מצב של "ותשחת הארץ"[176], וכבר חלפו הק"כ שנה בשלימות [כפי שאומר רש"י בפירוש, שמה שהפסוק אומר "לימים עוד שבעה" הוא מפני ש"זמן זה נוסף על ק"כ שנה"] – ואעפ"כ, הענין דז' ימי אבילות חשוב כל כך שדחה את המבול, הרי עאכו"כ בענייננו, שהיו צריכים להמתין עם שילוחה של רבקה עד לאחר ז' ימי האבילות על בתואל.

ואע"פ שמתושלח הי' צדיק (כפי שמדייק רש"י "מתושלח הצדיק", שלכן "חס הקב"ה על כבודו ועיכב את הפורעניות") – הרי כאן מדובר אודות התביעה של אחי' ואמה, שהם חיפשו טענה שבאמצעותה יוכלו לעכב את רבקה אצלם. והי' עליהם לטעון שהיא מוכרחת להישאר בז' ימי האבילות של בתואל. ובפרט שבתואל הי' גם המנהיג של ארם, כדמשמע מהפסוקים (וכדאיתא בפירוש בכמה מדרשי חז"ל[177]).

עם עוד כמה דיוקים. וכפי שיתבאר לקמן.

לד. בהערות אאמו"ר על הזהר[178] – בהערה האחרונה על פרשתנו – מתעכב על מה דאיתא בזהר[179] ש"בשעתא דזמין קב"ה למפקד על עמי' כנסת ישראל . . ויתקין היכלא (בית המקדש) ויבני קרתא דירושלים . . ולבתר נדחי[180] ישראל יכנס".

בהערה זו מבאר אאמו"ר כמה דיוקים בלשון הזהר, אבל אינו מתעכב על סדר הענינים כפי שהם כתובים בזהר – שתחילה יהי' "ויתקין היכלא" ורק אח"כ "נדחי ישראל יכנס".

וכאן רואים, שהזהר סובר כדעת הרמב"ם: בפסוק "בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס" יש שני פירושים במדרשי חז"ל: (א) ש"בונה ירושלים" בא לפני "נדחי ישראל

174) רמב"ם הל' אבל פ"ה ה"א.
175) ז, ד.
176) שם ו, יא.
177) ראה יל"ש פרשתנו רמז קט.
178) לקוטי לוי"צ לזח"א ע' פד.
179) ח"א קלד, א.
180) תהלים קמז, ב.

יכנס"[181]; ב) "בונה ירושלים ה'" – לאחר ש"נדחי ישראל יכנס"[182] (וכפי שמצינו עד"ז בעוד פסוקים).

אבל הרמב"ם[170] פוסק "ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל", שתחילה בא בנין ביהמ"ק ורק אח"כ בא קיבוץ גליות. וזהו כפי שאיתא כאן בזהר "ויתקין היכלא . . ולבתר נדחי ישראל יכנס".

לה. כמדובר כמה פעמים[183], פסק דין זה של הרמב"ם שולל גם לחלוטין את הדעה של אלו המסתובבים ואומרים על המצב הנוכחי, שזוהי "אתחלתא דגאולה"[184] רח"ל.

ולא ה"אתחלתא דגאולה" באופן שאומר המדרש[185] שמיד בחורבן בית המקדש, געתה פרתו והערבי שהבין את געייתה של הפרה אמר שפירושו שנולד מושיען של ישראל, ורק לאחר מכן החלה אריכות הגלות – אלא הם מסתובבים ואומרים שעכשיו היא ה"אתחלתא דגאולה" של הגאולה האמיתית והשלימה –

זהו היפך פסק הדין המפורש ברמב"ם[170], האומר בבירור כיצד יהי' סדר הגאולה, והוא: תחילה "יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו . . ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה", ואח"כ "וילחם מלחמת ה'", ואח"כ "בנה מקדש במקומו ו(אח"כ) קיבץ נדחי ישראל". וכמדובר כמה פעמים[186], שאף אחד ממפרשי הרמב"ם – לא הכסף משנה (להבית יוסף), ראב"ד, רדב"ז וכו' – אינו משיג על כך, שמזה מוכח (כמ"ש בספרי כללי הרמב"ם[187]) שהם מודים לו.

ולכן, אלו האומרים שעכשיו היא כבר ה"אתחלתא דגאולה", לא זו בלבד שזהו היפך פסק הרמב"ם (המוסכם אצל כל נושאי כליו) ורח"ל לומר כן, אלא זה עצמו מעכב את הגאולה רח"ל!

ואין זקוקים לשום "פשט'לעך" והסברות כדי לדעת שעכשיו לא אוחזים עדיין ב"אתחלתא דגאולה", כי רואים במוחש שמעולם לא הי' מצב מאויים כזה לבני ישראל כמו עכשיו – הן מצד ה"עשו שונא ליעקב"[188], והן מצד הנפילה וההתרפסות ("אַראָפגעפאַלנקייט") של בני ישראל בפני גוים ו"גוי'שקייט", ליפול לרגליו של הגוי ולבקש תחנונים וכו'.

---

181) ברכות מט, א ובפרש"י שם ד"ה ור"נ. זהר שם קלט, א (במהנ"ע). ועוד. וראה אוה"ת נ"ך ע' תלח־ט. אגרות־קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' שט־י.

182) יל"ש לתהלים שם רמז תתפח.

183) ראה לקו"ש ח"ה ע' 149 ובהערה 51. אגרות־קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חכ"ה ע' רכט ואילך. ועוד.

184) ל' חז"ל – מגילה יז, ב.

185) איכ"ר פ"א, נא. ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד.

186) לקו"ש שם. ובכ"מ.

187) ראה משנה למלך הל' כלאים פ"ט הי"א. שד"ח כלל הפוסקים ס"ו סק"א. וש"נ.

188) ספרי בהעלותך ט, י. פרש"י וישלח לג, ד.

והדברים אמורים במיוחד ביחס לאלו הטוענים שתקופה זו היא "אתחלתא דגאולה" – שדוקא הם נמצאים במצב שפל ביותר בנוגע לרגש הנחיתות שלהם כלפי אומות העולם, שלא להתגרות באומות העולם, ולנסות "למצוא חן" בעיני אומות העולם!

ועד כדי כך, שלאחר שהחליטו, כפי שאמרו כל אנשי הצבא, לסיים ובזריזות את המלחמה בלבנון, שדוקא אז הי' זה בהצלחה הגדולה ביותר, עם קרבנות ספורים בלבד, או אולי בכלל ללא קרבנות – דחו ומשכו זאת אח"כ, וויתרו על הקרבנות רח"ל, עם החשבון ד"מה יאמרו הגוים"!

אנשי הצבא באו עם תכנית מוכנה כיצד אפשר לסיים זאת בזריזות, ואמרו בזה שדוקא באופן זה יהי' זה במינימום של קרבנות – ואעפ"כ התערבו ה"פוליטיקאים" ועיכבו את אנשי הצבא לסיים את הפעולה בשלימותה, והורו להם ללכת באיטיות, צעד אחרי צעד, כדי שיוכלו להתיישב ולעשות אסיפות ולהקים ועדות וישוב הדעת וכו', בטענה של "אל תתגרו באומות"[189]! בידעם בשעת מעשה שהדבר יעלה ביותר קרבנות ופצועים רח"ל!

עד כדי כך גדולה שפלותם ורגש הנחיתות שלהם כלפי הגוי – שלא אכפת להם שיהיו קרבנות נוספים רח"ל, העיקר שלא "להרגיז" את הגוי בזה שלא מתייעצים איתו על כל פרט ופרט, ועאכו"כ כאשר מסיימים את הפעולה כולה מבלי להתייעץ עמו בתחילה!

ומכיון שגם ה"מחבלים" מבחינים ברגש נחיתות זה, בראותם שמהססים אם להתקדם אם לאו (כדי לערוך התייעצויות וכו') – הרי עובדה זו גופא מחזקת את רוחם, לאחר האימה ופחד שנפלה עליהם בהתחלת המלחמה. ועד כדי כך – שגם ה"מחבלים" הנמצאים במקומות אחרים הרימו את ראשם, באמרם שעתה יכולים הם לנסות שוב לעשות מעשי חבלה, ואמנם עשו זאת בכמה מקומות, רח"ל!

ועד שפעלו גם על יהודים חרדים, עי"ז שנתנו להם כמה שקלים וענינים אחרים, שיאמרו שזוהי "דעת תורה" שאין צורך לסיים מיד את הענין, אלא למשוך אותו, בגלל זה ש"מה יאמרו הגוים"!

שלאחר שהתחילו את הענין בלבנון בכלל אין מקום לשאלה מהי דעת תורה, בודאי יש לסיים זאת בזריזות, כפי שאמרו כל אנשי הצבא; לפני זה אולי הי' מקום לשאלה אם היו צריכים להתחיל זאת. ובאמת גם אז לא היתה שאלה, כי אנשי הצבא אמרו אז שצריך לעשות זאת למען בטחונם של בני ישראל בארץ ישראל. אבל לאחר שכבר התחילו את הענין, וכבר נכנסו לשטח של לבנון, והגיעו עד עיר הבירה – זהו דבר ברור שע"פ תורה מוכרחים לסיים זאת בזריזות בכדי לחסוך קרבנות ופצועים, מכיון שהחיילים הנמצאים

189) ע"פ דברים ב, ה.

במלחמה הם במקום סכנה, ולכן צריכים לסיים זאת במהירות האפשרית, שאז ייצאו מכלל סכנה, ויוכלו לשוב לבתיהם!

לאחר שהתחילו את המבצע ("אָפּעראַציע"), דבר ודאי הוא שיש לסיים זאת בזריזות. כפי שזהו בניתוח ("אָפּעראַציע") כפשוטו, שלאחר שהתחילו אותו, יש לסיימו במהירות האפשרית בכדי שלא יישפך דם יהודי מיותר (כפי שרואים בפועל שבעת ניתוח נשפך דם).

וכאמור, כך אמרו כל אנשי הצבא, שע"ז שלא מסיימים את הענין מיד, יפלו יותר קרבנות. ואפילו אלו שאמרו למשוך זאת, אמרו ג"כ שע"ז יפלו יותר קרבנות, אלא שיש לוותר על זה בגלל "מה יאמרו הגוים".

וגם בוושינגטון מעוניינים שיסיימו זאת במהירות האפשרית (כפי שהי' רמז ברור לכך), כי אז הערבים לא יספיקו להפעיל כזה לחץ על וושינגטון, ובמילא לא יצטרכו ללחוץ כל כך על ארץ ישראל.

ואעפ"כ, רגש הנחיתות שלהם כלפי הגוי הוא עד כדי כך, שהם מפחדים אולי הגוי לא יהי' מרוצה (כביכול) מזה שלא התייעצו עמו על כל פרט ופרט, ומפני חשש זה צריכים לעכב את סיום הפעולה. ולכן משכו זאת, ועי"ז גרמו לקרבנות ופצועים רח"ל!

ונוסף לזה פעלו עוד על יהודים שומרי תורה ומצוות ("פרומע אידן"), ע"י מתן כבוד ועוד ענינים, שיאמרו שזוהי "דעת תורה"!

ח"ו לומר שזוהי דעת תורה, התורה אומרת בדיוק להיפך, שמוכרחים לסיים ענין כזה בגלל פיקוח נפש.

משאירים את החיילים במקום סכנה למשך זמן ארוך ביותר, מבלי לדעת מה ילד יום כו', ומצווים עליהם שלא להשתמש בכלי הנשק שברשותם אלא אם כן מתקיפים אותם – בה בשעה שישנו פסק דין מפורש בשולחן ערוך אורח חיים סימן שכ"ט[190] שכאשר גוים ממשמשים לבוא, אפילו בחוץ לארץ[191], כפי שזהו בלבנון (ועאכו"כ כאשר מדובר אודות ענין הקשור עם בטחונם של היהודים הנמצאים בארץ הקודש, "ארץ אשר . . תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"[192]), יש לעזוב הכל, ולקחת כלי נשק, אפילו בשבת, כדי להגן על עצמם!

לו. וכאן הזעקה ("דער געוואַלד") גדולה עוד יותר:

אותם אנשים שפעלו עכשיו שימשכו את המלחמה בלבנון בגלל "מה יאמרו הגוים", ועי"ז גרמו שיפלו קרבנות מיותרים רח"ל – כבר עשו את אותה טעות קודם לכן:

190) ס"ו.

191) ראה עירובין מה, א.

192) עקב יא, יב.

במלחמת יום הכיפורים הם לא הניחו לגייס את אנשי הצבא בעתו (כפי דעתם של כל אנשי הצבא, פה אחד, שחייבים לערוך גיוס ולהתייצב עם כלי נשק כו' כדי להיות מוכנים מבעוד יום להתקפה שעלולה לבוא), בגלל "מה יאמרו הגוים", ועי"ז גרמו שיפלו מאות קרבנות מיותרים ושישפך דם יהודי!

וכך גם היתה הטעות לפני זה במלחמת ששת הימים. וכמו כן במלחמת סיני[193] כאשר נסוגו מתעלת סואץ בגלל "מה יאמרו הגוים".

שלוש פעמים כבר עשו את אותה טעות, והם יודעים על זה וראו זאת בעצמם – ואעפ"כ הם פעלו שיעשו את אותה טעות שוב במלחמה בלבנון, ועי"ז גרמו שיפלו עוד קרבנות יהודיים!

ויתירה מזו – כאשר אנשים אלו הולכים ברחוב בארץ ישראל, הם פוגשים את האלמנות והיתומים של אלו שנפלו, שאנשים אלו הם האשמים בכך בדרך הטבע, כי הם גרמו לכך ע"י טעותם שיוותרו לגוים בגלל "מה יאמרו הגוים";

אלמנות שאילו לא היו עושים טעות זו היו הנשים ממשיכות להוליד ילדים עם בעליהן (שנפלו), והיו מקיימים את ה"פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה" –

ואעפ"כ, הם אינם מתפעלים מזה וממשיכים עכשיו באותה שיטה של ויתור בגלל "מה יאמרו הגוים", בידעם שעי"ז גורמים לעוד קרבנות ופצועים!

והעיקר – שאצלם "לא נגע ולא פגע"!

ולא סתם כך, שזקוקים רק שהם יעשו תשובה, שזהו ענינם הפרטי, עד כמה ששייך לומר פרטי אצל בני ישראל, כי כל ישראל ערבים זה בזה[194] – אלא "לא נגע ולא פגע" עד שהם ממשיכים להשפיע על אחרים בנוגע לפועל, ואכן מעשה כו' (של זה המרקד בהיכלו של מלך) הצליח, וגרמו לאלפי פצועים ומאות קרבנות רח"ל!

כפי הנראה, הדבר היחיד שיפעל עליהם הוא ש"יערה עליהם רוח ממרום"[195].

לז. ועכ"פ – במעמד ומצב כזה, שבו "עשו שונא ליעקב" ובני ישראל הם בנפילה כל כך בפני "גוי'שקייט", אי אפשר לומר שזוהי "אתחלתא דגאולה"!

ואדרבה – כאשר אומרים כן, נמצאים בגלות עמוקה עוד יותר, כיון ש"שמים חושך לאור"[196], ואפילו לא מכירים שזהו חושך כפול ומכופל של גלות!

וכאשר זה בארץ ישראל, הרי הגלות עמוקה עוד יותר, כי שם הוא "פלטרין של מלך"[197]!

193) בהנחה אחרת: בשנת "ארבעים ושמונה" ("אין 48'סטן יאָר"). ובחזרת ר' י.כ.: וגם קודם היתה המלחמה שבה כו'.
194) שבועות לט, סע"א.
195) ע"פ ישעי' לב, טו.
196) ע"פ ישעי' ה, כ.
197) ל' חז"ל – מגילה כז, רע"א. וראה בחיי האזינו לב, מג.

אמנם בזמן הגלות זקוקים לעזר וסיוע של אומות העולם (כי כך הוא רצונו של הקב"ה) – אבל ח"ו שתהי' איזו חלישות ב"גאון יעקב"[198], ועאכו"כ כאשר מדובר אודות ענין הקשור עם בטחונם של כו"כ מבני ישראל!

לח. מכיון שזהו שבת, אין להאריך בדבר המצער, ובפרט בפני יהודים אחרים, שהם בודאי אינם אשמים בזה.

ולסיים בדבר טוב – עם השאלות על הזהר דפרשתנו:

א) הביאור בסדר הענינים כפי שכתובים בזהר – שתחילה יהי' "ויתקין היכלא" ורק אח"כ "נדחי ישראל יכנס" (כפסק דין הרמב"ם);

ב) מהי ההוראה מזה בעבודת ה'.

כי מכיון שהסדר הוא בענין שבהלכה (כפסק דין הרמב"ם), הנה הנשמה של הלכה היא – פנימיות התורה, וכשם שכל ענין בנשמתא דאורייתא צריך להיות נמשך בהלכה (גופי תורה), כך גם כל ענין בהלכה צריך לצאת בנשמתא דאורייתא. כמבואר בזהר בהעלותך[199] שפנימיות התורה היא הנשמה של גופי תורה וגופי תורה הם הגוף של נשמתא דאורייתא, והם דבר אחד.

וכפי שיתבאר לקמן.

לט. להשלים את מה שהותחל לדבר לעיל בדעת הרמב"ם, הפוסק שמשחו את שאול בשמן המשחה (ולא בשמן אפרסמון) – דלכאורה: אין הכי נמי שלא הי' בזה איסור (כמדובר לעיל, שהאיסור הוא רק "לדורות", בדורות המאוחרים יותר אחרי מלכי בית דוד), אבל היכן המקור לכך שמשיחתו היתה בשמן המשחה?

והביאור בזה: החילוק בין פירוש הרד"ק והרמב"ם הוא, שהרד"ק הוא פשטן, שלכן אין הכרח שכל מה שהוא כותב בפירושו מתאים להלכה [ע"ד המדובר כמה פעמים[200] בנוגע לפירוש רש"י על התורה, שמכיון שהוא מפרש פשוטו של מקרא, אין הכרח שזה יתאים עם הלכה]; משא"כ הרמב"ם הוא פוסק [גם הרד"ק – ר' דוד קמחי – נהג לא כפי שכותב בפירושו, אלא כפי שנפסק בהלכה; גם ה"פוסק" שלו הוא הרמב"ם].

ולכן, אע"פ שמפשט הכתובים משמע שמשיחת שאול לא היתה בשמן המשחה (אלא בשמן אפרסמון) – מכל מקום יש לרמב"ם (בהלכה) הכרח מהגמרא (נוסף על זה שכנראה מצא זאת בפירוש בא' המדרשים כו'), שהיא כן היתה בשמן המשחה:

198) ל' הכתוב – תהלים מז, ה.
199) ח"ג קנב, א.
200) ראה "כללי רש"י" (קה"ת, תנש"א) ע' 71; 164. וש"נ.

הגמרא במגילה[201] דורשת עה"פ[202] (הכתוב אצל חנה) "רמה קרני בה'" – "רמה קרני ולא רמה פכי, דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בפך לא נמשכה מלכותן".

ומתעוררת השאלה: אם נאמר ששאול נמשח רק בשמן אפרסמון (לא בשמן המשחה) – א"כ מנין הראי' שזה ש"לא נמשכה מלכותו" הוא מפני ש"נמשח בפך"; שמא זהו מפני שלא נמשח בשמן המשחה?

ואדרבה: לכאורה, הענין דשמן המשחה הוא יותר טעם לפעול נצחיות במלוכה ("נמשכה מלכותן") מאשר הענין דנמשח בפך. שהרי שמן המשחה הוא ענין נצחי, הקיים לעד ("לדורותיכם"[203]), וכפי שמביא הרמב"ם[204].

מדברי הגמרא שהטעם ש"לא נמשכה מלכותו" הוא מפני שנמשח בפך – לומד הרמב"ם, שהחילוק היחיד בין משיחת דוד ומשיחת שאול הוא רק בכך ששאול נמשח בפך ודוד נמשח בקרן; אבל אצל שניהם היתה משיחה בשמן המשחה.

מ. אמנם עדיין אינו מובן, כנ"ל, בנוגע ליהושע. דלכאורה, מכיון שמצינו אצל שאול (אע"פ שאינו ממלכי בית דוד) שנמשח בשמן המשחה – לכאורה הי' צריך להיות כן גם אצל יהושע.

אבל, כמדובר לעיל: מפשטות הכתובים לא משמע שהוא נמשח ע"י משה בשמן המשחה.

מא. ויהי רצון, שבקרוב ממש יבוא הזמן שבו יהי', כפי שמסיים הרמב"ם הלכות מלכים ומלחמותיהם, "לא יהי' שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהי' מושפעת הרבה . . ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד כו'", ו"כולם ידעו אותי"[205] –

ו"טועמי' חיים זכו"[207] – כבר עתה טועמים מכל תבשיל ותבשיל שיהי' לעתיד לבוא[208].

ועד שבאים לאכול את התבשיל עצמו בגאולה העתידה, סעודת לויתן ושור הבר[208], ועוד לפני זה באה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

---

201) יד, א. וראה גם הוריות יב, א. ירושלמי שקלים פ"ו ה"א.
202) שמואל־א ב, א.
203) תשא ל, לא.
204) הל' כלי המקדש פ"א ה"ב.
205) ירמי' לא, לג. וראה שער האמונה (לאדהאמ"צ) פט"ז (לא, ב).
206) נוסח תפלת מוסף דשבת.
207) ראה פע"ח שער (יח) השבת רפ"ג. לקו"ש ח"ב ע' 475. חט"ו ע' 282. ח"כ ע' 17.
208) ראה ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג. תנחומא שמיני ז. ועוד.

— שיחה ה' —

מב. כאן המקום לדבר אודות ענין בנוגע למעשה בפועל:

בהמשך להמדובר לעיל שבשבת מברכים חודש כסלו יש להתחיל לעשות את ההכנות לחודש כסלו ולחנוכה, הבא בסוף החודש, ובפרט ש"נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן"[209] –

שיתחילו עכשיו לעשות את ההכנות לפעול במבצע חנוכה ב"שטורעם" הכי גדול, ובאופן דמנוחת הגוף ומנוחת הנפש, ובאופן ד"מלכתחילה אַריבער" (כהוראת אדמו"ר מהר"ש).

ויהי רצון שיבשרו טוב – "קול מבשר מבשר ואומר"[210] – בנוגע לכל הפעולות הקשורות עם מבצע חנוכה בתוככי כל הפעולות דהפצת התורה, ועד שבאים ל"קול מבשר מבשר ואומר" ש"הנה הנה משיח בא" ("אָט אָט קומט משיח"), "כי הנני מביא את עבדי צמח"[211], "קול צמח איש צמח שמו הוא דוד בעצמו"[210], בשורת הגאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב.

שזה נפעל ע"י מעשינו ועבודתינו בכלל[212], ובקשר עם פרשתנו – מעשינו ועבודתינו בשלושת הענינים של נרות שבת קודש ויו"ט, כשרות האכילה ושתי' וטהרת המשפחה, שלושת הענינים שהיו אצל שרה, "נר דלוק מערב שבת לערב שבת וברכה מצוי' בעיסה וענן קשור על האוהל".

והיות שזה קשור גם עם יצחק (כמו בפרשה שלאחרי זה, "ואלה תולדות יצחק"), שהי' בן יחיד, "וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק"[213], שיצחק קשור גם עם הגאולה העתידה, כפי שיאמרו אז ליצחק "כי אתה אבינו", כמבואר בדרושי פורים[214] –

הרי זה קשור גם עם אהבת ישראל ואחדות ישראל. ובמיוחד – עי"ז שכל אחד מישראל מקבל אות באחד מספרי התורה הכלליים.

וכן הענין דחינוך – הן חינוך עצמו והן חינוך הזולת – הקשור במיוחד עם חנוכה, שהוא על שם ענין החינוך, וכמבואר הקשר ביניהם בדרושי חנוכה[215].

ומזה נמשך אח"כ בפרטים: תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים – יבנה וחכמי', ושלושת המבצעים האמורים המדוברים בפרשתנו – נרות שבת קודש ויו"ט, כשרות האכילה ושתי' וטהרת המשפחה.

---

209) ספר יצירה פ"א מ"ז.
210) נוסח ההושענות להושע"ר.
211) זכרי' ג, ח.
212) ראה תניא רפל"ז.
213) יהושע כד, ג.
214) תו"א מג"א צג, רע"א. אוה"ת מג"א (קה"ת, תש"נ) ע' קלו ואילך. וראה במקומות שנסמנו לעיל הערה 122.

וכל הזריז בכל ענינים אלו הרי זה משובח וכל המרבה הרי זה משובח.

ולעשות כל זאת מתוך שמחה גדולה, ומכיון ששמחה פורצת גדר[216] – תהי' ההתעסקות בזה באופן ד"ופרצת",

ובקרוב ממש נזכה לפריצת גדרי הגלות – "אלה תולדות פרץ", עד "יעלה הפורץ לפניהם"[217] בגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן "ופרצת"].

– שיחה ו' –

מג. הביאור בפרש"י, בקיצור עכ"פ:

הטעם מדוע אחי' ואמה (של רבקה) לא ביקשו מאליעזר שימתינו את ז' ימי האבילות על בתואל, הוא בפשטות – מפני שהם ביקשו (לכתחילה) על יותר: "ימים או עשור". ובזה באמת חשבו, שאם לא יפעלו "ימים או עשור", יבקשו על ז' ימי האבילות;

אבל כאשר אליעזר השיב (על בקשתם "תשב . . ימים או עשור") "אל תאחרו אותי וה' הצליח דרכי גו'", שלל הדבר לחלוטין כל "איחור" שהוא (אפילו לזמן קצר, כמו ז' ימים).

והביאור בזה:

באמרו "וה' הצליח דרכי" התכוון אליעזר להצלחה ומהידות שלמעלה מדרך הטבע שהי' בדרכו, כפרש"י עה"פ[218] "ואבוא היום – היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הדרך".

כלומר, שכל הדרך מארץ ישראל לארם ארכה לאליעזר פחות מיום אחד. שהרי אליעזר לא יצא מיד בתחילת היום – קודם לכן הי' הדיבור שבין אברהם ואליעזר,

– אין מקום לומר, שהדיבור של אברהם לאליעזר הי' לילה קודם לכן, ואליעזר, "משק ביתו"[219], במקום ללכת מיד בשליחותו של אברהם (ע"ד הנהגת אברהם – "וישכם אברהם בבוקר"[220]), ישכב לישון וימתין עד ליום שלאחרי זה –

שזה בודאי ארך משך זמן: נוסף על כל פרטי השליחות ("לא תיקח אשה לבני מבנות הכנעני . . כי אם אל ארצי . . תלך . . אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי גו'"[221]) – השביע

215) שבהערה 51.
216) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.
217) ע"פ מיכה ב, יג. וראה ב"ר פפ"ה, יד. פרש"י עה"פ.
218) פרשתנו כד, מב.
219) ראה לך לך טו, ב.
220) וירא כא, ג.
221) פרשתנו שם, ג־ה.

אברהם את אליעזר, שאם איש פשוט מכין את עצמו לשבועה (כי אפילו אצלו ענין השבועה הוא דבר חמור), עאכו"כ שאליעזר הכין את עצמו בטרם נשבע;

ונוסף לכך הי' אברהם צריך לכתוב שטר דייתיקי על כל נכסיו[222], כפי שמביא רש"י[223] ש"שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו", ובפשטות מסתבר שאברהם כתב את השטר באותו יום, דבאם לאו ייצא שזהו שטר מוקדם; הן אמת ששטר מוקדם הוא כשר, אבל אין זה דבר "חלק" לגמרי[224]. והיו צריכים לקרוא עדים לחתום על השטר.

ואח"כ הי' צריך אליעזר לקחת את עשרת הגמלים כו', ולהתכונן (ביחד עם האנשים שהלכו עמו) לצאת לדרך, וכו' וכו'.

ולאחר כל זה, הגיע אליעזר עוד באותו היום ועוד "לעת צאת השואבות"[225], ויתירה מזו: הוא הי' ליד באר המים עוד בטרם באו לשם השואבות – הוא אמר את כל תפילתו עוד בטרם באו השואבות. אין הכי נמי ש"ויהי הוא טרם כילה לדבר והנה רבקה יוצאת גו'"[226], אבל הוא כבר התחיל את תפילתו מקודם.

ומכל זה רואים את ה"ה' הצליח דרכי" באופן שאי אפשר כלל לעכב את השידוך, אפילו גם יום אחד.

ובמילא כבר נשלל המקום לבקש איחור לז' ימי אבילות.

ועפ"ז מתורצים גם עוד דיוקים בהענין.

מד. בהתוועדות שלפני זה[227] לא תורצו כמה שאלות בנוגע להפיכת סדום ועמורה ושתי הערים האחרות:

שאלו אז: הרי המלאכים הלכו רק לסדום, א"כ מדוע הי' אח"כ "וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש"[228], ואח"כ כתיב[229] "ויהפוך את הערים האל", ופירש"י "ארבעתן יושבות בסלע אחד והפכן מלמעלה למטה", דהיינו שהפך את כל ארבע הערים. מדוע "המטיר גפרית ואש" רק "על סדום ועל עמורה", משא"כ שתי הערים האחרות רק נהפכו?

הכרחו של רש"י ש"ויהפוך את הערים האל" קאי על "ארבעתן" (ולא רק על סדום ועמורה) הוא מלהלן בפ' נצבים, שכתוב[230] "כמהפכת סדום ועמורה אדמה וצבוים" (ואף שה"בן חמש למקרא"[75] לא למד עדיין פ' נצבים – הרי רש"י יודע מ"ש בפ' נצבים); אבל

222) ב"ר פנ"ט, יא.
223) פרשתנו שם, לו.
224) ראה לקו"ש ח"א ע' 34, ובהנסמן שם.
225) פרשתנו שם, יא.
226) שם, טו.
227) שיחה שבהערה 126 (לעיל ע' 000).
228) וירא יט, כד.
229) שם, כה.
230) כט, כב.

צריך להבין את טעם החילוק, מדוע המטיר גפרית ואש על סדום ועמורה, ואצל אדמה וצבוים היתה רק הפיכה*.

אחרים התעכבו על זה וכתבו דברים "פראיים" ("ווילדע זאַכן") בניסיון לתרץ זאת בדוחק שבדוחק:

אחד מנסה לתרץ זאת בחשבון שלם[231]: בפרשת לך לך אחרי הסיפור אודות ארבעת המלכים שניצחו את החמישה כתוב[232] "וינוסו מלך סדום ועמורה ויפלו שמה והנשארים הרה נסו", ופירש"י "שכל א' נס באשר מצא הר תחילה". ומסתבר שאנשי העיר של "הנשארים", אדמה, צבוים וצוער, ברחו ג"כ כאשר מלכיהם ברחו. והיות שלסדום ועמורה חזרו התושבים אח"כ[233] והמשיכו שם במעשיהם הרעים, לכן "וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש", משא"כ לשתי הערים האחרות (אדמה וצבוים) לא חזרו, והן נשארו ריקות ולכן היתה שם רק הפיכה.

שכל ה"פשט'ל" הזה אינו מבוסס כלל:

אי אפשר לומר שה"נשארים" ש"הרה נסו" נשארו על ההר. ואפילו אם הם היו שם, בודאי חזרו אח"כ לעריהם.

ובפרט שבינתיים (בין הזמן ש"הרה נסו" והפיכת הערים) חלפו לערך עשרים ותשע שנה:

---

*) הרוגצ'ובי מבאר (הובא בצפע"נ עה"ת וירא יח, כד. יט, כג. נצבים כט, כב) דעל סדום ועמורה הי' גפרית ואש כי היו בגדר עיר הנדחת שדינה בשריפה, אבל מכיון שאין עושים ג' עיירות עיר הנדחת (ריש סנהדרין) לכן גפרית ואש (שריפה) הי' רק על ב' הערים סדום ועמורה והשאר בהפיכה.

אבל אי אפשר לפרש כן בפשוטו של מקרא, כי – עיר הנדחת הוא רק בע"ז. ועוד ועיקר, בפועל הי' ד' ערים – וטעם שלילת שאין עושים ג' עיירות ה"ז גם בהפיכה ובפרט לפני מ"ת דנתחדש שצ"ל דוקא שריפה.

ואף שפירש"י (וירא יט, כד) "שהיו מהם עובדין לחמה ומהם ללבנה" – זה הי' כל העולם אז (פרש"י פרשתנו כד, ז. ולפני זה ס"פ נח). והאריך הרמב"ן (לך, יג) ומה יבקש בהן הרב כו'. והוא פשט במצב אז.

ואין להוכיח מפרש"י (לך לך יג, יג) "יודעים רבונם ומתכוונים למרוד בו" – כי "יודעים רבונם" זהו ראי' לסתור. ו"למרוד בו" – ה"ז כל דור ההוא הפלגה ונמרוד בראשם (כפרש"י).

ואין צורך לתרץ שה"בן חמש למקרא" לא למד עדיין אודות הגדר דעיר הנדחת, ופשיטא שלא למד מ"ש בסנהדרין שאין עושין ג' עיירות עיר הנדחת – שהרי להרגצ'ובי עסקינן ולא לפרש"י.

במה שנתייחדו סדום וכו' הוא כמפורש צעקת ריבה ואם לא גו'.

---

231) הערות וביאורים (אה"ת) גליון ח (קנז) הערה יא.

232) יד, י.

233) ראה שם, טז.

לשיטת רש"י על התורה (בפשוטו של מקרא) היתה ברית בין הבתרים מיד אחרי מלחמת המלכים (כש"הנשארים הרה נסו"), כמפורש ברש"י[234] ("אחר הדברים האלה – כל מקום שנאמר אחר סמוך, אחרי מופלג, אחר הדברים האלה אחר שנעשה לו נס שהרג את המלכים והי' דואג ואומר קיבלתי שכר על כל צדקותי, לכך אמר לו המקום . . שכרך הרבה מאוד") [לא כהשיטה[235] שברית בין הבתרים היתה לפני מלחמת המלכים], ואברהם הי' בן שבעים שנה בשעת הברית בין הבתרים*,

ואח"כ עד לידת יצחק חלפו עוד שלושים שנה, כפי שמפרש רש"י[238] ("שלושים שנה היו משנגזרה גזירת בין הבתרים עד שנולד יצחק"). והפיכת הערים היתה שנה לפני לידת יצחק (בעת ההבטחה ש"כעת חי' (כעת הזאת לשנה הבאה) והנה בן לשרה אשתך"[239]) – נמצא שבין הזמן שבו "הנשארים הרה נסו" (אחרי מלחמת המלכים) והפיכת הערים היו בערך עשרים ותשע שנה,

וא"כ כיצד אפשר לומר שבמשך עשרים ותשע שנה נשארו הערים, עם השדות והכרמים שהיו שם, ריקות, ובפרט שהערים הן "כגן ה' כארץ מצרים"[240]!

מה. אחרים רצו לתרץ[241] שהמלאכים הלכו רק לסדום – כדי להציל את לוט (שהי' בסדום).

"סברא" היא זו – אבל רש"י נוקט אחרת! רש"י כותב[242] "ויבואו ב' המלאכים סדומה להשחית, א' להשחית את סדום וא' להציל את לוט" (כיון ש"אין מלאך אחד עושה שתי שליחות"[243]). בנוגע למלאך שהלך להציל את לוט באמת אפשר לומר שמטעם זה הלך דוקא לסדום – אבל מדוע המלאך השני (להשחית את סדום) הלך דוקא לסדום ולא לעמורה, ואעפ"כ "וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש".

מו. תירוץ נוסף רצו לתת על כך[244] (שהמלאך הלך דוקא לסדום) – "לפי שסדום היתה מטרפולין וחשובה מכולם תלה בו הכתוב", כמ"ש רש"י עה"פ[245] "אם אמצא בסדום וגו' לכל המקום".

---

*) ובצאתו מחרן הי' "בן חמש שנים ושבעים שנה"[236]. ואעפ"כ בנוגע לברית בין הבתרים מפורש בכתוב[237] שהי' בארץ הזאת – בארץ ישראל [כי לדעה זו יצא ב' פעמים מחרן] כי בפעם הא' שיצא מחרן הלך אתו לוט וכו' ונשבה כו' ואח"כ ברית ביה"ב (בעלי התוס' ר"פ לך).

---

234) לך לך טו, א.
235) סדר עולם – הובא בתוד"ה ושל – שבת י, ב. וראה תוד"ה לא – ברכות ז, ב.
236) לך לך יב, ד.
237) שם טו, ז.
238) בא יב, מ.
239) וירא יח, י (ובפרש"י).
240) לך לך יג, י.
241) הערות הת' ואנ"ש (מאריסטאון) גיליון ו (רפה) הערה ה.
242) וירא יח, לג.
243) פרש"י שם, ב.
244) הערות וביאורים והערות הת' ואנ"ש הנ"ל.
245) וירא שם, כו.

אבל אי אפשר לומר כן, כי רש"י מפרש כך בנוגע למאמר ה' אל אברהם "אם אמצא בסדום חמישים צדיקים בתוך העיר ונשאתי לכל המקום בעבורם" – שהיות וסדום היתה ה"מטרפולין", ש"מטרפולין" היא תיבה יוונית המורכבת משתי תיבות – "מטר", שפירושו אֵם (כפי שהוא גם באנגלית), ו"פולין", שפירושו עיר, היינו עיר-האם, עיר הבירה[246] – לכן אמר הקב"ה "אם אמצא בסדום",

ואח"כ מוסיף רש"י שסדום היתה גם (נוסף ל"מטרפולין") "וחשובה מכולם", כי בזה הוא מיישב שאלה: אפילו אם נאמר שסדום היא ה"מטרפולין" (ולכן אמר הקב"ה דוקא סדום) – אבל מדוע אם לא מוצאים צדיקים בסדום לא ילכו לחפש שמא ישנם צדיקים בעמורה וכו'? היכן היושר? ומיישב זאת רש"י בהוסיפו שסדום היתה גם "חשובה מכולם": מכיון שסדום היתה "חשובה מכולם", הנה אם לא מוצאים צדיקים בסדום, העיר החשובה מכולם, בודאי אין צדיקים גם בערים האחרות, שאינן חשובות כל כך;

אמנם זהו רק בנוגע למציאת צדיקים בערים בכדי להצילן – אבל אי אפשר לומר שמכיון שסדום היא "מטרפולין וחשובה מכולם", לכן הלך המלאך רק לסדום, ואח"כ "וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש". כי אם צריך להחריב גם את עמורה, הי' המלאך צריך ללכת גם לשם, בדיוק כמו שהלך לסדום.

מז. והביאור בכל זה מובן ממה שביאר רש"י לפני זה:

עה"פ[247] "כי מלאה הארץ חמס" (ולכן הביא הקב"ה את המבול) מפרש רש"י: "לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל" (ולא על מעשיהם הרעים בין אדם למקום).

שעפ"ז יובן גם מדוע "ה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש" משא"כ את שתי הערים האחרות רק הפך – כי החילוק בין רשעות סדום ועמורה ורשעות אדמה וצבוים התבטא בכך, שבסדום ועמורה היו רעים גם בין אדם לחבירו, כמו גזל וכיו"ב, משא"כ באדמה וצבוים היתה רשעותם רק בין אדם למקום – כפי שפירש רש"י לעיל:

בפ' לך לך בסיפור אודות מלחמת המלכים, אומר הפסוק[248] את שמות המלכים: "עשו מלחמה את ברע מלך סדום ואת ברשע מלך עמורה, שנאב מלך אדמה ושמאבר מלך צבוים גו'". ומפרש רש"י את המשמעות של שמות המלכים (שזהו דבר בלתי רגיל בפרש"י על התורה): "ברע – רע לשמים ורע לבריות. ברשע – שנתעלה ברשעו ("ב' רשע"). שנאב – שונא אביו שבשמים. שמאבר – שם אבר לעוף ולקפוץ ולמרוד בהקב"ה".

שמזה רואים בפשטות, שהחילוק בין סדום ועמורה (שמלכיהן היו "ברע" ו"ברשע") ואדמה וצבוים (שמלכיהן היו "שנאב" ו"שמאבר"), הוא – שבסדום ועמורה היתה

246) ערוך ערך מטרפולין. וראה פרש"י ד"ה מטרפולין – מגילה ו, א.

247) נח ו, יג.

248) יד, ב.

הרשעות גם בין אדם לחבירו, "רע לשמים ורע לבריות", "שנתעלה ברשעו", "ב' רשע" (פעמיים רשע, בין למקום ובין לבריות)*, משא"כ באדמה וצבוים היתה רשעותם רק בין אדם למקום, "שונא אביו שבשמים", "לקפוץ ולמרוד בהקב"ה".

ועפ"ז מבין הבן חמש בפשטות מדוע "וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש" משא"כ את אדמה וצבוים רק הפך – כי בגלל רשעות גם בין אדם לחבירו מגיע עונש חמור יותר, כנ"ל מפרש"י אצל המבול, ש"לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל" (אע"פ שהיתה אצלם גם רשעות בין אדם למקום).

מח. ומה שהמלאכים הלכו דוקא לסדום – הוא מפני שסדום היתה "מטרפולין וחשובה מכולם".

ונוסף לזה: בטרם הלכו המלאכים בשליחותם להפוך את סדום, היו מוכרחים לברר תחילה אם אנשי סדום אינם עומדים לעשות תשובה, בהתאם לפרש"י לפני זה עה"פ[249] "ארדה נא ואראה", שפירושו אם "עומדים במרדם". וכפי שבאמת מצינו, שהמלאכים שאלו אצל לוט אודות אנשי העיר "מה טיבם ומעשיהם"[250].

ולכן הלכו המלאכים דוקא לסדום, כי שדוקא שם היתה אפשריות לדבר עם מנהיג העיר, ועל ידו לפעול על כל אנשי העיר שיתקנו את דרכם** [כפי שהענין הוא בפשטות, שכאשר רוצים לפעול על אנשי העיר, הולכים לדבר עם מנהיג העיר],

כפי שרש"י כבר פירש לעיל, ש(רק) עם מלך סדום אירע נס והוא ניצל, וחזר לסדום להנהיג את מלכותו – "ונעשה נס למלך סדום שיצא משם לפי שהיו באומות מקצתן שלא היו מאמינין שניצל אברהם מאור כשדים מכבשן האש, וכיון שיצא זה מן החמר האמינו באברהם למפרע"[251];

משא"כ מלכי שאר הערים לא מצינו שניצלו, כי כדי שהאומות יאמינו שניצל אברהם מאור כשדים הספיק הנס שאחד יחזור ויספר על כך, ואין צורך לעשות נס נוסף שגם אחרים ינצלו!

מט. הביאור בזהר:

---

*) כן מודגש רע לבריות בסדום ועמורה במ"ש (וירא יח, כ) "זעקת סדום ועמורה כי רבה גו'", ובפרש"י (בפסוק לאח"ז): "צעקת ריבה אחת שהרגו מיתה משונה על שנתנה מזון לעני". אבל 1) זהו פי' שני בפרש"י. 2) זהו פי' ש"רבותינו דרשו", ולא פשט ממש (הריגת ריבה אחת ע"י תושבי ב' ערים?!).

**) ומה שלא מצינו בפשטות הכתובים (או בפרש"י) שדיברו בפועל עם מלך סדום – מובן בפשטות מפרש"י (יט, ד) ד"ה כל העם מקצה.

249) וירא יח, כא.

250) פרש"י שם יט, ד.

251) לך לך יד, י.

ישנם שני ענינים – מעלת ישראל ומעלת המקדש. והנפקא מינה בין שני האופנים בסדר הגאולה [מה בא קודם: "בונה ירושלים ה'" או "נדחי ישראל יכנס"] היא – מעלתו של מי תהי' בשלימות גדולה יותר:

כאשר תחילה בא קיבוץ גליות ואח"כ בנין בית המקדש – אז יוצאת שלימות גדולה יותר בבית המקדש, שנבנה בכח של כל בני ישראל, ע"ד העילוי בארץ ישראל כאשר "כל יושבי' עלי'"[252];

משא"כ אם תחילה בא בנין בית המקדש ואח"כ קיבוץ גליות, פירושו של דבר, שהקיבוץ גליות נפעל עם ה"אור" וההארה של בית המקדש השלישי, של "מקדש אדנ-י כוננו ידיך"[253] (בית נצחי[254]), שממנו אורה יוצאה לכל העולם[255], ומובן שעי"ז יהי' הקיבוץ גליות דבני ישראל בשלימות יתירה.

והפסק דין להלכה ברמב"ם הוא, שבנין בית המקדש בא לפני קיבוץ גליות – כי העיקר הוא החשיבות של בני ישראל. ולכן כדאי שיחסר בשלימות המקדש, ובלבד שאצל בני ישראל תהי' שלימות יתירה.

נ. ומזה רואים גם את גדלותו של יהודי – ובמילא, את גודל הענין דאהבת ישראל, כפי שמדברים ו"מרעישים" ("מ'שטורעמט") וצועקים לאחרונה במיוחד, ולמרבה הצער אין זה פועל, אלא נשארים לישון!

ועד שישנים בהתוועדות עצמה, ויש טענות על כך שצועקים ומפריעים לשינה ולתענוג שבת, ובפרט שהשינה היא ב"מקום שמגדלין בו תפילה" ו"מקום שמגדלין בו תורה" – הרי זו שינה גדולה ביותר! וא"כ מה באים וצועקים ומעירים אותו, וכאשר הוא מתעורר – מהו הדבר הראשון שהוא שומע – שצועקים בכלל אודות אהבת ישראל ואחדות ישראל!...

ויהי רצון, שסוף-סוף יפעל הדיבור והצעקה אודות כך על כאו"א במעשה בפועל,

ועד להמעשה הכי עיקרי ע"י הקב"ה – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן "ווי ווּאָנט משיח נאָו".

אח"כ נתן בקבוק משקה לר' ז. שי' ו. ולר' מ. שי' מ.

אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

אחרי תפילת מנחה התחיל לנגן "שיבנה ביהמ"ק"].

252) ראה ערכין לב, סע"ב. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י ה"ח.

253) בשלח טו, יז ובפרש"י.

254) זח"א כח, א. תקו"ז ת"ח (כד, א).

255) ראה ירושלמי ברכות פ"ד סה"ה. וראה פרש"י ד"ה שקופים – מנחות פו, ב.

בס״ד. חלק מהתוועדות ש״פ חיי שרה, כ״ז מרחשון, מבה״ח כסלו ה׳תשמ״ז*

הנחה בלתי מוגה

— שיחה ג׳ —

טו. כאמור לעיל, בכל שנה ושנה ישנה שבת מברכים כסלו, ובכמה שנים זהו בכ״ז חשון. אמנם, צריך להיות ״בכל יום יהיו בעיניך כחדשים״[108], עד ל״חדשים״[109].

ובפשטות הרי כאשר התורה דורשת זאת – כן הוא בפועל, שבכל פעם אכן ישנו הענין ד״חדשים״; ולמי שאינו אוחז בזה עדיין, אומרים: היות שעדיין אינך יודע זאת ומבין זאת, מפני שעדיין לא למדת מספיק – לכן בינתיים תובעים ממך רק שיהי׳ ״כחדשים״ בכ׳ הדמיון, עד שתלמד ותבין ותרגיל את עצמך שיהי׳ ״חדשים״ ממש.

ואף שזהו ענין של רגש שבלב, שבזה ישנה השאלה – כיצד ניתן לתבוע זאת, ע״ד השאלה[110] בנוגע למצות ״ואהבת״[111] – הנה ידוע התירוץ על זה, שהציווי הוא על ההתבוננות [ובנוגע לאהבה עצמה – יש ב׳ נוסחאות: לפעמים איתא הנוסח[112] שהציווי הוא על ההתבוננות, ולא נוגע האם תהי׳ מזה אהבה בפועל; ולפעמים איתא הנוסח[113] שע״י ההתבוננות יהי׳ ״ואהבת״ מלשון הבטחה, שסופך לבוא לידי אהבה], ועד״ז בנוגע לענינו – שע״י ההתבוננות בענינים כראוי, ובפרט כמבואר באגרת הקודש[114] שבכל שנה נמשך אור חדש שלא הי׳ מאיר מעולם, הנה זה פועל שכך יהי׳ באמת.

טז. אבל אעפ״כ, כדי שזה יהי׳ בקלות יותר, עושה הקב״ה שמזמן לזמן יתוסף גם חידוש בפשטות.

ואחד מענינים אלו קשור עם כינוס השלוחים:

ענין השליחות בכלל – אינו דבר חדש; אבל בזה ישנו ענין חדש שנפעל ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא דורנו.

---

*) חלק מתוכן שיחה זו נכלל בשיחה המוגהת (ובהשלמות אלי׳), וכאן בא הנחה בלתי מוגה הכולל ריבוי פרטים הנדפסים כאן לראשונה.

108) ספרי ופרש״י ואתחנן ו, ו. שו״ע אדה״ז או״ח סס״א ס״ב.

109) ראה פרש״י יתרו יט, א. עקב יא, יג. תבוא כו, טז. ועוד. וראה לקו״ש חכ״ד ע׳ 193. וש״נ.

110) ראה (נוסף למקומות שבהערות 3־112) ספר הערכים – חב״ד ערך אהבת ה׳ ס״א (כרך א ע׳ רסז ואילך). וש״נ.

111) ואתחנן ו, ה.

112) שני המאורות ח״ב ס״ב (ל, ב) – בשם אדה״ז.

113) ראה מכתב יו״ד־ט״ו שבט שנה זו (אגרות־קודש אדמו״ר מלך המשיח שליט״א חל״ט ע׳ עח) הערה ד״ה ציווי און הבטחה. וש״נ.

114) סוסי״ד.

ובדוגמת המבואר[115] בנוגע למ"ש בתניא[116] עה"פ[117] "לעולם ה' דברך ניצב בשמים" – "פירש הבעש"ט כו'", דאע"פ שהפירוש כתוב במדרש תהילים[118], הרי מקודם הי' זה באופן שהמדרש מונח על המדף ("אויפן פּאָליצע") ואין לו שייכות לאף אחד, והבעש"ט פעל שיהי' נוגע לפועל ("טאַפאָרו דאַ פלאַחו"), שישמעו את הענין ד"לעולם ה' גו'", וזה ילמד את האדם, עד שהנהגתו תהי' בהתאם לענין זה, ועד שזה נעשה היסוד לכל העבודה.

וכן הוא גם בנוגע לענין השליחות:

עצם ענין השליחות – מובא במדרש[119] בנוגע למצוות: "היו מכבדין את המצוות שהן שלוחי". וכהפירוש בזה, ש"שלוחי" היינו "שלוחו של אדם כמותו"[120], שזהו ענין המצוות – מצוה מלשון צוותא וחיבור[121], שלכן צריך השליח להיות בדומה למשלח – "מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית"[122].

ועד"ז בנוגע לבני ישראל, כמ"ש אדמו"ר הזקן בלקו"ת ריש פרשת ויקרא[123], עם אותה הסברה – דמאחר ו"שלוחו של אדם כמותו", לכן על השליח להיות בדומה למשלח.

אבל הדגשת ענין השליחות בנוגע למעשה בפועל (בדוגמת הנ"ל בנוגע ל"פירש הבעש"ט") – נפעלה ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שקרא ליהודים ואמר להם שהוא ממנה אותם לשלוחים בפשטות, ופירט מה עליהם לעשות, לאן עליהם לנסוע, ובאיזה תחום עליהם להתעסק!

החל מכפי שהי' עוד במדינה ההיא, כידוע[124] שקרא ליהודים ועשה עמהם "כריתת ברית" בנוגע לשליחותם;

וכן אח"כ, בצאתו ממדינה ההיא, התרחבו כל הענינים, ועד"ז בנוגע לענין השליחות – שנעשה בהרחבה ובעומק יותר;

ובפרט בבואו למדינה זו, שבו ישנו סיוע להפצת היהדות גם מהמדינה – נעשה ענין השליחות בהרחבה ובעומק עוד יותר.

יז. ויש להוסיף בזה, בהקדים החילוק בין שליח לעסקן ציבורי:

---

115) ראה לקו"ש ח"ז ע' 64 הערה 40. ח"ח ע' 354 הערה 21. ועוד.

116) שעהיוה"א פ"א.

117) תהלים קיט, פט.

118) עה"פ. הובא בלקו"ת אחרי כה, ג. וראה הנסמן בליקוט פירושים כו' לשעהיוה"א שם ע' נג.

119) תנחומא ויגש ו.

120) תנחומא שם. ברכות לד, ב. וש"נ.

121) ראה לקו"ת בחוקותי מה, ג. מז, ב. שלח לז, ד. ובכ"מ – נסמנו בסה"מ פורים ע' ז הערה 55.

122) קידושין מא, ב. וש"נ. רמב"ם הל' אישות פ"ג הי"ז. הל' תרומות פ"ד ה"א. הל' שלוחין ושותפין פ"ב ה"א.

123) א, ג.

124) שיחת י"ג תמוז תרצ"ב (קה"ת, תשע"ו) ס"ח. סה"ש תש"ב ע' 154. וראה גם סה"ש תרפ"ד ס"ע 55-56, ובהנסמן שם הערה 20.

סדר השליחות הוא, שכ"ק מו"ח אדמו"ר שלח שליח למקום מסויים, ע"מ להפיץ יהדות במקום זה (ובנוגע לבני נח להבדיל – להפיץ שבע מצוות בני נח[125]), וזהו תוכן השליחות.

וביחד עם זה, הרי ע"ז מביאים את הגאולה – ענין הנוגע לכל העולם כולו; אלא שזהו ענין שבא אח"כ, ואין זה גישת השליח בבואו למקומו (שהגיע לכאן בכדי להביא את הגאולה), אלא עליו להיות מונח בקיום הענין הפרטי שעליו לפעול במקום זה, וכך עליו גם לספר לזולת – כי כן היא האמת, שעבור זה שלחו אותו.

אמנם אין מה להעלים מה יבוא כתוצאה מזה – כללות ענין הגאולה, ובפרט כאשר זה מוסיף חיות בעבודתו; אבל ביחד עם זה – זהו ענין שבא אח"כ, והענין שעמו יוצא בגלוי ובהדגשה הוא – שבא ליהודים ואומר להם: אני רוצה לעזור לכם בעניניכם. והיינו, שמדבר אודות ענין פרטי, אף שזה קשור גם עם הכלל.

משא"כ בנוגע לעסקנים ציבוריים בעולם, הסדר הוא בדיוק להיפך: כשהעסקן מגיע למקום מסויים, הנה לכל לראש הוא נושא דרשה נלהבת ("אַ פייערדיקע דרשה") שצריכים להציל את כל העולם כולו... והתוצאה מזה אח"כ היא – דמכיון שיש לו איזה מוסד פרטי, ויש שם מלמד שעליו לספק לו פרנסה – במילא תובע מאיתם שיסייעו לו בכך. והיינו, שמתחילים לדבר אודות ענין כללי, וכתוצאה מזה מדברים אודות ענין פרטי – בדיוק להיפך מהסדר אצל השלוחים!

יח. ובכל זה, ניתוסף עוד דבר חידוש בדורנו זה במיוחד:

בדורנו זה יש פחות עסקנים ציבוריים בין בני ישראל מאשר בדורות הקודמים (אפילו בדור שלפני זה), ועד שכמעט אין בכלל עסקנים ציבוריים. וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר[126] בנוגע לענין שעליו הי' לו תרעומת וצער ועד לשברון לב ("האַרץ-רייסענישׂ"), שבמקום לחפש "פערל אויפן האַלדז" (פנינים על הצוואר) – מחפשים "פערל אין יויך" (גריסים במרק), ובזה מסתפקים – העיקר שישנם "פערל"... זה אמנם מוסיף בעונג שבת, אבל אין זה מגיע ל"פערל אויפן האַלדז", ועד לכ"ד קישוטי כלה[127], כנסת ישראל, ועד שכינתא עילאה!

125) ראה רמב"ם הל' מלכים פ"ח ה"י.

126) ראה גם אגרות־קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חי"ח ס"ע תקא. חי"ט ע' רעט. חל"ד ע' עז. שיחות: ליל ער"ה תש"כ להנהלות ישיבות תות"ל (שיחות קודש תשי"ט (ברוקלין, תש"ע) ע' 487); ש"פ תולדות תשכ"ה (שיחות קודש ח"א ע' 150); ש"פ נח תשל"א (שיחות קודש ח"א ע' 183); ליל שמח"ת תש"מ (שיחות קודש ח"א (ברוקלין, תשע"ט) ס"ע 151); ליל חמשה עשר בשבט תשמ"ב (דברי משיח – סל"ח); ש"פ משפטים תשמ"ב (דברי משיח – ס"ז); ש"פ תרומה תשמ"ג (התוועדויות ח"ב ע' 1007); י"ג תשרי תשד"מ (שיחות קודש ח"א ס"ע 160־1; התוועדויות ח"א ע' 154); אור לחמשה עשר בשבט תשד"מ (שיחות קודש ח"ב ע' 1254; התוועדויות ח"ב ע' 933); אור לז' אדר תשמ"ה (דברי משיח – סל"ג); ש"פ ואתחנן תשמ"ה (דברי משיח – סכ"ז). ועוד.

127) ראה תנחומא תשא טז. שמו"ר פמ"א, ה.

אמנם, זהו ענין שעכ"פ מחפשים "פערל", אלא – לא "פערל אויפן האַלדז" אלא "פערל אין יויך"; אבל בימינו אלו, ניתוספה ירידה גדולה יותר: יש כאלה שגם "פערל אין יויך" אינם מחפשים, וכל שכן ("וועט רעדט נאָך") "פערל אויפן האַלדז", ובכלל לא מונחים בענין דעסקנות ציבורית לשם עסקנות אמיתית.

אכן, ישנם עסקנים בפועל, אבל אצל חלק מהם עיקר כוונתם הוא בכדי שתהי' להם פרנסה, גשמית או רוחנית, או כבוד, אפילו עבור סיבות טובות – שילדיהם יצייתו להם, וכיו"ב – אבל לא לשם עסקנות אמיתית.

בודאי ישנם כאלה המוכשרים לעסקנות, אבל מאיזו סיבה (בין אם מצד ירידת הדורות, או סיבה אחרת) אינם פועלים בזה, או שאינם פועלים לשם עסקנות, אלא בגלל סיבה אחרת.

והרואי' לזה – רואים במוחש: לאחר שמעמידים יחדיו את כל העסקנים בכל העולם כולו – נשארים שלושת-רבעי חלקים של ילדי ישראל (בכמות) שאינם מקבלים שום חינוך יהודי, רחמנא ליצלן!

ולאידך גיסא – אין דבר רע בעולם שאין בו שום טוב[128], ומוכרח להיות איזה דבר טוב במצב האיום העכשווי, כאשר אין עסקנים לשם עסקנות ציבורית.

והדבר הטוב שבזה הוא: בזמנים קודמים, כאשר מישהו בא לעיר בכדי להפיץ שם יהדות, כל המשרות (בעסקנות ציבורית) היו תפוסות, ובכדי לפעול שם משהו, היו צריכים להיכנס לשאלות דהשגת גבול, ולהיכנס למחלוקת עם הצד שכנגד, או לפעול בדרכי נועם וכו', והי' בלבול שלם כיצד יש לנהוג;

משא"כ בדורנו זה, כשאין שום עסקנים, הנה כשמגיעים לעיר – אין צורך להילחם עם אף אחד, אלא אפשר לעשות הכל בדרכי נועם, כי כל המשרות פנויות, או שבכלל אינן קיימות, כי זה לא מעניין אף אחד, וברובא דרובא לא פועל שם אף אחד שום דבר בנוגע ליהדות!

אפילו בערים שיש בהן עסקנים ספורים – נשארו (כאמור) שלושת-רבעי חלקים של ילדי ישראל ושלושת-רבעי חלקים של יהודים מבוגרים שאף אחד אינו חושב אודותם. [זה שרוב ילדי ישראל הולכים לבית ספר עממי ("פאַבליק סקול") – אינו בגלל עסקנים יהודים שצריך להילחם עמהם, אלא בגלל חוק המדינה כו']

אפילו העסקנים המנגדים לדת, אינם מגיעים לרמת ההתנגדות שבדורות שלפני זה, שאז פעלו "להכעיס" ו"לתיאבון"[129] – לא מפני שפחדו מהילדים שלהם וכיו"ב,

128) ראה סה"מ תרס"ה ס"ע קג ואילך. עת"ר ע' קב ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' תשע. סה"מ תרפ"ט (קה"ת, תשפ"ו) ע' רלו. וראה לקו"ד ח"א פז, א. אגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' ע. ח"ד ע' ר. ועוד.

129) ע"פ סנהדרין כז, א. ע"ז כו, ב.

אלא מפני שלא יכלו לסבול ענין של דת; אבל בדורנו זה – גם זה אינו קיים ברובא דרובא. ואפילו במקום שבו יש עדיין בודדים העושים "להכעיס" ("להכעיס'ניקעס") או "לתיאבון" ("לתיאבון'ניקעס") – יש מספיק ילדים יהודים הנשארים ללא שום הדרכה.

במילא, אפשר לפעול בזה בקלות ובדרכי נועם, מבלי להיכנס למחלוקת ומלחמה. כי אפילו אם נמצא בעיר מישהו המחנך ילדים באופן אחר – הנה מי מבקש ממך להתעסק איתו?! כנגד כל ילד שיש אצלם – יש עשרה ילדים שאף אחד לא חושב אודותם לעת עתה, ובמילא נצל את זמנך וכחותיך לפעול עמהם (ואם נשאר לך עוד זמן, אז תחשוב כיצד להתעסק עם זה המנגד).

אבל בכלל, בנוגע לרובם ככולם של הילדים, אין צורך כלל להילחם באף אחד, כי הם מופקרים – לא כנ"ל שהצד שכנגד מתעסק עמהם, אלא אף אחד אינו מתעסק עמהם! ובמילא "כל הארץ לפניך"[130], ובאפשרותך ללכת ולכבוש את כל העולם כולו ללא הפרעות!

– פסוק זה ("כל הארץ לפניך") נאמר אמנם לגבי ארץ ישראל, אבל כוונתי אינה רק בנוגע לארץ ישראל, אלא לכל העולם כולו – "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"[131], בכל מקום שישנם יהודים!

ואותו הדבר הוא בנוגע לברוקלין וקראון הייטס, וניו יורק בכלל: מסתובבים ילדים בלי שום חינוך, ועד שרוב ילדי ניו יורק אינם מקבלים את החינוך הראוי, ואין איש שם לב! אף אחד אינו חושב על כך!

וגם אלו המתעסקים בזה – הנה כל אחד עסוק עם המוסד הפרטי והענין הפרטי שלו, אבל אינו חושב ועושה מאומה בנוגע לעולמו של הקב"ה[132]! ואם הי' חושב אפילו דקה, הי' עושה משהו!

והמדובר הוא הן בנוגע לענין החינוך, והן בנוגע לעניני חב"ד בכלל.

יט. יש עסקן א' שלא עשה מאומה עשרות שנים בשטח החינוך. ואח"כ הוא התחיל לעשות משהו; במה מתבטאת "עשייתו" – שרק לפני מספר שבועות קיבלתי ממנו "מכתב ידידות" ("אַ ידידות-בריוול"), שמכיון שמדברים בלהט ("מ'קאָכט זיך") לאחרונה אודות בתי חב"ד וחינוך – עוררו אותו שאולי עליו לפעול בענין החינוך, ועליו להיות בעה"ב ומנהיג על חינוך בכל העולם כולו, וללכת להציל את העולם!

והוא מבקש ממני ברכה והסכמה ושאמליץ עליו, בכדי שיוכל לדבר בשמי ובשם חב"ד.

---

130) ל' הכתוב – לך לך יג, ט.

131) ויצא כח, יד.

132) בהנחה אחרת: והתוצאה מאופן עבודתו של עסקן היא שבמקום לחשוב על מה שקורה בסביבתו ובד' אמות שלו, הרי הוא חושב על כל העולם כולו, ובנוגע לסביבתו אינו עושה דבר.

לא השבתי לו. מדוע? – כי כל השנים האלו, כבר משך שלושים וחמש-שלושים ושש שנה, לא שמעתי ממנו אף פעם שיעשה משהו בחינוך, וכאן פתאום הוא בא ורוצה לתקן את כל העולם!

אם אתה רוצה לעשות משהו – היכן היית במשך כל השלושים וחמש שנה?!

לפני תש"י לא כל כך הסתכלתי ולא התערבתי בענינים אלו; אבל אח"כ (מאז שזה הוטל עלי) הסתכלתי וראיתי שישנם עשרות אלפי ילדי ישראל שאינם מקבלים חינוך יהודי, ובמשך השלושים ושש שנה מאז תש"י הוא לא עשה מאומה, הוא לא טבל אצבעו במים קרים בעניני חינוך!

שלושים וחמש שנה הי' לו זקן שחור, ועכשיו יש לו כבר זקן לבן – ואעפ"כ במשך כל שנים אלו לא נעשה שינוי: הוא יושב במקומו ואינו עושה מאומה להפיץ חסידות בעולם.

ועכשיו לפתע הוא התעורר – שבחכמתו ונבואתו הולך להציל את העולם! כיצד הוא יכול להציל את העולם כשהוא אינו יודע מה נעשה בעולם; הוא אפילו אינו יודע מה נעשה מחוץ לד' אמות שלו!...

לכן לא השבתי לו, כי זה עצמו הוא המענה הכי טוב לא' כזה שלא עשה אף פעולה אחת עבור חסידות במשך שלושים וחמש שנה, ועכשיו פתאום נופל בדעתו ("פאַלט אים אַייַן") להיות "מנהיג בחינוך".

אח"כ כשעברו מספר שבועות והוא לא קיבל מענה, לא זו בלבד שהוא אינו תופס את הטעם שבדבר, אלא הוא אף נעשה "ברוגז" – מדוע לא משיבים לו, ושלח עוד מכתב בו מתרעם כו'!...

הוא מתפלא מפני מה אינני משיב לו על מכתבו. מדוע אינני משיב לו? – תתבונן חמש דקות, שאולי הסיבה לזה היא בפשטות ממש. בלשון חז"ל[133]: "כל דפשיט טפי מעלי טפי"... לא צריכים לחפש ביאורים עמוקים, ועאכו"כ לא לומר שזהו "גזירת הכתוב", בלי שום טעם בשכל, אלא הטעם לזה הוא בפשטות ממש – מפני שלא עשית מאומה במשך שלושים וחמש שנה! וכיצד אחרי כל זה אתן לו מכתב הסכמה על ענין כזה?!

מה פתאום הוא רוצה להתחיל לפעול בחינוך? הנה אח"כ נתברר לי מדוע הי' זקוק להסכמה זו: הנ"ל מתעסק בנתינת תעודות כשרות למוצרי מזון (חלב, מלח, עופות וחפצים אחרים), ולכן מחפש להתמנות למשרה מסויימת, שלזה זקוק להסכמה "מכאן", כי הסכמה "מכאן" בד"כ אינה נשארת בסוד...

133) ראה ר"ה כו, סע"ב.

ואין הכוונה ("ס'איז ניט דער פשט") שאין ביכלתו לפעול, הוא בפירוש יכול לטעון, הוא בעל כשרון ובעל מרץ ויש לו חוש בעסקנות. כפי שרואים שכשזה מגיע לדבר שבאמת נוגע לו, כמו המוסד הפרטי שלו, הוא מעביר לילות ללא שינה בכדי שזה יתנהל בהצלחה.

ועד"ז כשזה מגיע לפרנסתו הפרטית ("שארה כסותה ועונתה לא יגרע"[134]), הוא פועל בזה ומצליח, וכך באמת צריך להיות, כמ"ש[135] "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה (דוקא)".

וכמו כן כשזה מגיע לענינו הפרטי, כמו כשנצרך לרופא וצריך לברר אודות רופא מעבר לים – הוא אינו נח יומם ולילה ועושה את כל הענינים כדי למצוא את הרופא, אע"פ שזוגתו יכולה להתעסק בזה טוב יותר עבורו – וכך הוה – אעפ"כ הוא משקיע את עצמו בזה.

ובודאי צריך להיות כן, ומאפשרים לו זאת ("מ'פאַרגינט אים דאָס"), שהרי "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם"[136] ו"מבשרך לא תתעלם"[137];

אבל זה נותן ליצר ("קלוגינקן") מקום לטעון: כשזה מגיע לענינים הפרטיים שלך, אינך נח ואתה עושה את כל התלוי בך להצליח; משא"כ כשזה מגיע להפצת חסידות בעולם, ופעולה בחינוך ילד יהודי – וידוע כמה נשיא דורנו "אכל את הלב" ("האָט אויסגעגעסן די האַרץ") בנוגע לחינוך של ילד יהודי – כבר שלושים וחמש שנה שהוא אינו עושה מאומה!

ואע"פ שנשיא דורנו הוא בעולם האמת – הנה אדרבה: דוקא מעולם האמת הוא מסתכל כבר שלושים ושש שנה ושואל אצלו – "מזלייהו חזי"[138] – מה עשית למען הפצת חסידות בעולם במשך שלושים ושש השנים האחרונות?!

ובהדגשה שלושים ושש שנים: התבוננתי במשך כל השנים האם עשה איזה משהו בעסקנות ציבורית, בהפצת חסידות – ולא יכולתי למצוא אפילו פעולה אחת קטנה!

ובגלל זה אני "אוכל את הלב" ("עס איך זיך אויף די האַרץ"). אינני יודע מה מיתוסף למישהו עי"ז, לי זה בודאי לא מוסיף מאומה, חוץ מעגמת נפש...

שלושים וחמש שנה לא הטביל אף אצבע במים קרים! כבר לא מדובר אודות מסירת נפש, לא מדובר אפילו על "מסירת נפש" כזו כמו איחור באכילת ארוחת בוקר... אפשר לאכול ארוחת בוקר בזמן... מדובר אודות לחשוב חמש דקות על כך ולעשות אפילו פעולה אחת בלי שום מסירת נפש – גם את זה לא עושים!

---

134) משפטים כא, י.

135) פ' ראה טו, יח. וראה "היום יום" כז סיון. ובכ"מ.

136) ואתחנן ד, טו.

137) ישעי' נח, ז.

138) מגילה ג, א. וש"נ.

אודות העסק הפרטי שלו הוא חושב ופועל בכל ה"שטורעם"; אבל אחרי שלושים ושש שנה זהו כבר הזמן לחשוב אודות ה"עסק" של הקב"ה ("דעם אויבערשטן'ס ביזנעס")!...

הוא סבור שכאשר מדובר אודות עניניו של הקב"ה – הוא סומך על הקב"ה. אין לו מה להתערב שם – כי זהו ענין של שיתוף!

הכל טוב ויפה – אבל מה מיתוסף מזה בעולם, שהרביים רצו שהעולם ישתנה בפועל!

בודאי יכולים לעשות תשובה, ו"אין דבר העומד בפני התשובה"[139], יודעים את כל הדברים האלו – אבל העיקר הוא האם הוא עושה משהו להפצת חסידות בפועל בעולם.

ואחרי כל השנים, הוא בא באדישות ("קאַלטערהייט") וכותב לי שהוא חושב שהוא צריך לפעול משהו בחינוך, ולתקן את כל העולם!

וכאמור, אין הכוונה שאין לו שייכות לפעולה. בפירוש יש לו שייכות לזה, הוא יהודי חסידי, ובאמת יהודי חסידי, אני בעצמי אומר שהוא יהודי חסידי,

הוא למד בתומכי תמימים, ובא להתוועדויות, ונדחף, דוחפים אותו והוא דוחף אחרים, ושומע את המדובר וגם זוכר זאת, וכשחוזרים על זה – מוסיף ומתקן מילה פה ומילה שם ששכחו לחזור... אבל לא נגע ולא פגע! אין לזה שייכות למעשה בפועל!

מדוע? כי זה לא נוגע לו! הוא בכלל אינו חושב על זה. כמדובר לעיל, הוא אפילו אינו חושב אודות "פערל-גרויפען אין יויך"[140]!

והראי' – דכאשר מדובר אודות עניניו הנוגעים לו, הוא עושה אותם בשלימות, כנ"ל; אבל כשזה מגיע להפצת חסידות – אפילו כי הוא זה לא!

מובן, שכאשר אומרים שזה עולה בבריאות – הנה מכיון שהוא חסיד, הוא דואג אודותי, ואודות הבריאות שלי, וחושב מה צריכים לעשות כדי לחזק את בריאותי... אבל בכך זה נשאר, בלי שום שייכות לפועל ממש.

ובמילא מובן מדוע לא השבתי לו על מכתבו שהוא רוצה עכשיו להיות מנהיג על חינוך בכל העולם כולו.

חשבתי כן לענות, וכמובן שאם אני עונה לו – לא אומַר שקר, אלא אומַר את האמת המונחת על לבי, שזהו כבר שלושים וחמש שנה שהוא לא הרים יד להפיץ חסידות.

וההדגשה בזה חזקה יותר:

---

139) רמב"ם הל' תשובה פ"ג הי"ד.

140) בהנחה נרשם שאולי נאמר באופן אחר: מדוע? זה כן נוגע לו! אם הוא הי' חושב על זה רק חמש דקות – הוא הי' פועל. אלא שהוא אינו חושב, ואפילו לא אודות "פערל-גרויפען אין יויך"!

באים עכשיו מחודש תשרי, שאז היו כאן אורחים מכל העולם כולו, והיו כאן ארבעה שבועות שלימים, וביניהם היו מלמדים בישיבות, ועסקנים אחרים, רבנים, שוחטים וכו'.

ואעפ"כ, לא ראו שבמשך חודש תשרי הוא יגש אפילו פעם אחת למלמד וישאל אצלו: מה נשמע בעבודתך, מה אתה לומד עם הילדים, האם אפשר לעזור לך במשהו בזה, כיצד אפשר לשפר את המוסד, וכיו"ב. ועד"ז הוא גם לא דיבר עם עסקנים אחרים שהיו כאן ולא שאל אצלם: הרי אתה שליח במוסד של נשיא דורנו – כיצד הולכת המלאכה, והאם אתה זקוק למשהו וכו'.

בודאי הוא דיבר איתם אודות ריבוי ענינים [והי' לו זמן לענינים אחרים], ובודאי לא דברים בטלים ח"ו, אלא ענינים שעומדים ברומו של עולם; אבל אודות העיקר שבעיקר, התעסקותם בחינוך וכיו"ב – הוא לא דיבר אף מילה אחת ויחידה!

ואח"כ אף יש לו את ההעזה ("ברייטקייט") לכתוב לי שאולי הוא צריך להנהיג בחינוך בכל העולם כולו!

וזאת מתוך ידיעה שמיד אשאל אותו "מאי בינייהו" [כידוע דרך התבוננותו של הרוגצ'ובי, שלאחר שקלא וטריא שלימה בענין מסויים, צריכים להבטיח ("באַווארענען") שזה לא ישאר ענין מסובך, והאבן הבוחן הוא – למאי נפקא מינה, ובלשון הש"ס – "מאי בינייהו"].

ואפילו אם כן הייתי משיב לו, הרי המענה לא הי' נשאר סוד, והוא יבוא ויתקשר למלמד ויאמר לו שהוא נעשה מנהיג החינוך בכל העולם כולו; והמלמד ישאל אותו שאלת תם: אם כן – היכן היית עד עכשיו? במשך כל חודש תשרי לא דיברת איתי אף מילה אחת אודות עבודתי בחינוך, ועכשיו פתאום אתה רוצה להיות מנהיג שלם בחינוך?!...

אין הכוונה להקניט ("טשעפען") למישהו ח"ו, שיהיו לו את כל הש"י עולמות[141] וגן עדן, גם בעולם הזה, ושכל ענייניו ילכו לטובה, עם כל הברכות ואריכות ימים ושנים טובות –

יכולים להיות לו כל עניני שכר – אבל מה מיתוסף מזה בעולם?...

והפלא חזק יותר בימינו אלו, כשניתוספה אפשרות שלא היתה אף פעם לפעול בחינוך ובהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בדרכי נועם ובדרכי שלום בלי מחלוקת.

צריכים רק לחשוב על זה כמה דקות. ולא רק אודות "פערל-גרויפען אין יויך", אלא גם אודות "פערל אויפן האַלדז".

141) ראה משנה סוף עוקצין.

כ. ונחזור לענייננו:

על השלוחים לדעת ש"כל הארץ לפניך", אין הפרעות, ויכולים לפעול בעניני חינוך, ובעיקר – חינוך הנוער, ולכבוש את כל העולם, ובאופן דדרכי נועם.

ותוספת חיזוק בכל זה – ע"י כינוס השלוחים, בו מתכנסים נציגים מערים ומדינות שונות, ושומעים אחד מהשני אודות פעולותיהם במקומותיהם, ואח"כ בחזרתם למקומם מספרים לבני קהילותיהם אודות הפעולות הנעשות במקומות אחרים, שכל זה מוסיף חיזוק גדול בעבודת השליחות.

ובמילא – סעו לשליחות ("פאָרט אויף שליחות")!

והקב"ה יברך את כל אחד עם פרנסה בהרחבה, נחת מהילדים והנכדים, ילדים בריאים ונכדים בריאים, ושידוכים טובים לכל הילדים.

ואף שבינתיים ישנם כאלו (אם כי מעטים במספר) המתנהגים באופן הפכי – הנה גם בנוגע אליהם אין להיכנס למחלוקת ומלחמה; מי אומר שצריכים להילחם?!

בזמן האחרון יצאה על חב"ד טענה חדשה – כאילו ענינה ורצונה להילחם וכו'... ומתחילים לעיין ולהביא ראיות ממהר"ם שיף ("מהר"ם-שיף'דיקע ראיות"), עם אצבע גסה ("מיט אַ גראָבן פינגער"), שאין זה רצונה של חב"ד.

אין צורך להביא על זה ראיות ממהר"ם שיף, ועם אצבע גסה, או אצבע לא-גסה – כי זה מובן בפשטות ממש! זוהי גמרא פשוטה וגלוי', מיד במסכת הראשונה – ברכות[142], "יתמו חטאים[143] ולא חוטאים"! זהו הסדר של חב"ד!

ולא רק בנוגע ליחס לבני ישראל, אלא גם לאינם-יהודים – כמפורש במשנה[144] "חביב אדם שנברא בצלם כו'", שזה קאי על אומות העולם (כמבואר במפרשים[145]).

ועכ"פ – קודם כל יש לעסוק בעניני הפצת המעיינות והיהדות, הפצת אור, ובדרכי נועם, שעי"ז נפעל ש"יתמו חטאים". ובאם יש כאלו שאי אפשר "להסתדר" איתם, הנה אדרבה – יש לדאוג לפעול גם עליהם שיעשו תשובה!

ובינתיים, כל עוד אי אפשר "להסתדר איתם", הנה בודאי שאסור לתת "הכשר" למעשיהם, כמו שאי אפשר לתת "הכשר" לחנות המוכרת בשר טריפה ("אַ טריפה יאַטקע")[146], ואדרבה – לא רק שאסור לתת לזה הכשר, אלא על כל אחד להודיע לכל הנמצאים תחת השפעתו שאסור לקנות בשר מחנות זו; אבל ביחד עם זה יש להדגיש

---

142) י, רע"א.
143) תהלים קד, לה.
144) אבות פ"ג מי"ד.
145) תויו"ט אבות שם. וראה לקו"ש חט"ו ע' 58 ואילך.
146) בהנחה אחרת: ואח"כ, אם ישאר לו זמן, יעסוק גם במחלוקת... (כמובן אין הכוונה שאני נותן "הכשר" ח"ו לעסוק במחלוקת...).

להם, שהטעם שאסור לקנות שם בשר הוא מאחר והבשר טרף, לא מצד הקצב! אין צורך להילחם בקצב, אין זה הענין, ואדרבה – "יתמו חטאים ולא חוטאים".

וכאמור, מכיון שכבר אין התנגדות – יש לעשות הכל בדרכי נועם, ועי"ז תבוא הגאולה.

ר"ד ב"יחידות" לגבירים – תנש"א

יום רביעי, ז' תשרי

• מר ל. שי' פולנסקי סיפר באריכות אודות מצב העסקים שלו ומשפחתו וביקש ברכות, ותוך כדי כך שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א כמה פרטים, ושאלו (באנגלית): "**יש לך את השמות כאן במכתבך, גם השם של אשתך?**".

הנ"ל השיב בחיוב והראה לכ"ק אדמו"ר שליט"א את כל השמות כשמפרט מיהו כל אחד וכו', ובנוגע לפרט מסויים אמר שמקוה שזה יהי' השנה, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**כן, אל תדחה את זה. שתהי' לך שנה מתוקה, ובשורות טובות, וזו תהי' – כפי שאנשים אומרים שזוהי שנת נ"א, שנ"א הוא ראשי תיבות 'אראנו נפלאות' – שאתה תראה ואני אראה וכל עם ישראל יראה נפלאות, וללכת מחיל אל חיל במשך השנה, ושתהי' לך שנה מתוקה בכל הבחינות**", ונתן לו חתיכת לעקאַח באומרו: "**שנה מתוקה**".

• מר נתן שי' אופנברג שאל האם כדאי לו לפתוח עסק שיסייע לאנשים בפרסום מוצרים הקשורים לטלפונים מכיון שיש לו נסיון רב בתחום זה, ופרנסתו כעת אינה טובה כל כך.

כ"ק אדמו"ר שליט"א (באנגלית): "**אתה מתכוון שאתה תיכנס לעסק להפיץ חלקים של טלפונים, פונקציות של טלפונים?**".

הנ"ל: כל מי שמוכר מוצר של טלפון...

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**...אתה תעשה את הפרסום בשביל זה**".

הנ"ל השיב בחיוב, ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**ושאלתך היא האם להיכנס לפרסום?**".

הנ"ל אמר ששואל האם להיות יועץ לעזור לאנשים להגביר את המכירות שלהם, ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**יש לך נסיון מיוחד בייעוץ לאנשים אלו?**".

הנ"ל שאמר שיש לו ניסיון של עשר שנים באימון אנשי מכירות וכו', ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**אז משתלם להשתמש בניסיון שלך, אם יש לך ניסיון בשטח זה**".

הנ"ל: להשתמש בניסיון שלי לפתוח עסק משלי?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**כן, אבל לא להשקיע יותר מדי כסף לייסד משרד. אפשר לחלק את זה לפרסומת גדולה יותר, זה לא חשוב שיהי' משרד גדול. פרסומות גדולה ופרסום גדול, ואז לא יהיו לך הוצאות נוספות בשביל משרדים וכו', ואעפ"כ יהי' את מה שמצטרך**".

הנ"ל: האם עלי לעזוב את המשרה

הנוכחית שלי כדי לפתוח את העסק הזה?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**אל תעזוב את המשרה עד שיש לך משרה אחרת בטוחה, ועד שיש לך משרה אחרת בטוחה, תמשיך לפחות באופן חלקי כפי שהי' עד עכשיו, ובאם אפשר – להמשיך כפי שהי' עד עכשיו**".

הנ"ל ביקש ברכה לשידוך, וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו חתיכת לעקאַח באומרו: "**שיהי' לך שידוך טוב, ושתהי' לך שנה מתוקה בכלל**".

הנ"ל שאל היכן לחפש שידוך, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**הדבר העיקרי הוא – שתבוא בקשר עם שדכנים, ואם לשדכן יש קשרים טובים – לא כל כך חשוב אם אתה גר בעיר זו או בעיר אחרת; מה שחשוב הוא שלשדכן יש קשרים בניו יורק, בשיקאגו, ובערים שיש בהן יהודים רבים הגרים שם**".

הנ"ל ביקש ברכה למישהו לילדים, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**אמן, זאָל זיין בקרוב. זיי היטן אָפּ טהרת המשפחה?**"[1].

הנ"ל השיב בחיוב, וכ"ק אדמו"ר שליט"א הנהן בראשו הק'.

---

1) = "אמן, שיהי' בקרוב. הם שומרים טהמש"פ?".

מכתבי א' התמימים – תשנ"ב

בס"ד, מוצש"ק פר' חיי"ש אור לכ"ו במר"ח הי' תהא שנת נפלאות בכל וכו' ברוקלין, נ"י

אבא ואמא, אחי ואחיותי האהובים

שלום וברכה!

ענין הגאולה קשור גם עם ענין השליחות, כמ"ש בתורה לגבי שליחותו של משה לגאול את בנ"י ממצרים, שביקש משה מה' "שלח נא ביד תשלח" וביארו בזה שהכוונה היא למלך המשיח – במילים אלו פתח הרבי שליט"א את ההתוועדות בשבת זו, המהוה את פתיחת כינוס השלוחים דהשנה. בהמשך שיחה זו, היו עוד כו"כ ביטויים שלאחרונה נהפכו ל"שיגרתיים", אולם, בעצם אמירתם צועדים אנחנו את הפסיעות האחרונות לגאולה השלימה. את השיחה שנאמרה בקול רם – ביחס לשלושת השיחות שאחרי' – הצלחתי לשמוע ממקומי, המקום בו עמדתי בקביעות יחסית במשך שהותי כאן, על בימת אד"ש ומימין אליו, באופן כזה שהיכולת לראי' מוגבלת מאוד.

השלוחים, שגרמו לנו לחוש פעם נוספת בתוך תקופה קצרה את הצפיפות ב-770 לאחרי שכבר התרגלנו כמעט בשבועיים האחרונים לפחות לחץ, נעמדו להתוועדות בלי הרבה ויכוחים על "חזקות" ישנות (בכל אופן ע"פ הבחנתי האישית), ובאמת אני מתפלא ע"כ. התרגלנו בארץ להתלוצץ על המצב בהתוועדות של כינוס השלוחים כשעל מקום יש "חזקה" של 3-5 שלוחים החל מתש"י... שהרי לא כולם יצאו לשליחות בשנה א', והנה הראתה המציאות שאין זה כך.

לאחר ההתוועדות ותפילת מנחה שנסתיימה ב-4:40 לערך, והותירה רק כרבע שעה לשקיעה, מיהרתי ל-1414 – חדר האוכל – ע"מ להספיק ליטול ידיים ולאכול סעודת שבת, וכשזו נסתיימה מצידי, חזרתי ל-770 ובזמן! שכן אינני יודע כיצד, אבל כשעה חלפה והגיע זמן מעריב – עליו הכריזו שיהי' ב-5:35 – והפעם – שלא כבהרבה פעמים – נכנס הרבי בזמן האמור. לאחרי מעריב והבדלה שהתקיימו בזאל למטה כבחודש תשרי, עליתי לזאל הקטן ע"מ ללמוד רמב"ם ולשמוע "חזרה", שנאמרה ב-7:30 לערך.

בקשר לתעסוקה צדדית מכניסה בשבילי, התעניינתי לאחרונה בנושא הכתיבה ומסביב לה. ואכן, בחור המקבוצה הזקנה, שעדיין לא נסע הבטיח לי שאמלא את מקומו בהגהת חומר לדפוס, ואקוה כי הדבר יתגשם.

770 איננו ריק, אלא כשמסתיים חודש תשרי ומתחילים לנסוע אורחי החודש, זה נמשך כמה שבועות, וכשעוד לא מספיקים לנסוע ראשוני האורחים, כבר מגיעים אורחי כסלו וכו' וכו'.

לגבי מקום בהתועדות, בש"פ לך נפלטתי ממקומי שם עמדתי בתשרי, ולא הצלחתי לראות בה, וכמו"כ גם לא לשמוע, ומאמין אני כי כבר קיבלתם את הר"ד ממנה. בעיית המקום, נשארת איפוא על כנה.

מזג האויר היום הי' נוח, אולם הימים הקודמים היו סוערים בתחילה בגשם, לאחמ"כ ברוחות ואח"ז בקור.

בודאי כבר קראתם על היחידות

המיוחדת של הראשל"צ, זה הי' ביום שליחת מכתבי אליכם. בשעת הכתיבה וגם לאח"ז, לא ידעתי שהיא צריכה להתקיים בשעות הקרובות. אולם מיד לאחמ"כ כבר הובילו אותי רגלי לחצר 770 שם התגודדו כל הבחורים, הי' זה בסוף סדר חסידות בשעה 9:45 לערך, ומיד לאחרי כרבע שעה הסתיימה היחידות. זה הי' מחזה נדיר מאוד, ומלכותי.

יש את נפשי להוסיף ולכתוב עוד ועוד, אך הזמן לא הרשה לי הפעם, אז לילה טוב, ונסיעה טובה לאבא, ודרך צליחה.

* * *

בס"ד. יום ראשון לפר' תולדות כ"ו במר"ח

ז"ע חזרתי מ-770, והרי לפניכם חדשות טריות (בזמן כתיבתם): עד 2:45 בערך שהיתי בבניין חובבי תורה, בתחילה חשבתי ללכת לחדר לקחת את גליונות המכתב, ולסדר עוד כמה עניינים נחוצים ולחזור חזרה לזאל בחובבי תורה. לבסוף נמלכתי והגעתי ל-770, שם למדתי חת"ת, ולאחר מכן כשהסתכלתי מסביבי, הבחנתי בבחורים המתפללים מנחה. בכך שבעלי-בתים מתפללים שלא במניין הרבי, אין זה חידוש, אולם בחורים – דין אחר לגבם. לשאלתי מה יום מיומיים ומדוע מתפללים כעת ולא מחכים לרבי עד גמר חלוקת הדולרים, השיבו לי וכי מתי נתפלל? הלא אד"ש התפלל כבר! משראו את תגובת התדהמה שלי, מיהרו והסבירו את עצמם, שמאחר וצריכים לעבור בדולרים כל השלוחים שהגיעו ולא יספיקו לאחר החלוקה להתפלל מנחה בזמן, החליט אד"ש להתפלל לפני תחילת החלוקה, והתפילה התקיימה לא למטה בביהכנ"ס הגדול, ואף לא בזאל למעלה, אלא בגעה"ת, במניין מצומצם של המזכירים והמשב"קים. בודאי "בית חיינו" ייטיב לכתוב פרשנויות יותר ממני, אך אני אוסיף, שלכל לראש הנה בלתי מובן ממתי הרבי מתחשב בזמני התפילות כשזה בלתי חופף עם עבודתו הק', ונוסף ע"ז משנת תשמ"ח – פטירת הרבנית, התפלל הרבי ביחד עם הקהל הרחב את כל ג'-ד'-ה' התפילות, עד היום.

ולשרה הכותבת (במשלוח הקודם) שמתגעגעת אלי, ועד"ז מענדי שי' אולם אצרף בשבילו אי"ה מוסף מיוחד, הנה שמדי פעם עולים בליבי גם רגשות מעין אלו, אך זאת שם אני על ליבי שאיני נמצא מחוץ לבית, במקום זר, אלא להיפך, מקומי הוא בבית חיינו, ותכלית המטרה בשהיי' זו הוא לקבל את הכחות לכל החיים, וא"כ איזה ערך והשוואה יש בין הדברים בפרט התעורר אצלי (ואף אצל הרבה מחברַי – כפי שסיפרו לי) רגש האהבה לכ"ק אד"ש והשמחה ע"כ שהנני נמצא פה, כשמרבית מחברי הקבוצה הזקנה נסעו ואיתם עוד כו"כ בחורים, שלוחים וכו', ובתפילת מעריב של אותו יום אמר הרבי שיחה במפתיע, כשההרגשה היא שהשיחה נאמרת במיוחד עבורנו, ובמיוחד עם הביטויים המיוחדים שבה. כבר סיפרתי ע"כ לאבא, אולם מצאתי לנכון לכתוב זאת גם אליכם, ועכ"ז, אל לכם להיות בטוחים שהשנה תעבור כ"כ בקלות, מבחינה גשמית ורוחנית גם יחד, אלא שמותר לי לצפות ולקוות שאכן כך יהי', וכמובן שיותר טוב יהי' באם לא נסיים את השנה בארה"ב, כי אם בביהמ"ק וללא הפסק בינתיים, כי כשם שלא זכינו להתחיל

לשהות את ה"שנה תמימה" בבית חיינו באופן שההתחלה תהי' "תמימה", החל מר"ה (אלא שזה הצד השלילי שבעניין) כן בעז"ה לא נסיים את ה"שנה תמימה", כשהכוונה היא כמובן ביבשת אמריקה (אקוה כי לא כתבתי קשה הפעם).

בנוגע למשפט "ביאת המשיח תלוי' עכשיו רק במשיח צדקנו עצמו" שאמרו אד"ש בהתוועדות ש"פ נח, שמעתי שני ביאורים: א) בשיחה ההיסטורית שנאמרה בכ"ח ניסן, הטיל עלינו כ"ק אד"ש את האחריות לזירוז ביאת המשיח, עי"ז שכ"א יוסיף בתומ"צ כפי הבנתו האישית שתונחה ע"י הרבי, ובתקופה זו הכריז הרבי שֶׁדַּי! ע"ע עשה כ"א כפי הבנתו והדבר התבצע ע"פ שיקולים אישיים, ומעתה הדבר תלוי אך ורק במשיח, ז.א. שאנחנו צריכים לבצע בדיוק את כל מה שמשיח אומר ולא לסמוך על שיקולים אישיים, והכוונה בזה א"כ הוא שהרבי לקח ע"ע שוב את העניין, אולם הסבר זה דחוק קצת. ב) בשיחה דכ"ח ניסן אמר הרבי שההוספה בתומ"צ היא זו שתזרז את הגאולה. ועתה הכריז אד"ש, שאכן מעשינו הועילו ומצד עבודת האדם הגאולה מוכנה לבוא, ואין הדבר תלוי אלא במשיח עצמו, שהוא נותן לנו את הרגעים האחרונים ע"מ להוסיף עוד ועוד בחטיפת המצוות, כ"ז כדי שלא נתבייש בפניו – לאחר שיבוא, אולם המשיח מצידו כבר מוכן להתגלות ואי"צ בשום פעולה נוספת, בכל אופן, הפועל-יוצא מכהנ"ל הוא שמשיח צריך לבוא תומ"י ממש. הסברים אלו שמעתי מפי בחורים מבוגרים ממני, ובנוגע לאווירה השוררת לאחרי שמיעת ביטוי זה, אינני חושב שהשתנה משהו, כי כבר נמאס לכולם לחכות, וביטויים בלתי רגילים יותר מהנ"ל נשמעו בשבתות האחרונות, ובפרט בנכתב בשיחה "קונטרס בעניין בית רבינו שבבבל" שבעצם צריך לפוצץ את האדישות, לכאו', השוררת כאן. לדעתי בארץ ההתלהבות מצד אנ"ש ו"עמך" בכלל, חזקה יותר, וכאן, כמו הפתגם "ליד הים החול יבש".

ושוב אסיים כאן לעתה, ואגש לבדוק מה המצב בחלוקת הדולרים ותפילת מעריב.

* * *

יום שני, כ"ז מר"ח, השעה 10:00 בערב.

אין מילים בעטי להתחיל ולבאר את המצב בו אנו שרויים כעת.

ההפתעות מצד כ"ק אד"ש הינם למעלה מקצב הכתיבה, וע"כ אקצר ואספר את העובדות היבשות בלבד.

ובכן, זה כבר נודע היום לאחר שחרית, בשעה שהשלוחים התארגנו לקראת התמונה הכללית [נושא שקובע ברכה לעצמו, ואין כאן המקום], שכ"ק אד"ש יחלק בערב קונטרס בצירוף לעקאח. לאחר מכן מהשמועות שמסתובבות מתברר שזה יהי' מאמר מכ"ק אד"ש בקשר עם הכנסת ס"ת, אבל עדיין אי"ז ברור אם הכוונה למאמר דשנת תש"ל או תשמ"א (כמובן מתקשר העניין עם הכנסת הס"ת לזכות כ"ק אד"ש ע"י יהודי מרוקו ובראשות הרב רסקין דשם, שנחגגה אתמול בלילה החל מהשעה 4:00 אחה"צ ב-770 בעת חלוקת הדולרים, ולאחמ"כ כשהיום בבוקר קראו בסה"ת החדש ולפני הכנסתו חזרה, ניגנו "שישו ושמחו בש"ת" בניצוחו המלהיב של הרבי, בעודו נשען על הסטנדר כשכל גופו מופנה הצידה לעבר הקהל,

ומעודד כשידו הימנית דופקת על גבי הסטנדר ומידי פעם בסיבוב מהיר באויר וכך כחמש דק' ובעודו ממשיך לרחוש בשפתו את ה"בית יעקב וגו'" (כנראה – שכ"ז מחזה נפלא ומרגש מאוד). בכל אופן, אנו תלמידי הקבוצה למדנו אותה עת בזאל "החובבים" כשב-5:30 בערב קיבלנו הודעה שהרבי יצא את האוהל בדרכו ל-770.

במקרה כזה, סוגרים את הספרים ועוזבים את הזאל כשפנינו מועדות ל"בית המשולש, בית שמגדלין בו תורה עבודה וגמ"ח". חיכינו כשעה, והרבי נכנס לתפילות מנחה ומעריב. בסיום מעריב הבחנתי בפתק שנשתלשל מבעד לחלון העזרת נשים דקינגסטון להריל"ג, שמיד קרא את תוכנו ומסר על פיו (כנראה) הודעה בתקיעה לאזנו של הר' כץ – הגבאי, ואכן לאחר גמר קדיש בתרא הודיע הגבאי שבעוד כמחצית השעה יחלק אד"ש קונטרס-לעקאח בפתח היכלו הק', כלומר, לא למטה בביהכנ"ס ואף לא למעלה במקום של חלוקת הדולרים דימי ראשון, אלא בפתח חדרו. הנ"ל למד כנראה "לקח" מהחלוקה הקודמת שהיתה בסה"כ ביום ראשון בשבוע שעבר, שאז הכריז שהחלוקה תיערך בביהכנ"ס למטה, ולבסוף, לאחר כו"כ שינויים וביטולים נערכה החלוקה בפתח חדרו [בתחילה חשבו שיהי' למטה, לאחר מעריב מיד לאחרי' החליטו שאד"ש יעלה לחדרו וירד שוב, שוב החליטו לסגור את הפתחים ב-6:30 וכשיקבלו כולם ויצאו יכנסו הנשים, שוב התחרטו והחליטו שזה יהי' במקום כימי ראשון, עד שהתחיל אד"ש לחלק בפתח חדרו], וע"כ הי' הפעם חכם (הכוונה הוא לכל הנוגעים בדבר ההחלטה) והכריז מיד כנ"ל, אך הרבי חשב אחרת.

וכך, לאחר יציאתו של הרבי מהאולם, יצאנו גם אנחנו וסעדנו פת ערבית ב-1414, ובהיותי לקראת הסוף, נשמעת פתאום אזעקה אחת ועוד אחת – סימן לשיחה פתאומית. גמרתי מיד לברך על המזון ורצתי ל-770. כשהגעתי, הי' הרבי אוחז באמצע דרכו לבימת התפילה, עלי' התכונן לומר שיחה. נראה לי (על סמך ידיעתי הדלה לע"ע) שזוהי פעם ראשונה שיורד הרבי במיוחד לאמירת שיחה בלבד (הכוונה היא לשלול התוועדות, שבודאי יורד אלי' הרבי במיוחד) מע"ג בימתו[1].

הקהל העצום שכנראה רגיל כבר לשינויי הזמן הספיק לבוא בזמן ומרוב מהירות, לחץ ושאיפה לראות את פני כ"ק אד"ש עלה על השולחנות, ואני שהגעתי כאמור בשעת האפס, לא נותר לי אלא להאזין לכה"פ לשיחת הקודש כשמידי פעם מגניב בקושי מבט לעבר הרבי.

השיחה שנאמרה בצורה מובנת בהחלט, כללה גם ביטויים משל "הזמן האחרון", שאכהמ"ל, וכך בעוד אבא חוזר לנוח, לאחרי השידור הפתאומי והמקפיץ, אני זוכה לעמוד בתור, וכעבור כשעה וחצי לקבל "קונטרס סיום והכנסת ס"ת" המכיל את שני המאמרים הנ"ל (לקיים מש"נ אלו ואלו דא"ח) והשיחה שאמרה אד"ש בהתוועדות דתשמ"א, כשבתור הוספה, באים המכתב דכ"ק אדמו"ר הריי"ץ וה"סקירה קצרה", בתוספת חתיכת לעקאח – "כי לקח טוב נתתי לכם" כפי שהזכיר אד"ש בשיחה היום, ושני דולרים לצדקה, כ"ז

1) בפועל הי' כן גם בעוד הזדמנויות (לדוגמא: י"א תשרי תשמ"ט, וכן אדר"ח אד"ש ור"ח סיון (שלא היו ע"ג בימה) ועוד). **המו"ל**.

בתוך נרתיק פלסטיק.

ובכן, מה לי להוסיף עוד, החיים כאן מתנהלים בתוך מעיין הנובע ונהר המתפשט, וצריכים רק לנצל את כל השניות הללו שמתכנסים לדקות והדקות לשעות והם לימים וימים לשבועות וכו' וכו' בצורה כ"כ מהירה, ע"י שמכניסים לפה את כל מה שנותנים, הן בגשמיות (הלעקאח שנכנס בצורה גשמית ממש, והקונטרסים שנאחזים בצורה גשמית) והן ברוחניות. ויה"ר שאקיים כל מה שכתבתי פה.

בינתיים – לילה טוב להיום – השעה כבר 11:15.

* * *

יום שלישי כ"ח במר"ח

9:30 בערב

לפני מנחה חילק הרבי צדקה (מטבעות) לילדים בדרכו למקומו, ויש לציין שבשבוע שעבר כשהרוחות סערו מסביב ל"ועידת השלום", הדבר חזר ע"ע ונשנה מס' פעמים. אך הפעם מצאתי לנכון להדגיש זאת בשל מה ששמתי אליו לב היום. ילד א' (כמדומני שהי' זה בנו של השליח – בית חב"ד דבית דגן) שהי' באיזור מזרח ביהכנ"ס כשראה שהרבי מחלק צדקה מיהר לכיוון הרבי שהי' בתחילת דרכו במערב ביהכנ"ס וקיבל מטבע ככל הילדים. לאחמ"כ חזר בחזרה למזרח שם נמצא אביו, והרבי המשיך בינתיים להתקדם ולחלק הלאה. בהגיעו למקום שם עמד הילד הנ"ל, הושיט שוב הילד את כפו ע"מ לקבל פעם נוספת. הרבי פנה אליו, אך כעבור שני' קבע ואמר לו תוך כדי הצבעה באצבע כלפיו "הרי אתה קיבלת כבר", והמשיך הרבי לחלק לאחרים.

לאחרונה אין כמעט תפילה, בה לא משתמש הרבי במטפחתו לקינוח האף וכו' – זה כבר חודש, וכמו"כ, הזדמן לי היום להיכנס ללייבל ושמעתי מבעד לדלת את אד"ש משתעל בקצב לא מהיר, אך גם – לא איטי.

התחייבתי לספר לכם על כינוסי הקהל שעורכים הנהלת הישיבה מפעם לפעם. ובכן, כינוס הקהל הראשון – ובינתיים גם האחרון – הי' בסביבות ר"ח חשון.

בכל אופן זה מתנהל בערך בצורה זו: הצוות בהרכב כמעט מלא שכולל את: המנהל ר"ד רסקין, הר"י ש"ז לאבקאווסקי, המשגיח ר' יקותיאל (קותי) ראפ, המשגיח אחה"צ והמשיב הר' גולדברג (אחיו של גולדברג דמגדל העמק), והמשפיע הרשמי ר' שלמה זרחי. כל אלו מתיישבים בראש השולחן וכולם סביב לו כעין ח'. בתחילה מקריא קותי את השמות וכ"א שנקרא שמו צריך לעמוד לשם זיהוי, ורסקין וקותי מסמנים את הימצאותו או להיפך. ע"פ המכתבים שקיבלתי מחברים בשנה שעברה, הרי שבקטע זה של הטקס היו "רצים קטעים" ואמנם אנחנו לא נופלים מהם בהרבה. כשהקריאו את השם י"י וולף נעמדו שני הבני-דודים שבאותה כיתה, הא' בנו של ברקע והשני של נאתקע, והי' שמח עד כדי כך שאפי' ר' דוד החל לחייך.

לאחמ"כ מדבר ר' דוד דברי התעוררות וחיזוק על הלימוד, ובין הדברים אומר שאנו אין אנו מגרשים את הָבָּאחֶער מֵהַאיֶעשִׁיבֶּע, כי אם ברגע שעושה מעשים שליליים – הוא מגרש א"ע, וכו' וכו', מכל מילי דמיטב. אח"כ נואם כ"א מהנ"ל לפי תור והישיבה

מתפזרת לה.

ובדרך אגב, לדידו של ר"ד, הרשימות שעורך בכינוס הקהל – אותם הוא נוהג לעשות במפתיע, הם בד"כ הקובעת לדעתו על בחור אם הוא שומר הסדרים או לא, ולכן יתכן מאוד שא' ישמור את הסדרים פחות או יותר ובדיוק יחסיר כינוס(י) הקהל, ואז יוכר ע"י ר"ד לשלילה.

ועד המוסיפין – קבוצה תשנ"ב, כך שמה של הועדה שקמה ל"שיפור פני הקבוצה" ע"י אירגון של כו"כ דברים, ואסקור אותם בקצרה: א) בחור שישמור על 85% מהסדרים במשך חודש שלם, יקבל 30$. ב) באם נבחן על החומר הנלמד (אצל בוחן מיוחד) הכולל ארבעה דפי גמ' לעיון ושמונה לגירסא יקבל 20$ (ללא כל קשר ל-30$ הראשונים).

הסעיפים הנ"ל הוחלטו לאחר כמה "ישיבות" של ה"ועדה", ולאחרי כמה נסיונות נפל של הצעות, לייסוד קופת בחורים וכדומה. בסה"כ מדובר ב"ועדה" שכרגע (לאחרי כמה "ישיבות" שבסופם חל פיצוץ) מונה בחור א' העומד בראשה, בתוכה ובסופה.

וע"כ לא ברור כ"כ מה יהא בסוף חודש כסלו כשיתום זמן של חודש מאז ההחלטות הנ"ל שהתקבלו זה היום.

ומעניין לעניין באותו עניין: ביקש ממני מ. הנדל לפני כשבועיים שאקבל ע"ע לארגן אמירת פלפולים ע"י א' מהבחורים מידי שבוע-שבועיים. לאחר הפצרות חוזרות ונשנות – נעניתי, אולם לקח זמן עד שהתחלתי ליישם זאת בפועל, כשהוא מצידו ממשיך ולוחץ, מתוך טענה שהדבר ישתלם גם לי כי בודאי אקבל ע"כ תשובה מהרבי. בסופו של דבר, הצלחתי לסדר שיגידו בשבוע שעבר פלפול ואכן היתה לזה הצלחה, להשבוע עדיין לא הצלחתי, אבל בשבועות הבאים יהי' טוב אי"ה. כמדומני שעושים בזה היסטורי', בכך שהבחורים אומרים פלפולים בשנה"ל של הקבוצה – אותה מתארים כשנת בלתי לימודים. איך שלא יהי', הכנסתי היום פתק לאד"ש למען הצלחת העניין.

בנוגע לאירועים המיוחדים שהיו בשבועות האחרונים, הנה חלק מהם כבר תיארתי ו... או! נזכרתי כרגע בסיפור ששמעתי, בודאי קראתם בגליון "בית חיינו" ע"כ שב' מהשבועות האחרונים הי' ראיון עם ר' ש. קונין ברשת מסויימת ברדיו בקשר לספרים והיתה התייחסות לכך מצד הרבי.

המעשה שהי' הוא, שאותו זמן עשה הרבי את דרכו לאוהל, ותוך כך ביקש מהנהג – ר"י ק., שירים טלפון (פלאפון) לבית השלוחים 770 שם כנראה התקיים הראיון ויבקש בשמו להודיע שיתקשרו אנשים לתכנית ויביעו התעניינות בנושא. ואכן, הוא הרים את הטלפון הדרוש, ומעבר לקו עונים לו שיש תור ולכן מתבקש להמתין כמה דק'. כשהתפנה הקו אמר להם: אני מדבר כרגע ממכונית הרבי, והרבי שיושב לידי מבקש מאנ"ש שי' להתעניין בתכנית... כמובן זה בע"מ.

במוצש"ק י"א חשון התקיים קידוש לבנה. זה הי' לאחרי השבת שעברה בה עורר אד"ש מאוד על העניין ודיבר ע"כ שבמקום שיש ספק אם יראו את הלבנה אחרי ז' אזי שישאלו רב באם אפשר להקדים וכו' וכו'. ואמנם הלבנה לא נראתה מיד בסיום התפילה, והשמיים היו מראים באופן כזה שכל הלילה

העננים לא יתפזרו (אציין רק שהיתה רוח חזקה), אני הלכתי לחדרי (משם קשה להבחין בין יום ללילה, מחמת החלון שנמצא בין הבתים הגבוהים המאפילים) ובנס יצאתי משם כדי לאכול ארוחת ערב – מלוה מלכה. בצאתי, העפתי מבט על השמים והנה הם זכים ללא עננים והלבנה מאירה בכל עָצמתה. נחרדתי לרגע בחשבי שכבר הפסדתי קידוש לבנה עם כ"ק אד"ש, אך משהתקרבתי ל-770 התברר לי שזה אך עתה התבהרו השמים, והודיעו לליבל ע"כ וכתשובה הודיע שיגיע בשעה 10:00 כדי להגיד זאת לרבי ויצא לק"ל.

השעה היתה 9:30, והלכתי לחדר האוכל... עוד לא הספקתי לברך על המזון וכבר חזרו משם בחורים והודיעו ש"העסק נגמר" וכבר הי' ק"ל בנוכחות קהל מצומצם שלא התכונן להפתעה שלייבל הפתיע הפעם, והופיע מוקדם.

ביום חמישי שעבר בלילה, ליל שישי כ"ד חשון, התקיים ב-770 למטה סיום רמב"ם, ולמעלה למדנו אנחנו, מס' בחורים, את הליקוט השבועי הטרי. לפתע נשמעים בחלל צופרי מכבי-האש כשמתקרבים לכאן, מתוך סקרנות ירדנו למטה, ומצאנו את ביהכנ"ס כולו אפוף עשן. כל המשתתפים בסיום הרמב"ם נמלטו החוצה וחזו בעשרות (אולי הגזמתי קצת) הכבאים מלובשים ב"שמונה הבגדים", שעמלו לכבות דליקה קטנה שפרצה כנראה מזריקת סיגרי' אל מתחת לגשר (בצמוד לפתח של 770 המוביל לשירותים), והיא גרמה לדליפת עשן דרך החורים ברצפה. הכיבוי לקח כחמש דק', ואח"כ כאשר התפזר העשן נכנסו בחזרה כולם והתוועדו מחדש בכפליים לתושי'.

נו, רבותי אקוה שנהניתם לקרוא, ומה אעשה שנאלץ אני לסיים בזאת.

בתכניתי עוד ללמוד מאמר בע"פ לקראת שבת בעוד כשבוע וחצי, ואוי! שכחתי לספר על השיעור עם ר' י.כ. בשבת החולפת, אך זה אי"ה בפעם הבאה.

מצאתי לנכון לצרף כאן מעט מן הלעקאח (שקיבלנו) שקיבלתי אתמול. נא לשים לב השקית היא האוריגנאלית, בה נתן לעקאח, ולכן כדאי אולי לשמור אותה.

דרך אגב, הפעם לא התארגנו מספיק עם עוגות הדבש, ולכן חילקו גם עוגות דבש עם תוספות בפנים (כגון צימוקים ושקדים ושאר ירקות) ובסוף החלוקה (שאד"ש גם לקח לעצמו מזה) היו עוגיות פשוטות מאלו שמחלק ועד סעודת שלמה.

אשתדל לשלוח עם הר' וילשאנסקי, ולכן זירזתי א"ע.

כל טוב והצלחה בנפלאות בכל, להתראות בקרוב ממש עם משיח

בנכם ואחיכם אוהבכם

שלום דובער

נ.ב. שוב נזכרתי במשהו: אד"ש לאחרונה (לאחרי החלפת השעון) מתפלל מעריב ב-6:45, זאת כדי לא להפריע לסדרי הלימודים, בניגוד לשנים הקודמות בהם היו מתפללים בזמן.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לז״נ

מרת **רחל** ע״ה

בת החסיד ר׳ **שניאור זלמן ישששכר געצל הלוי** ע״ה **רובאשקין**

מעיר נעוועל

אשת הרה״ת מגזע חסידי חב״ד ר׳ **ישראל הלוי** ע״ה

דוכמאן

לרגל היאָרצייט, יום הבהיר ר״ח כסלו

ו״הקיצו ורננו שוכני עפר״ והיא בתוכם

בהתגלות כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

תיכף ומיד ממש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מוקדש
לשליח הרה״ח הרה״ת **שניאור זלמן**
בן השליח הרה״ח הרה״ת **ירחמיאל**
בלומענפעלד
ולהתגלותו המלאה של הרבי מלך המשיח שליט״א
ודידן נצח להגדלת והרחבת בית משיח
תיכף ומי״ד ממש

ולזכות כל משפחות השלוחים ואנ״ש היקרים
הזקוקים לברכת זחו״ק
שיזכו בשנה זו לדור ישרים יבורך

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לז״נ

ר׳ **ישראל מנחם** ב״ר **חיים יהושע** ע״ה

פשעמיש

נלב״ע כ״ד מרחשון ה׳תשפ״א

זכה להיות נזכר ע״י כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

בליקוט דש״פ **ויחי תשמ״ב** (לקו״ש ח״כ ע׳ 234 הערה 50):

״העירני חכם א׳ שבס׳ דבר נצב . .

פ׳ תולדות ובהר מחשב הקץ לשנת תשמ״ב״

וי״הקיצו ורננו שוכני עפר״ והוא בתוכם

בהתגלות כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

תיכף ומיד ממש

לע״נ

חי׳ הרצלינה בת ר׳ **טובי׳** ז״ל

לרגל היאָרצייט, כ״ב מרחשון

וי״הקיצו ורננו שוכני עפר״ והיא בתוכם

בהתגלות כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

תיכף ומיד ממש

לזכות משפחות

שי ו־ברק מיארה, יעקב ו־אסתר בן איון,

אלירן ו־חן חני זכריה, אושרי ו־רותם מלכה

שיחיו

להצלחה רבה ומופלגה

ושיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח״ר כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בינת משיח: עדכון

בכ"ב שבט תשפ"ו הוקמה מערכת
"בינת משיח" עבור חיפוש במאמרי
כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
עם טכנולוגיית "בינת-על"
(בינה מלאכותית).

בימים אלו ניתוספו למאגר כל ספרי
דברי משיח שהופיעו עד עתה (28
כרכים) וג' כרכי תשרי בליובאוויטש,
ומידי יום מיתוספים עוד ספרים
מתורתו של משיח:

אגרות קודש, שיחות קודש, דבר מלכות ועוד!

לכניסה למערכת: Lubavitch.si

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכי"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!

●

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו –
כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א
בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נאַו!

נדפס בנדיבות v2vc fund

ע"י ולזכות

ר' **מאיר** וזוגתו מרת **נעמי רבקה**

בנם

ישראל הירש

ובנותיו

חסיא דבורה

נאוה בינה

שיחיו

קלאפמאן

קורל ספרינגס, פלורידה